

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2994

SLOVENEC

Ček račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate; Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Važen sklep

Zveza narodov je po poldrugo leto z večji ali manjšimi presledki trajajočih razpravah soglasno obsodila postopanje Japonske v sporu s Kitajcem. V najkonkretniji diplomatski obliki so članice Zveze narodov izjavile, da je Mandžurija integralen del Kitajca, ki ima nad njo nesporno suvereniteto, da je Japonska prekršila določbe mednarodnega prava, ko je svoj spor s Kitajsko, ki se nanaša na gotove pogodbeno določene predpravice Japonske v Mandžuriji, skušala rešiti z vojaško okupacijo te dežele, in da se v smislu mednarodnega prava in obstoječih pogodb med Japonsko in Kitajsko ter drugimi vesilami Mandžuko ne more priznati kot neodvisna država. Iz tega sledi za Japonsko, ki je članica ZN, da mora prekršitev mednarodnega prava, ki jo je zagrešila v Mandžuriji, brezpogojno popraviti in svojo armado odpoklicati iz Mandžurije, nakar bo spor med Japonsko in Kitajsko poravnala Zveza narodov na podlagi načela suverenitete Kitajca.

Do sem je vse jasno in neizpodbitno. ZN je storila svojo dolžnost, kakor to sledi iz namena, zaradi katerega je bila ustanovljena, in Japonska je absolutno obvezana, da ta sklep spoštuje. Načelo pravice in spoštovanja mednarodnih pogodb ter pakta ZN je dobilo slovesno potrdilo in svet more z zaupanjem gledati v Zvezi narodov najvišjega varuha miru in obvez, ki so jih prevzele države, da se mir ohrani, kakor tudi garantira za to, da se nihče ne bo predrznil ta mir samovoljno kršiti v prilog svojih interesov. Po pravici je zato vse kulturno človeštvo v velikim zadovoljstvom sprejelo sklep ZN v kitajsko-japonskem sporu, ker se je s tem zopet vpostavila avtoriteta ženevskega areopaga, ki je bila zadnje čase precej omajana, bodisi da je bila tega Zveza narodov sama kriva radi omahovanja in odlašanja ter bojznosti v zadevah, ki so terjale čimprejšnjo nedvoumno odločitev — bodisi da so to avtoriteto namenoma izpodkopavali mnogoštevilni odkriti in skrivni nasprotniki tega najvišjega tribunala sveta v mednarodnih vprašanjih. S tega stališča je tudi čisto irelevantno, da so zastopniki Japonske proti sklepu Zveze protestirali in ta svoj protest utemeljevali z že itak znanim stališčem Japonske v mandžurski zadevi. Saj to stališče ne pomeni ničesar drugega, kakor »juridično« utemeljevanje, o katerem je nekoč nek velik strateg 18. stoletja dejal, da bo on mirno anektiral dalje tuje dežele, juristi, ki bodo to potem opravili, se bodo že našli... Razlika je le v tem, da si je Japonska tako »juridično« utemeljitev pred svetom prikrojila, še preden je Mandžurijo anektirala. Kolika je stvarna vrednost te »moralne« ali »juridične« opravčitve, o tem pa si je itak vse svet na jasnem. Japonci se seveda tudi ne smejo izgovarjati s tem, da se je njihovo postopanje v Mandžuriji izvršilo čisto po zgledih, katere so posneli iz zgodovine raznih aneksij, »pacifikacij« in »mirnih penetracij«, s katerimi so si veslele svojčas prisvojile svoje kolonije. Zakaj od 1. 1918 dalje so vse te veslele, vključno Japonsko, članice Zveze narodov, ki od tega časa dalje niso kršile nobenih mednarodnih pogodb in so se striktno držale pakta Zveze narodov v vseh svojih spornih zadevah.

Seveda dejansko sklep Zveze narodov še ne pomeni končne rešitve spornega vprašanja. Dejstvo, da Japonska sklepa Zveze narodov ni priznala in da je japonska delegacija zapustila Ženevo, je ustvarilo izredno resen in težak položaj, ker gre sedaj za to, da se spoštovanje sklepa, če treba, izsili z vsemi sredstvi, ki so za to članicam Zveze na razpolago. In tukaj se takoj jasno vidi, da je sklep Zveze bil storjen veliko prekasno, to se pravi, v času, ko bo izvršitev tega sklepa morala nujno privedi do najusodnejših komplikacij v mednarodnem položaju. Ako je danes japonska diplomacija doživela eklatanten poraz, tako da je njeno postopanje od vsega kulturnega sveta moralno najodločnejše obsodeno, pa to ne more spraviti e sveta tistega uspeha, ki ga je Japonska že dossegla s tem, da se ji je posrečilo to moralno obsodbo zavleči celo poldrugo leto, tako da je med tem časom mogla nemoteno izvršiti vojaško okupacijo Mandžurije, kar je bila jako težavna in v zgodovini vojaških okupacij vsekakor z velikim mojimstvom izvršena naloga. Če bi bila Zveza narodov pravočasno izrekla svoj odločilni: ne, namesto, da je izgubila toliko časa za konstatacije, da se je v Mandžuriji izvršila očitna kršitev mednarodnega prava, bi se bila izognila vsem komplikacijam, pred katere so sedaj postavljene veslele, ali bi jim bila vsaj prihranila ogromen del težkoč, ki jim bodo sedaj priporane premagati.

Sploh je danes še popolnoma nejasno, kaj bo sklepu Zveze narodov sledilo. Odbor devetnajstorce, ki je ta sklep redigiral, se je sedaj po sklepu ZN spremenil v osek enaindvajsetorce s tem, da sta se sprejela v ta odbor še zastopnika Kanade in Nizozemske. Ta odbor naj bi se, kakor želi Zveza, razširil še z zastopnikoma Združenih ameriških držav in Sovjetske unije. Treba je torej še počakati, da-li bosta ti dve državi povabilo sprejeti ali pa bo moral ovek enaindvajsetorce sklepati brez njih. Pa četudi bi za tem odborom stala glasova Amerike in Rusije, je danes še čisto nezvestno, kakšno stališče bodo veslele zavzele, ko bo treba sklep Zveze narodov praktično izvajati. To se pravi z drugimi besedami: ali bodo veslele pripravljene, če bi se Japonska soglasnemu mnenju ženevskega areopaga uprla in vztrajala na

Izpred Državnega sodišča za zaščito države

Čitanje zapisnikov o izpovedi prič

Belgrad, 27. febr. 1. Danes dopoldne ob 9 se je nadaljevala pred drž. sodiščem za zaščito države razprava proti Brodarju in tovarišem. Predsednik senata dr. Bubanj je pričel s čitanjem aktov o izpovedi številnih prič, ki so bile zaslišane bodisi po orožništvu ali pa pri okrajnem sodišču v Kranju in deželnem sodišču v Ljubljani.

Priča Zupančič Marija

Priča Zupančič Marija, bivša poštna uradnica v Senčurju, je izpovedala o šenturskih dogodkih tako-le:

»Ko se je pričelo zbiranje množice, sem bila na cesti. Tedaj me je poklicala k sebi Marija Umnikova, češ da se iz njegove hiše boljše vidi. Tam sem stala poleg Umnikove okrog dve uri. Skozi okno sem videla, da se je metalo kamenje izza cerkve, pa tudi z Umnikovega dvorišča, kjer je bilo mnogo meni nepoznatih ljudi. Od tam so metali kamenje in polena. Kdo je metal, ne vem. Tudi strel je počil. Ko sem pogledala skozi okno, nisem videla strelca. Umnikova je sicer vpila: Živio Korošec! Dol Barle! Ni pa vpila: Živio republika! Pač pa je to zaklical nekdo iz množice.«

Pri drugem zaslišanju je izpovedala ista priča, da je zavpila Marija Umnikova: Živio republika!, toda pravi, da samo enkrat. To svoje pričevanje podpre z izjavo, da je pripravljena prisesti.

Gašperlin Katarina

Priča Gašperlin Katarina je pri prvem zaslišanju izpovedala sledeče:

»Ves čas sem se zadrževala v gostilniških prostorih, ki mejijo na cesto. Za trenutek sem stopila pred hišo. Vse, kar sem opazila, je bilo to, da je kaplan Vavpotič stal pri cerkvi blizu župnišča in da se je okoli njega zbirala gruča ljudi. Videlo se je, da jih vzpodbuja, ker so ljudje nato, ko je odšel, še bolj vpili. Iz teh družb so se čuli sledeči vzkliki: Dol z Barletom! Živio Korošec! Živio republika! Živela svoboda! In drugi nedovoljeni vzkliki. Kdo je te posamezne vzklike izustil, ne morem reči. Umnik je stal poleg ogle svoje hiše. Stal je prekrizanih rok ter se je videlo, da vzpodbuja okrog njega se nahajajočo množico, kajti začel jo je z vzpodbujalnimi kretnjami rok nagovarjati. Na oglu njegove hiše sem opazila Marijo Umnikovo in poštno pripravnico Zupančičevo. Prva se je močno sklanjala z okna, dočim je bila druga bolj v ozadju. Ker se je Marija Umnikova z raznimi vzkliki udeleževala demonstracij, sem jo vzela posebej na oko ter sem se radj tega podala v svojo jedilnico v prvo nadstropje, od koder sem jo potem tem bolje opazovala in sem slišala, kako je vpila: Dol Barle! Živio Korošec! Živio svoboda! Živio republika! To je delala neprenehoma. Videla sem tudi, kako so ljudje Antona Umnika dvignili, in sicer sta ga držala dva na rokah, množica okoli njega pa je vpila: Živio Umnik! Dol z Barletom! Živio Korošec! Živio svoboda! Živio samostojna Slovenija! Živio republika! In druge nedovoljene vzklike. Kdo je bil v tej gruču okoli Umnika, kdo je posamezne klice izustil, ne morem reči. Z našega dvorišča sem tudi videla, kako so pri okencih štiri Brodarjeve dekle, vse oblečene v rdečih oblekah, vpile: Dol z Barletom! Živio Korošec! Živio republika! Dol z vladom! Teh dekel nisem videla, da bi bile metale kamenje ali polena. Da so pa kričale, to lahko mirno potrdim.«

Predsednik senata g. Dragutin Bubanj.

Pri drugem zaslišanju je izjavila priča sledeče: »Zapisnik, ki mi je bil sedaj vnovič prečitán, potrjujem v vsem obsegu. V pogledu kaplana Vavpotiča izjavljam, da sem opazovala početje ljudstva skozi steklena vrata naše gostilne, ki so precej široka in se odpirajo na obe strani. Kaplana Vavpotiča sem opazila po streljanju na prostoru med cerkvijo in župniščem. Opazila sem, da se je večkrat smejal, ko so padali iz množice zgoraj navedeni vzkliki proti drkavi, in sicer se je smejal tako škodoželjno in izivalno, da je bilo jasno, da ima dopadenje nad tem početjem množice in nad tem vpitjem. Od časa do časa so prihajali k njemu iz množice fantje in videlo se je, da jim je nekaj govoril. Množica je popevala tudi pesem »Hej Slovenice! Ko so fantje odšli od njega, so začeli na

dosedanji svoji aneksijski politiki na Daljnem vzhodu, Japonsko prisiliti k spoštovanju mednarodnega sklepa? Treba je pomisliti, da je Japonska istega dne, ko je Zveza narodov izrekla svojo moralno obsodbo nad njenim postopanjem v Mandžuriji, vrgla v kitajsko provinco Džehol armado 100.000 mož, ki v 450 km široki fronti prodira v notranjost dežele in ki utegne, če bo japonskemu orožju sreča mila, biti že v kratkem času pred vratmi Pekinga. Nadvse sumljiva je tudi diplomatska taktika Japoncev, koje delegati so sicer zapustili Ženevo, niso pa podali izjave, da Japonska iz Zveze narodov izstopa. Čudno je tudi, da hočejo japonski delegati delovati naprej pri razorožitveni konferenci tudi v slučaju, če bi Japonska

vso moč vpiti: Dol z Barletom! Dol z vladom! To ni vpil samo eden in drugi za njim samo: Živio! ali Dol!, ampak so vsi ponavljali te vzklike. Na naslov g. Barleta so padale neverjetno grde in sramotilne besede, ki jih nerada ponavljam in jih navajam samo zato, ker sem pozvana, da moram vse povedati. Ljudje so vpili: Vampe mu prerežite! Izdajalec! Dol z izdajalcem! Prešit! Svinja! Fuji! Vse te medklice bi bil kaplan lahko preprečil, ker ima velik vpliv na ljudi in je tudi kapelnik takozvane lerne godbe, katero je ustanovil kot konkurenčno godbo gasilski, ki se rekrutira iz naprednih krogov ter se udeležuje tudi šolskih prireditiv. Stalno je bil v družbi Antona Umnika in pismonoše Cerarja. Lahko se reče, da so ti trije glavni funkcionarji vseh njihovih društev. Znano mi je tudi, da je agitiral proti Sokolu, in sicer pri šolskih otrocih. Tako je n. pr. Mariji Gerbičevi prepovedal nastop pri igrah v Ljudskem domu, zato ker je Sokolica.«

Dr. pravnik dr. Gjadrov Gjerman.

Gašperlin Ivan

Priča Gašperlin Ivan je bil sklicatelj in predsednik shoda JRKD v Senčurju. Izpovedal je, da je prišlo nekako eno ur pred pričetkom shoda mnogo ljudi, ki so kričali: Živio Korošec! Dol z Barletom! In na njegov račun se kaj drugega. »Potem sem bil na shodu. Tam te gruč nisem dalje opazoval. Pač pa moram glede ostalega navesti, da je na cesti vzklikalo: Živio Korošec! Živio svoboda! Dol z vladom! Dol z Barletom! Radi množice, v kateri je bilo 4000 do 5000 ljudi, nisem mogel ugotoviti, kdo je to kričal. Janez Brodar in Anton Umnik sta se kretala med množico, župnika Škerbeca sem videl pred župniščem, kako je množici nekaj govoril, in videl sem, kako je na njegove besede množica, očitno vzpodbujana, vpila: Živio Korošec! Dol Barle! Dol z vladom! Živio republika! Tega pa po mojem mnenju množica ne bi bila storila, če bi Škerbec vplival pomirjevalno. Iz Kranja je pridrel v Senčur tudi avtomobil, ki je last Jožeta Zabreta. Govorilo se je, da je po minulih dogodkih plačeval v gostilnah za vino Mejač mlajši, nekaj Brodar in nekaj Alojz Zabret. Ob enem, ko se je vršil shod, sem videl in slišal, kako so skozi okno sosedne Grajzerjeve hiše vpili ljudje, med katerimi so gotovo tudi bile Brodarjeve čil poslanec Barle shod, so ljudje še nadalje razgrajali in vpili. — Kdo je vpil, ne vem. Po končanih dogodkih sem stal z drugimi pred svojo hišo. Prišel je mimo s Brodarjem Anton Umnik in iz župnišča zavpil na nas: Zmaga je naša! Kaplana Vavpotiča sem videl, kako je stal med župniščem in cerkvijo. To je bilo po streljanju.«

Pri ponovnem zaslišanju je izjavil, da Brodarjevi dekel ne pozna. Rekel je samo, da so bile na oglu Grajzerjeve hiše ženske, med njimi nekatere oblečene v rdeče bluze. »Od drugih sem slišal, da so bile tiste rdeče Brodarjeve dekle. Slišal sem, da so te ženske vpile inkriminirane, zgoraj navedene vzklike.«

Sušnik Martin

Priča Sušnik Martin izjavlja, da se je shoda poslanca Barleia v Senčurju udeležil kot reditelj. »O dogodkih na cesti tedaj ne vem drugega kakor to, da sem videl kaplana Vavpotiča stati v gruču ljudi pred cerkvijo. Dalje sem videl tudi župnika Škerbeca, kako je z viška govoril nekaj množici, ki je nato vpila: Dol z Barletom! Dol s Pibrom, našim župnikom! Živio kaplan Vavpotič! Dol s kaplanom Vavpotičem! Živela republika! Pa tudi drugo. Kdo je vpil, tega ne morem reči. Tudi Umnika in Brodarja sem videl med množico. Oba sta največja zagrižena in sem videl, da vodita množico. Vavpotič je oster nasprotnik naprednih organizacij. Za svojega bivanja v našem kraju je ustanovil protiorganizacije. Videl sem tudi, da je letelo s ceste preko Gašperlinove hiše na dvorišče kamenje in

iz Zveze narodov res izstopila. Iz tega čisto očitno sledi, da hoče Japonska nadaljevati svojo staro diplomatsko igro v Ženevi, čeprav ne v Zvezi narodov, da svoje stališče uveljavi kot ceno za svoje gotovo zelo dragoceno pomoč v razorožitvenem vprašanju, v katerem obstojajo med vesilami velikanska nasprotstva, vsled česar bo Japonska z lahkoto izigravala eno proti drugi. Med tem pa — tako računajo japonski diplomati — bodo japonski generali na kitajskih tleh ustvarili položaj, ki ga bo moral svet sprejeti, ako neče riskirati splošne vojne katastrofe.

Moralna avtoriteta ZN je rešena. Še vedno pa je odprto vprašanje, dali se bo mogla njena avtoriteta uveljavljati tudi dejansko.

bi bil eden gotovo zadel poslanca Barleta, da se ni umaknil. Pozneje, ko je bil že poslanec Barle odšel v župnišče, se je poslavljaj tudi poslanec Rapa, in ko je s svojim avtomobilom s shoda na Gašperlinovem dvorišču zavil proti Kranju, je priletel iz Umnikove hiše kamen proti Rapetu, zadel na rob njegovega avtomobila, narodil pa ni nobene škode. Brodarjeve dekle v rdečih oblekah so metale s oken Grajzerjeve hiše kamenje in polena. Od tam so tudi vpile: Dol z vladom! Dol z Barletom! S Korošcem pa gor! Res je tudi, da so vpile na Barletove besede, s katerimi je zaključil shod. Na cesti sem videl med množico bolj malo slovensko zastavico. Kdo je je nosil, ne vem. V največji zmešnjavi se je posrečilo gruču kakih 15 oseb priti na dvorišče, in eden je začel z besedami: Tukaj bomo pa lahko razbijali, ker ni orožnikov! Ker je še nekaj kričal, sem ga prijel za ovratnik in ga sunil z dvorišča, nakar so za njim odšli tudi drugi. Množica je zunaj vpila nemogoče vzklike. Kdo je vpil, ne vem.«

Pri drugem zaslišanju je Martin Sušnik izjavil, da zapisnik prejšnjega zaslišanja lahko potrdi tudi s prisego. Glede kaplana Vavpotiča znova izjavlja, da je bilo videti, da je zadovoljen s tem, kar uganjajo demonstranti. »Toda je bilo vpitje najhujše, še hujše kakor prej pred shodom. Vpili so: Živio dr. Korošec! Dol z Barletom! Dol z vladom! Dol z režimom! Živio republika! Tedaj je bil Vavpotič tam. Če je kdo prihajal k njemu in se s njim pogovarjal, ne vem. Škerbeca sem videl, kako je stal pred župniščem in nekaj govoril, ki je poslanec Barle stopil v župnišče. Kaj je govoril, nisem slišal.« Glede Brodarjevih dekel izjavlja, da svoje prejšnje izjavo pojasnjuje v toliko, da sploh ni videl, kdo je metal kamenje in polena ter vpil: Dol z vladom in na Barletove besede ob koncu shoda razgrajali.

Ropret Anton

Priča Anton Ropret je pred preiskovalnim sodnikom izpovedal sledeče: »Pred pričetkom shoda sem se nahajal na svojem vrtu. Tedaj je prišla mimma iz smeri Visoko proti Senčurju večja množica ljudi. Pred njo so prihajale manjše gruč, deloma na kolesih, deloma peš, in slišal sem, kako se je iz take gruč govorilo, da se ne sme nobeden oddaljiti sam, ampak da ostanejo skupaj, ker morajo orožnike obkoliti. Kdo je bil v tej gruč, ne vem.«

To svojo izjavo potrjuje tudi pri drugem zaslišanju.

Jera Edvard

Jera Edvard iz Smednika je izpovedal sledeče: »Bil sem na shodu v družbi St. Oblaka in sem se nato še z drugimi smledniškimi fanti vračal domov. Nekako med Grajzerjevim hlevom in znamenjem je stala gruča ljudi z zelenimi kravatami, od katerih sem poznal samo Antona Umnika. Prihodši mimo, je eden iz gruč vprašal Oblaka: »Kaj pa so to za eni? Oblak mi je odgovoril: »Če ste kaka uradna oseba, se vam legitimiram!«, nakar je zavpil Umnik: »Ubijte izdajalce! Dol z njimi! Kakor bi trenil, so padli nato njegovi ljudje na nas. Začelo je padati tudi kamenje. Meni se je posrečilo, sestiti hitro na kolo in se odpeljati. Za menoj so leteli trije, vendar sem jim ušel. Oblaka sem videl, kako se je z drugimi ruval, Prešerna pa, kako so ga pobili na tla v jarek. Vrnil sem se nazaj v Senčur, da pogledam, kaj se je zgodilo s Prešernom. Ta je stvar ovidel orožnikom. Imel je vse raztrgane hlače in tudi klobuka ni več našel. Še potem v zaščiti orožnikov, ko sva bila zopet v Senčurju, je isti Umnik vpričo orožnikov pozval svoje ljudi glede Prešerna in rekel: »Kar ubijte ga izdajalca! In če bi ne bilo orožnikov, bi se to tudi zgodilo. Videl sem, kako je z Umnikovega dvorišča priletelo poleno v hrbet podporočnika Rakčica. Ta je dal potem povelje za streljanje. Tudi sem videl na oknu Grajzerjeve hiše ženske, ki so vpile: Živijo dr. Korošec, dol z vladom, dol z Barletom, živijo republika! Tudi teh žensk nisem spoznal. Tudi se ne spominjam, da bi imele rdeče bluze. Umnika prej nisem poznal. Sele pred shodom so mi pokazali Umnika, ki je bil v družbi Brodarja. Takrat ko je zavpil Umnik: »Ubijte izdajalce!« sem dobro vedel, kdo je on.

Po prečitavanju se je dvignil Umnik in rekel: »Gospod predsednik, zlagano je, jaz nisem bil takrat pri njem. Ves čas, zlasti pa takrat, sem stal pri okrajnem načelniku dr. Ogrinu in radi tega je ta navodba izmišljena.

Stanko Oblak

Priča Stanko Oblak iz Smednika je izjavil sledeče:

Po končanem shodu sem se podal z drugimi smledniškimi fanti proti domu. Prišli smo nekako do znamenja in nekako med Grajzerjevim hlevom in znamenjem je stala gruča ljudi, kakih 150 po številu, ki je nosila zelene kravate. Eden izmed gruč je stal na nekem višjem prostoru. Ta gruča je venomer vpila: »Dol z vladom. Ko smo prišli do te skupine, bi jo lahko tudi nemoteno prešli, da ni Anton Umnik, potem ko so nas zagledali, zavpil proti svojim ljudem: »Po njih, ubijte jih izdajalce!« In kakor hitro je on to izustil, se je ta gruča zaletela v nas in proti nam je pričelo leteti kamenje. Tudi jaz sem dobil kamenje v hrbet, koliko, tega ne morem reči. Nekdo izmed skupine se je zakadil v mene in me zgrabil za kravato. Meni se je posrečilo vreči ga na tla, in zbežati. Josip Prešeren je bil tudi v moji družbi. Kaj se je z njim zgodilo, iz lastnega opazovanja nisem videl, toda neposredno po napadu sem ga slišal, da so mu razbili kolo, razrezali klobuk in raztrgali hlače. Kdo je bil direkten napadalec, ne morem reči, ker so bili meni to samo tuji obrazi. Samo Antona Umnika sem spoznal s sigurnostjo in če bi on ne izustil poziva naj nas pobijejo, bi lahko prešli mimo gruč, kakor sem že povedal. Jaz sem bil na shodu ter sem videl, da so neke ženske metale skozi okno Grajzerjeve hiše na Gašperlinovo dvorišče kamenje in polena ter vpile: Živio Korošec, dol Barle, živijo republika. Drugih klicev nisem slišal, lahko pa tudi, da sem jih preslišal. Videl sem tudi, kako se je Janez Oko-

ren zagnal v nekega orožnika in mu hotel iztrgati puško, tako da je bil ta prisiljen uporabiti proti njemu hladno orožje.

Takoj, ko je padel prvi strel z Umnikovega dvorišča, je podporočnik Rakič stal v bližini Umnikove hiše. Tedaj je nekdo izza tega zida vrget podporočniku Rakiču poleno v hrbet, narkar se je isti obrnil tja. Potem je dobil kamen v prsi in šele nato je dal svojim orožnikom ukaz za streljanje. Preden je priletelo tisto poleno na podporočnika Rakiča, je padalo kamenje na orožnike iz vseh strani, zlasti iz onega prostora pred cerkvijo. Tam je stala posebno gosta množica ljudi. To ni bila samo gruča, ampak glava pri glavi. Vsa ta množica je vpila in demonstrirala. Točno se spominjam, da sem slišal te-le vzklike: Dol z vlado! Dol z Jugoslavijo! Zivio republika! Prav dobro sem razločil, da je padel prvi strel iz Umnikovega dvorišča, oziroma iz tiste strani, kjer stoji Umnikova hiša. Podporočnik Rakič je oddal prvi strel iz revolverja šele tedaj, ko je padel strel iz Umnikovega dvorišča in ga je zadelo več kamnov. Še prej je dal orožnikom povelje za streljanje: »Paljba!« Nato je izstrelil proti Umnikovemu dvorišču štirikrat zaporedoma. Obenem so padli strelji tudi iz pušk orožnikov. Za Umnika trdi, da je točno slišal, kako je zavpil: »Po njih! Ubijte jih izdajalce! Istotako je videl tudi Janez Brodarja, kako se je gibal med množico ter ni ničesar storil, da bi ljudstvo pomiril. Tedaj, ko je govoril z okrajnim načelnikom, mu je rekel: »Saj vidite, ljudstvo je nezadovoljno!« Ko sem se potem podal med množico, se je sukalo samo med tistimi, ki so najhujše rjovelj: Dol Jugoslavija! Zivio republika! Dol z vlado! Po vsem njegovem obnašanju je bilo videti, da s tem soglašajo in da mu je to početje prav. Da bi bil opominjal ljudi ali jih miril, nisem opazil.

Predsednik senata stavi tako Brodarju vprašanje: »Ali ste čuli gospod Brodar?« Brodar vstane in odločno izjavi, da je miril ljudi in da v Senčurju sploh ni napravil nobenega vzklika.

Murnik Franc

Priča Franc Murnik iz Velesovega je izjavil, da pozna Franca Grlica in Franca Roglja ter Pavca Mihaela in Franca Osla. Videl jih je, kako so se držali skupaj in vpili: »Zivio in Zivio Korošec!« Da bi bili vpili tudi: »Zivio samostojna in svobodna Slovenija! Zivio republika!«, jih ni slišal. Tudi ni videl, da bi bil Grlic nosil zastavo, ker je bil na shodu. Kakor sem videl, drugega niso ničesar storili. Zlasti jih tudi nisem videl metati kamenje. Sploh pa ne morem povedati o nikomur, da bi bil kaj nedovoljenega vpil ali govoril. Da bi bil kdo prej kaj takega vpil, mi tudi ni znano.

Küssel Daniela

Naslednja priča Daniela Küssel je izpovedala, da je uslužbena kot trgovska vaječka v trgovini že omenjenega Gasperlina Ivana. Pravi sledeče:

Gospod župnik Janko Barle

Narodni poslanec Janko Barle je izjavil sledeče: »V glavnem gre za shode v Hrastju dne 16. maja in v Predvorju dne 22. maja dopoldne ter v Senčurju istega dne popoldne. V Hrastju sem se pripeljal nekako ob 15 z vozom. Prisedši tja, sem zagledal sredi vasi veliko množico ljudi, povečini fantov, deklet in otrok. Sredi med to množico se je nahajal Janez Brodar. Ko sem se približal tej množici, ki je bila zbrana, je začela klicati: Zivio Korošec! Nagovoril sem množico, če hoče poslušati resnico, nam miruje, da bomo v miru in lepo zborovali. Množica mi je odgovorila z vzkliki: Zivio Korošec! in začela peti »Hej Slovani!« Medtem je nekdo pokazal na slovensko plemensko zastavo, ki je bila že pritrjena na nekem drevesu, rekoč: »Glejte, slovensko zastavo so izdali!« Te besede so bile namenjene meni. Nato sem stopil do Brodarja, ki je stal sredi ljudi, in ga nagovoril v tem smislu, da se ljudje pritožujejo, da ni svobode, da naj napravi red, da bomo lahko svobodno govorili. Začel je nekaj govoriti o tem, kakšna svoboda je bila pri volitvah, ko so ljudi metali v ječe. Tedaj sem pogovor prekinil s tem, da nisem jaz ničesar zakrivil, opazil pa sem, da so se nahajali v ozadju starejši možje, ki so bili nejevoljni nad tem obnašanjem Brodarja. Zato sem se obrnil proti njim in jih pozval, da če hočejo sedaj slišati, kaj se godi v državi in kakšna je situacija, naj se podajo z mano k Petrovcu, to je k Jožetu Staretu, kjer da bomo zborovali. Dejansko so šli vsi starejši ljudje za mano na dvorišče k imenovaneemu posestniku, kjer sem začel govoriti. To je bilo v Hrastju.

Komaj pa sem začel govoriti, je pričelo zvoniti in pritrkavati, da bi s tem onemogočili moj govor. Jaz sem radi tega odnehal. Nato je tudi čez nekaj časa nehale zvoniti. Čez nekaj časa je prišel Brodar s svojo množico, obstoječo iz večine iz fantov, žensk in otrok, pred vrata, ki dvorijo na dvorišče Petrovčeve hiše, ki je bilo obenem tudi zborovališče, ter so začeli vpiti: Zivio Korošec! To me ni motilo in shod se je nadaljeval in tudi zaključil v manifestaciji za kralja in državo, na katero so zborovalci odgovarjali z navdušenimi vzkliki na kralja in državo, Brodarjev pristavi pa z: Zivio Korošec. Naročil sem še zborovalcem, naj se mirno razidejo, ne da bi se spustili v prerekanje z nasprotniki, da ne bi prišlo do sovražev.

22. maja 1932 sem imel shod v Predvorju. Tam je bilo veliko ljudi, in ko sem prišel na shodu govoriti, je prišel na zborovališče domači predvodski kaplan in začel vpiti nad mano proti ljudstvu: »To je ta župnik, ki smo ga že za časa volitev v radiju poslušali, potem pa ni več odprl ust v parlamentu. Ne vemo prav, kaj je tam sploh napravil, kaj je delal in govoril v parlamentu.« Zavrnil sem ga s tem, da sem mu rekel, kaj da laže, da sem večkrat stvarno govoril v parlamentu in da bom takoj začel sicer govoriti, kaj sem v parlamentu delal. Nato je začel kaplan nagovarjati ljudi, naj grejo stran in dejansko se je veliko ljudi odstranilo. Shod se je potem vršil nemoteno in tudi zaključil z zopetno manifestacijo za kralja in domovino.

Istega dne sem v Senčurju opazoval sledeče: Ze v Kranju sem bil zvedel od okrajnega načelnika, da se nekaj pripravljajo proti temu shodu. Pripeljal sem se bil v Senčurj okrog polnočja in sem bil tam gost domačega župnika Pibera. Med pogovorom sem ga vprašal, kako da stojijo stvari, in župnik mi je rekel, da je v Senčurju vse mirno in da mu ni nič znano, da bi se kaj pripravljalo proti mojemu shodu. Toda okoli 14 sem opazil, gledajoč skozi okno, da se zbira kolezarji, očitno tuji ljudje, v večji množini, katere je orožništvo zavržalo. Ob 15, to je po končanem nauku, sem se podal na zborovalni prostor, kjer sem našel kakih 200 zborovalcev. Zunaj pred zborovališčem pa je bila zbrana velika množica ljudi, deloma tudi dobrih ljudi, ki radi tega, ker je orožništvo zaprlo vhod, niso mogli več na zborovališče, po veliki večini pa iz nahujskanih nasprotnikov. Na shodu sem jaz govoril kot prvi in dr. Stane Rapet kot drugi. Shod se je v glavnem vršil mirno in dostojno in ga je motile le kli-

»Opazovala sem, stoječ na terasi Gasperlinove hiše, kako so Brodarjeva dekleta oblečena v rdeče in kako so okrog Grazerjeve hiše vpili: Dol z Barletom! Dol z izdajalci Zivio dr. Korošec in Zivio republika! Tudi sem slišala, kako so razgrajale, ko je Barle zaključil shod. Tudi so Brodarjeva dekleta metala proti poslancu polena skozi okna. Katera pa je ravno zagnala, ne vem, lahko pa rečem, da so vse štiri metale.«

Pri drugem zaslišanju pravi ista priča, da žensk v rdečih oblekah ni poznala in da jih je tedaj šele prvič videla. »Nisem torej vedela, da so to Brodarjeve deklet. Sicer pa sem jih videla in vem, da so bile tam ravno take, po obrazu pa jih vendar ne morem spoznati, ker sem jih videla samo tisti hip. Tisti vzkliki niso padali samo iz onih ust, ampak so vse štiri vpile. Metale so tudi polena, in sicer vse štiri. Naša gospa Katarina Gasperlin (tudi priča na procesu) je pobrala polena, katerih je bilo okrog dvajset komadov. Prav dobro se spominjam, da so te ženske vpile tudi Zivio Mussolini in lahko na to prisegem. Res je, da tega nisem izpovedala pred drželnim sodiščem v Ljubljani, ker sem bila tedaj malo razburjena in ker sem bila prvič na sodnji, sem na to pozabila. Množica, ki je bila na tistem prostoru pred cerkvijo, je vpila: Zivio Korošec! Zivio Umnik! Zivio svoboda! Zivio republika! Zivio Mussolini! Dol z vlado!«

Orožniki

Nato prečita predsednik izpovedbe orožnikov, ki so imeli tedaj nalog, da vzpostavijo red. Ti orožniki so bili med drugimi: Milan Milič z Jesenic, Mate Sauer iz Senčurja, Stojan Narančič z Jesenic, Alojzij Kastigar iz Senčurja, Franc Rehar iz Skofje Loke, Jože Berendiaš iz Radovljice, Ivan Javornik iz Kranja, Dobrovj Vnkosavljevič iz Smednika, Ivan Zbogar iz Radovljice, Alojzij Čirec iz Fuzin pri Skofji Loki in Josip Cehner iz Kranja.

Milč pravi, da je videl več deklet v rdečih bluzah. Od tam, kjer so stale, je padalo kamenje. Kamenje je padalo kakor dež.

Mate Sauer

Mate Sauer izpoveduje, da so bili oni tisti, ki so potisnili množico nazaj. Kot njen voditelj je bil Matija Gasperlin, ki je vpil: Zivio Korošec! Dol z Barletom! Dol z vlado! Poslanca Barleta smo spremljali, ko je odhajal proti župnišču. Proti njemu sta priletela dva kamna, in sicer eden k nogam, drugi proti glavi. Sauer trdi, da Brodar in Umnik nista mirila. Za izgovor je neresničen. Prečkala sta se z glavarjem, namesto da bi mirila. Umnik je Rakiču vpil: »Ti si svinja!« Takšnih ne rabimo! ... majčina, pojdi nazaj v Srbijo! Brodarja pa nisem slišal, da bi govoril in žalil Rakiča.

Predsednik senata Umniku: »Ste slišali, gospod Umnik?«

Umnik: »Vidite, da je ta izjava neresnična! Poročnik Rakič je sam izpovedal tukaj, ko ste ga zaslišali, da ga nisem žalil. Tiste srbske žaljivke pa nisem izrekel, ker sem komaj v Beogradu v zaporu izvedel, kaj pomeni.«

canje od sunaj ter metanje kamnov čez streho. Ze tukaj omenjam, da nisem opazil, da bi se metalo kamenje ali polena z oken tako imenovane Grazerjeve hiše, ki je obrnjena na Gasperlinovo dvorišče, to pa zato ne, ker sem bil s svojimi miselnimi koncentriran na svoj govor in na poslušalce. Tudi tukaj sem po končanem shodu pozval ljudi, naj se razidejo in ne spuščajo v prerekanja, da se na ta način prepreči nepotrebno razgrajanje.

Zapustil sem zborovalni prostor in se podal naravnost skozi vso zunaj stoječo množico proti župnišču. Blizu njega sem zagledal v množici Janeza Brodarja in Antona Umnika. Pogledal sem ju resno in izrekel besede: »Kaj delata?« Če sta te moje besede razumela, ne vem, vsekakor sta pobesila pred menoj oči, narkar je eden iz njegove okolice zavpil besede: »Dol z Barletom!«, kateremu sem odgovoril: »Ves, Barle stoji tako, da ga nobeden ne bo del spravil!« Množica se je začela zaganjati in nekdo je zavpil: »Dol z izdajalci!« Stopil sem proti dotičnemu in ga vprašal, kdo da je on, pa se je umaknil in skrnil med množico. Opozoril sem takoj orožnika, naj si ga dobro zapomni, in orožnik mi je rekel, da ga že pozna.

Toda to je bilo tudi že v Hrastju, ker je baš iste besede zaklical proti meni v Hrastju in sem ga kot takega pokazal tam službojočemu uradniku, in ta človek se imenuje po domače Simov, kot so mi drugi ljudje povedali (Jernej Vehovec). In ta je bil tudi eden izmed največjih kričev, tako so se mu v Senčurju naravnost pene delale na ustih. Ta na slovensko zastavo klical meni, da sem jo izdal, na slovensko zastavo klical meni da sem jo izdal. Nadaljeval sem korake proti župnišču. Množica okrog mene je vpila: Zivio Korošec! Klicev Zivio republika! nisem slišal. Ko sem prišel do vhodnih vrat župnišča, kjer me je že pričakoval domači župnik Piber, in bil na tem, da vstopim, je priletel iz množice proti meni kamen, ki je zadel ob vratni podboj in se tam zdobil, kar je znak, da je bil vržen z veliko silo. Nisem pa bil zadet. Ko sem bil v župnišču, je prispel tja čez nekaj časa župnik Škerbec in v njegovem spremljevanju dr. Ogrin. Župnik Škerbec mi je prigovarjal tako-le: »Glej ljudje so razburjeni, in če odideš, se bo razburjenje preje poleglo.« Odvrnil sem mu: »Kdo je kriv tega razburjenja? Morda jaz?«, na katero vprašanje ni ni dal odgovora. Dejal mi je, da imam na razpolago avto in da se v njem lahko odpeljem z njim v Kranj.

To ponudbo sem odklonil, češ, da je ne sprejemam, ker bi to izgledalo, kakor da se pred družaljo bojim, da kapitaliram pred njo od strahu in zbežim. Povdarjal sem, da sem v urejeni državi, kjer mora biti zagotovljena varnost življenja vsakega državljanu, in da je dolžnost oblasti, da poskrbi za to, da varno odidem. Nato je okrajni načelnik dr. Ogrin izjavil, da lahko odidem, kadar želim, in se odpeljem ali z njim ali pa tudi s Škerbecem. Potem mi je izjavil dr. Ogrin, da bo sedaj šel in ukazal orožnikom, naj množico razženejo, in ker so se mi rodili pomisleki, da bi prišlo lahko do karkoli, sem prosil načelnika Ogrina, da še nekoliko počaka, obenem pa sem se obrnil do Škerbea in mu rekel: »Ker se mi mudi domov, se odpeljem z brzovlakom v Ljubljano. Ker ste bili vi tako prijazni, da ste ponudili svoj voz, sedaj sprejemam to ponudbo!« Izjavil je, da bo ljudem povedal, da lahko odidem. Rekel sem mu, naj ljudstvu pove samo sledeče: da je on ponudil, da se lahko z njim odpeljem v avtu v Kranj, in ker se mi mudi domov, da sem to njegovo ponudbo sprejel in da se bom odpeljal.«

Nato se je župnik Škerbec odstranil, očitno, da to ljudstvu pove, ter se takoj zopet vrnil nazaj, narkar sem zapustil župnišče, sedel z njim v avto, ki je stal na dvorišču, ki meji na župnijsko postopje, ter se nemoteno odpeljal v Kranj. Od svoje nečakinje Slava Arnskove, žene trgovca v Kranju, sem zvedel, da je baje prišel Brodar kasneje k

mojemu sorodniku Petrovcu, s katerim je bil Brodar sicer v prijateljskih stikih. Tam so grajali njegovo postopanje in se je baje Brodar izustil tako, da so bili vedno prijatelji in da naj prijatelj tudi ostanejo. Kar se tiče posebej še župnika Škerbea, opominam, da sem se dopoldne poljal skozi Primskovo v Predvorju, morda okoli pol 11. Teга dopoldneva bi moral biti shod poslancu Marvletu na Primskovem. Ko sem se ravno poljal skozi vas mimo Gasikovega doma, kjer bi se moralo vršiti zborovanje, sem videl pred Gasilskim domom zelo množico, ponajveč kolezarjev, in med njimi je bil župnik Škerbec. Pred vhomom na zborovališče sem videl stati dva orožnika, in sem iz tega sklepal, da je bil shod že pri kraju, ali da se vrši in so nasprotnike potisnili z zborovališča. Vsekakor posebnega ponašanja župnika Škerbea tam nisem videl.

S kakimi sredstvi so delali proti moji osebi, sem slišal govoriti od ljudi, ki so mi pravili, da se je agitiral proti meni s tem, da bom prodal Slovence Srbom, da nam bodo vzeli Marijo in vpeljali v Slovenijo pravoslavno vero, s čimer so posebno razburjali ženske. Ne morem pa povedati o nikomur kaj konkretnega v tem smislu.

Kdo je vpil, kdo je metal kamenje proti orožnikom, tega ne vem, ker sem bil zaposlen sam s seboj in s poslušalci.«

Poslanec Barle izjavlja nadalje, da je baje Janez Brodar vpil njegovemu sorodniku Alešu Staretu, da bo preprečil shod župnika Barleta, kar da mu je naročil dr. Korošec, katerega je po lastni navedbi šel vprašat, kaj naj stori z ozirom na to, da ima Barle napovedan shod.

Dr. Franc Ogrin

Naslednja priča okrajni načelnik dr. Franc Ogrin izjavlja, da je bilo 22. maja 1932 napovedanih več shodov JRKD, med njimi tudi v Senčurju ob 15 popoldne na dvorišču g. Gasperlina. »Ker je okrajno načelstvo že tekom tedna, posebno pa še dopoldne 22. maja bilo po nekem kurirju obveščeno, da se pripravljajo motenje javnega shoda v Senčurju, oziroma, da je tam pričakovati več izgrediv, sem odredil za Senčur večje število orožnikov — bilo jih je 19.

Orožniški oddelek je imel predvsem nalogo, da zabrani kolezarjem, ki so bili najavljeni zlasti iz Zaloga pri Komendi, dostop v Senčur. To se je radi številnih poti, ki vodijo skozi polja in vrtove v ta kraj, le deloma posrečilo. Glavna masa ljudstva, ki se je udeleževala demonstraciji, je prišla na trg med Gasperlinovo hišo in cerkvijo, iz slednje po končanih večernicah.

Tako je bilo zbrano skupno s kolezarji iz raznih krajev — kakih 200 ljudi — na označenem prostoru kakih 1500 ljudi. Med tem se je pričel kmalu po 15. uri napovedan shod ob navzočnosti narodnega poslancu Janka Barleta in dr. Stane Rapeta. Na dvorišču je bilo zbranih okoli 120 oseb. Dočim so ti izvajanja govornikov mirno in odobravoječe poslušali, so mlajši in starejši ljudje, zaklenjeni v oni hiši Antona Umnika, ki se drži neposredno Gasperlinove hiše, motili shod z neprestanimi vzkliki: Zivio Korošec! Dol z Barletom! Dol z izdajalci!

Shod se je navzlic temu vršil in sem mu pristostoval kot oblastveni zastopnik tudi jaz. Naenkrat zaslišim razgrajen močan vrisk in kmalu nato streljanje. Takoj stečem z dvorišča na trg, da pregledam situacijo in ukrenem potrebno. Videl sem, da se je med tem trg izpraznil, za cerkvijo in v ogalom gospodarskega poslopja druge hiše Antona Umnika pa so se parkirali še pokazale razne osebe in vrge proti orožniškemu kordonu kamenje in polena. Ob tej situaciji sem takoj dal ustaviti streljanje in se informiral, kako je do tega prišlo. Ko so demonstranti opazili, da orožniki ne streljajo več, se je trg v kratkem času zopet napolnil.

Kmalu je prišel Brodar Janez, bivši narodni poslanec, in se pritožil radi rabe orožja. Umnik Anton, bivši oblastni poslanec, pa je zatrjeval, da umira ona oseba, ki je bila ranjena od orožnika z bajonetom. Kmalu nato sem se prepračil, da to ni res in da je dotična oseba potem, ko je bila obvezana, odšla oz. se je odpeljala domov. Seveda sem Brodarju in Umniku z ozirom na njuno pritožbo dal primeren odgovor. Med tem je bil shod zaključen in narodni poslanec se je podal preko trga v župnišče, pri čemer sem ga varoval s par orožniki. Ta čas so padali ponovno vzkliki iz množice: Dol z Barletom! Dol z izdajalci! Zivio dr. Korošec! Ali so padali pri tej priliki oz. preje in pozneje — vpitje množice je trajalo z enkratno prekinitvijo poldurga ure — tudi kakih drugo nedopustni vzkliki, kakor: Zivio republika! Zivio svobodna Slovenija!, nisem opazil, oziroma se tega ne spominjam, ker sem bil v svojem intervencijskem poslu preveč vstransko zaposlen. Videl sem med tem, ko je bil poslanec Barle v župnišču, kako je priletelo nanj dvakrat kamenje, ki ga pa ni zadelo. Kot oblastvenemu zastopniku, mi je bilo sedaj dolžnost, spraviti ljudstvo iz Senčurja. Zato sem odredil, da se udeleženci shoda odstranijo iz Senčurja, ter pozval navzoča reditelja Brodarja in Umnika, naj enako vplivata na svoje ljudi, da zapustijo trg pred cerkvijo.

Udeleženci shoda, razen nekaterih radovednežev, v kolikor sem mogel ugotoviti, so se razšli, ne pa tudi opozicija. Na ponovno opozoritev, sta se Brodar in Umnik izgovarjala: »Saj nočejo iti, saj naju nočejo poslušati.« Pri tem stanju stvari se je pripeljal na avtomobilu Alojzija Zabrata kranjski župnik in duhovni svetnik Matija Škerbec z enim drugim duhovnikom, mislim iz Kranja in par gospodi. Prihod teh oseb je bil od množice burno pozdravljen in je ta s tem dobila vzpodbudo za vztrajanje. Odločiti se mi je bilo sicer za izpraznitev trga pri Senčurju od vseh demonstrantov, hodisi z oroženo silo, hodisi mirnim potom. Ker je postal vsak poskus, da se demonstranti razidejo, brez uspeha, sem bil že na tem, da dam povelje, da orožništvo s silo in bajoneti razžene množico.

Tu je pristopil k meni župnik Škerbec in rekel: »Gospod svetnik, nikarte, ljudje pravijo, da se bodo mirno razšli, če odide poslanec Barlec. Tem besedam so izrečno ali molče pritrjevali drugi duhovniki (dva, trije), med njimi tudi Vanpotič in mislim tudi Brodar in Umnik, ki so se vsi zbrali v moji bližini. Nato sem odgovoril: »To bi bila kapitulacija.« Brodarju pa sem rekel, da se nahaja množica že v takem stanju razdraženosti in fanatiziranja, da bo prišlo ob nastopu orožnikov nedvomno do velikega prelivanja krvi. Zato sem stopil, da v župnišču pojasnim položaj poslancu Barletu in vpiho župnika Pibera, pri čemer sem izrečno rekel: »Jaz imam moč, da s silo razženem v naskoku demonstrante, prosim pa vašega odgovora, če morda prostovoljno pristaneta na to, da se že sedaj podate iz Senčurja. Nato je poslanec Barle po kratkem pojasnilu odgovoril: »Pristanem, čimprej sem v Ljubljani, tem bolj.« Tu je prišel v župnišče še župnik Škerbec in prigovarjal poslancu Barletu, da prostovoljno gre takoj iz Senčurja. Prisedši iz župnišča skupno z župnikom Škerbecem, sem tam dovolil, da kratko nagovori ljudstvo. Ta se je povzpel na stol in spregovoril nekaj stavkov, s katerimi je pomirjevalno vplival

V naslednjem zaslišanju je Barle vsa svoja prejšnja izjavljana potrdil. Popravil jih je samo v nebestvenih podrobnostih. »Dopolniti pa moram svoje zasliševanje, kar se tiče govorjenja Janeza Brodarja v hiši mojega nečaka Aleša Stareta. Moj nečak Aleš Stare ima šest sester, od katerih sta dve poročeni v Vogljah in ena pod Smarno goro v Zavrhu. Za njen primček trenutno ne vem. Splošno jim pravijo pri Matjažu. Ta je bila na shodu v Senčurju, prav tako tudi ona druga iz Vogelj. Po shodu v Senčurju so mi pripovedovali Slava Arnskova, Aleš Stare iz Vogelj in ta Jože, vulgo Matjaž iz Zavrha, da je prišel danes Brodar takoj po shodu v Hrastju v Alešovo hišo in da je tu vprilo njih opravičeval svoje obnašanje na shodu, rekoč, da mu je tako naročil dr. Korošec.

Prepričan sem, da je bila udeležba nasprotnikov za shod v Senčurju dobro pripravljena in organizirana, in sicer z namenom, da se shod razbije. To sklepam že iz sledečih okolištin: Shod ni bil nikjer drugod javno razglašen, kakor v Senčurju pred cerkvijo. Prišli pa so ljudje iz kamniškega okraja, ljubljanskega in menda celo radovljiškega. Iz tujih krajev so prišli kolezarji v velikih grupah korporativno. Da so bili ti ljudje nahujskani ali naravnost zastrupljeni, se vidi že iz obnašanja, ki ga je pokazalo nasproti meni ljudstvo iz nasprotnega tabora na tem shodu v Senčurju. V zgodovini slovenskega naroda nimamo primera, da bi kdaj slovensko katoliško ljudstvo v masah metalo kamenje na katoliškega duhovnika ali ga javno zasramovalo in pljuvalo proti njemu. Če se je to vendar zgodilo, se je moglo to zgoditi s strašnimi lažmi, z obrekovanjem in hujskanjem.«

na ljudi, da se mirno razidejo, ker bo narodni poslanec Barle takoj sedaj odšel iz Senčurja. Ljudje, ki so tudi ob odhodu Barletovem hudo rjovelj, se pa po veliki večini prostovoljno niso razšli. Moral sem dati ukaz za energično razkropitev demonstrantov, in sicer na dve strani, pri čemer sem na oni strani vodil akcijo sam, na drugi strani pa iz Cerkev med tem prisledši okrajni podnačelnik dr. Ivan Zobeč. Tako sem izsilil na obeh straneh, energično pozivajoč k odhodu, ob sodelovanju orožništva, da so se ljudje razpršili in da se je Senčur izpraznil vseh demonstrantov.

Ako pregledam ves potek dogodkov v Senčurju, pridem do zaključka, da so bile demonstracije pripravljene. Vsekakor se je hotelo razbiti legalni shod, toda množica je bila po orožništru končno ob napadu vržena nazaj. Če bi bilo razbitje shoda uspešno, bi gotovo opozicija imela svoj shod. Če se je nameravalo še kaj drugega, tega od prič nisem vedel, odnosno podajam tu potek cele predstave o dogodkih 22. maja v okraju. Med demonstranti v Senčurju so bili morda pomešani pristasi nasprotnih (naprednih) strank, pretežno pa je razgrajajoča masa izhajala iz vrst bivših eseslarjev. Če je nastopil kak provokater izmed naprednih ljudi, ne morem reči.

Slednjič izpovedujem, v kolikor sem mogel opaziti, da kolezarji, ki jih je stalo cele vrste po cesti v vzhodnem delu Senčurja, pretežno niso imeli zelenih krovat. Ob razhodu množice pa je nastopila senčurska godba pod vodstvom kaplana g. Vaypetiča. Ali je pri tem godba res spremljala demonstrante, ali pa je šla le na dozdnevno vajo v god, tega ne vem. Pri zaslišanju Umnik Marice dne 28. maja nisem seveda vršil nobenega pritiska in se je to zasliševanje vršilo v navzočnosti orožniškega komandirja v Senčurju in tukajšnje dnevnice Hilde Dolenc. Kar se tiče Brodarja in Umnika, moram povedati, da se nisem obrnil nanju samo enkrat, ampak večkrat s pozivom, da ljudstvo pomirita, oziroma vplivata na množico, da se razide. Vsi ti mirni pozivi niso imeli nobenega uspeha in reči moram, da nisem opazil, da bi bil eden ali drugi od njih pokazal z besedo ali dejanjem, da izvršuje ta moj poziv. Njuno obnašanje je bilo več ali manj pasivno, in če snem dati izraza tudi svojemu subjektivnemu vtisu, moram reči, da je bila baš ta njuna pasivnost nekaka vzpodbuda množici za vztrajen odpor. Množica je morala vsekakor opaziti, ko sem se obračal do enega in drugega, in je morala opaziti tudi, da ni nihče ničesar ukrenil. Lahko je torej vedela, kaj pomeni to pasivno zadržanje Brodarja in Umnika, in bržčas radi tega vztrajala na mestu. Podčrtati moram ravno to vztrajanje mase, ki je bilo za take demonstracije neobičajno, in takoj na drugi strani dopušča zaključek, da je bilo vse dobro organizirano in pripravljeno. Osupnilo me je namreč, da se je tudi po uporabi orožja, to je tudi potem, ko so oddali orožniki več streljev proti množici, tisti trg pred cerkvijo, ki so se za hip izpraznil, takoj nato zopet napolnil, in sicer ne samo z moškimi, ampak tudi z ženskami. Vse to je kazalo na neko odpornost, ki ni bila samo slučajna, ampak gotovo že vnaprej odrojena ali določena. Po predčrti pričevanja poslancu dr. Rapeta glede Brodarja, izjavljam, da se ne spominjam, da mi je dal Brodar odgovor v tej obliki, to je, da ne bo svojim ničesar rekel, ali izključiti tega ne morem.«

Predsednik vpraša Brodarja: »Ali ste slišali?« Brodar: »Z načelnikom Ogrinom sva se lepo razgovarjala. Pozval sem ga samo, da naj poročnik Rakič spravi napeti revolver.« Zagovoril je Prodanovič: »Rakič bi tisto žalitev gotovo razumel, če bi jo Umnik izgovoril, saj so pravi vendar svinja v slovenskem in srbskem jeziku enaka.«

Priča Stojan Narančič: »Nikogar nisem poznal, ki bi metal drva in kamenje proti orožnikom. Videl sem samo, kako je neka dekletka v rdeči bluzi metala kamenje. Druge nedovoljenih vzklikov nisem slišal.«

Kastigar Alojzij

Priča Kastigar Alojzij je izpovedal, da tudi on ni slišal vzklikov »Dol s kraljem«, pač pa pravi, da je po tistem streljanju videl Brodarja in Umnika in po njunem obnašanju čutil, da sta narod le še podpihvala.

Rehar Franjo

Priča Rohar Franjo izpoveduje, da ne pozna ljudi in ne razmer in da zato ne ve, kdo je izmed množice vpil, oziroma metal kamenje. Pravi le, da se je vpilo vspretek in zmerjalorožnike. Slišal je, kako se je tam proti Umnikovi hiši sprožil strel in kako se je streljalo. Pozneje pa je načeloval kordonu.

Berendiaš Josip

Priča Berendiaš Josip je slišal vzklike: »Zivio republika! Metali so polena in jaz sam sem bil zadet v levo nogo. Bil sem v kordonu pred Gasperlinovo hišo ter opozoril Umnika, naj se odstrani. Umnik pa je rekel, da stoji na svojem svetu in da ga to nič ne briga. Šele po sliki pozneje sem zvedel, da je bil to Umnik, ker ga prej nisem poznal.

Javornik Ivan

Priča Javornik Ivan izpoveduje, da se je gibal sem in tja in da je videl, kako je Križnar Marija vrgl kamen proti orožnikom. Slišal je množico, ki je vzklikala: »Dajte nam dela, dajte nam kruha!« Nadaljevanje procesa in politične vaje na 6. strani

Prostoziidarska prisega

Ljubljana, 27. februarja.

Pretekli teden smo poročali, da je nekaj poslanec, med drugimi poslanec dr. Gavrančič, predložilo narodni skupščini zakonski predlog, naj se izloči iz Jugoslavije jezuiti. Ta predlog je utemeljen med drugim tudi s temle stavki: Ne more biti dober državljani ali nacionalisti tisti, ki je vezan s kako posebno zavezavo, prisego ali obljubo osebi ali ustanovi, ki je izven države ali nacije, ker bo tak državljani v odločilnem trenutku vedno dal prednost zahtevam in koristim tiste oblasti, s katero je močnejše zvezan.

Z ozirom na to trditve prinaša nedeljska »Hrvatska Straža« daljši članek o framasonski prisegi ter pravi:

»Dr. Gavrančič in tovariši so začeli najprvo obračunavati z jezuiti, češ, da mora jezuit po svoji obljubi ubogati najprvo papeža ali jezuitskega generala, kateri lahko naloži kaj takega, kar je v nasprotju s državnimi ali narodnimi interesi. Čudimo se, da je ravno dr. Gavrančič postavil to trditve ter hoče najprvo pričeti izganjati jezuite Jezusova družba je red, čigar članstvo in delovanje je javno, da ga lahko celo dr. Gavrančič kontrolira. Imamo pa v Jugoslaviji organizacije, katerih javnost ne more kontrolirati. Ta organizacija in so obveze njenih članov mnogo večje in težje, ni so obveze njenih članov mnogo večje in težje, kakor pa obveze članov družbe Jezusove. Če že gre za to, da je treba prepovedati organizacije, ki imajo mednarodne zveze, bi bilo treba najprvo začeti z družbo, ki je v resnici pogubna za javni red in za narodne interese. Mislimo na svobodno zidarstvo.

Framasonsko miselnost v prvi vrsti temelji na internacionalizmu, poudarja in razširja vse tisto, kar je ljudem, veram, rasam, narodom in državam skupnega. Vse posebnosti človeštva in ločitve na posamezne organizme, kakor so n. pr. cerkve, države, narodnost, smatrajo framasoni za postransko stvar. Framasoni so po svojem prepričanju kozmopoliti. Pravemu masonu je domovina ves svet, in on sam čisto mason pripada temu narodu ali oni državi. Vsak član pravilne framasonske lože sam po sebi postane član svetovne framasonske zveze ali »masonske bratske verige«. Ta framasonska bratska zveza je po vsem svetu enotna. Na primer Veliki Orijent Francoski ali Velika Loža Angleška sprejema za svoje goste in člane vse framasonske brate, ki so organizirani kjerkoli po svetu.

Posamezne framasonske »delavnice« delujejo pod varstvom framasonskih zveznih oblasti, ki pripadajo tujim, da celo sovražnim državam, ako same doma nimajo svojih višjih oblasti. Vsako prvotno celico v framasonski organizaciji, ki se imenuje »prva luč«, more prigrizati le dekret kake masonske velike oblasti. Če take v državi ni, jo prigrize kaka druga vrhovna oblast izven države. Tako so prigrizali »prvo luč« v Srbiji (ustanovili framasonsko delavnico) italijanski Garibaldi in l. 1875 s poredovanjem tedanjega italijanskega konzula. Leto dni kasneje so Garibaldi ustanovili prvo srbsko ložo pod imenom »Luč Balkana«, ki je delovala pod vrhovnim varstvom italijanskega Velikega Orijenta. Pod italijanskim varstvom so srbske lože delovale do l. 1912. Suverena velika loža Madjarska je l. 1890 »prizgala luč« v belgrijski delavnici »Pobratim«.

Velika loža madjarska je 1872 ustanovila »delavnico« v Sisku, katero so 20 let kasneje prenesli v Zagreb pod imenom »Hrvatska vila«. Voditelj je bil madjarski pravik dr. pl. Bojčić od Plavna. Pod zaščito madjarskih lož so delovale lože na Hrvatskem do l. 1918. L. 1919 se je ustanovila velika loža Srbov, Hrvatov in Slovencev z imenom »Jugoslavija« s sedežem v Belgradu, kjer pa se danes deluje druga loža z imenom »Ujedinjenje« pod varstvom francoskega Velikega Orijenta.

Framasonsko članstvo je razdeljeno na več redov. Voditelje imenujejo višje organizacije od zgoraj. Tako je leta 1912 grški Veliki svet ustanovil Vrhovni svet Srbije za ta način, da je vrhovni veliki komander Velikega sveta Grške po svojih delegatih z dekretom postavil in slovesno instaliral »prevzvišnega« vrhovnega velikega komandera Velikega sveta Srbije, brata G. W., sedanjega zvzišnega velikega komandera Velikega sveta Jugoslavije in istočasno velikega mojstra Velike lože »Jugoslavija« v Belgradu. (Te podatke črpa »Hrvatska Straža« iz knjige »Slobodno zidarstvo, njegov cilj i principi, njegova prošlost i sadašnjost, pisma brata Sr. J. Stojkovića jednom neposvećenom prijatelju«).

Če je tedaj kaka organizacija že po svoji ideologiji in po svoji organizaciji bolj mednarodna a manj narodna, je gotovo masonerija, ki ne pozna ne domovine, ne države, ne nacionalne pripadnosti, ampak ji je domovina v praksi tam, kjer se »bratov« godi najbolje. (Masonsko geslo se glasi: Ubi bene, ibi patria — kjer je dobro, tam je moja domovina).

Framasonski člani očitajo jezuitom slepo pokorščino generalom njihovega reda in sv. Očetu. Misljena je tukaj četrta obljuba jezuitov, ki pa se nanasa na to, da je jezuit po njej dolžan iti v misijone med vernike ali nevernike, kamorkoli ga

hočejo. Ta obljuba ni prav nič v primeri s tako zvano strašno prisego, ki jo mora napraviti framasonski kandidat predno ga sprejmejo v framasonsko bratstvo. »Hrvatska Straža« popisuje, med kakšnimi fantastičnimi ceremonijami mora framasonski kandidat dati prisego, ki bi bila res strašna, ko bi ne bila obenem tudi smešna. Ta prisega se glasi:

»Prisegam pri imenu najvišjega vseh svetov, da ne bom nikdar izdal skrivnosti znakov, namerov, nauk in navad prostoziidarskih in da bom o tem vedno molčal. Obljubljam in prisegam pri Bogu, da ne bom o tem nikdar nič izdal, niti v pismu, niti z znakom, niti z besedo, niti z namigavanjem, da ne bom o tem nikdar nič pisal, dal tiskati, da ne bom nikdar razglasil nič tega, kar mi je bilo doslej zaupane in kar mi bo še zaupano. Obvezujem se in sprejemam to kazen, ako kdaj prelomim besedo: Naj mi žgo ustnice z razbeljenim železom, naj mi odsekajo roke, naj mi odsekajo glavo, a truplo obesijo v loži, ko se bo sprejemal drugi brat, na sramoto moje nezvestobe in za vzgled drugim. Potem naj mi sežgo truplo, a pepel vržejo v veter, da ne ostane sledu spomina na mojo izdajo.«

Tedaj tako prisego napravljajo framasoni. Če upoštevamo, da je za javnost framasonska organizacija tajna, in ne le zaključena, kakor trde sami, da javnost ne sme vedeti ne za člane, ne za delovanje lože, tedaj je jasno, da je framasonstvo strašno in pogubna organizacija za državo, narod

Šolstvo na Slovenskem

Iz poročila g. dr. Mazija na banovinskem svetu

V Sloveniji je sedaj skupno 3783 učiteljskih moči, in sicer 1414 učiteljev in 2369 učiteljic. Razredov je 3505. Razrednih učiteljev, med katere so všteti tudi kontraktualci in dnevninarji, pa je 3384. Manjka torej 121 učiteljev, to pa zato, ker so mnogi učitelji dodeljeni raznim prosvetnim uradam, meščanskim šolam, so na višji pedagoški šoli, mnogi učitelji pa so po zakonu oproščeni pouka. Državni proračun ne vpošteva v zadostni meri šolskih potreb naše banovine. Ban ima pravico postavljati dnevninarje in jih je v tekočem proračunu 56. Načelnik Mazi je dalje poročal o izvenšolskem delu učiteljstva. Poudarjal je potrebo, da nam moški naradžaj vzgajajo moške učne osebe, in zato razmerje med učitelji in učiteljicami nikakor ni sorazmerno. Iz Slovenije je bilo v prosvetno ministrtvo poslanih 350 prošelj za nove službe. Ni zdravo, da so v službi šš učiteljice, ki so poročene z odvjetniki, sodniki, zdravniki, uradniki itd. Učitelji se bolezenskih dopustov poslužujejo v manjši meri, učiteljice pa prav pogosto.

Govoreč o srednjih, učiteljskih in meščanskih šolah je načelnik Mazi omenjal, da je bila lani ukinjena III. državna gimnazija v Ljubljani in da so se učiteljstva v Ljubljani in Mariboru združila v dve učiteljski šoli. Reducirana gimnazija v Ptujju se je že po nekaj tednih zopet spremenila v popolno realno gimnazijo. Lani je bilo na srednjih šolah upokojenih 32 profesorjev, med temi 5 ravnateljev, odpuščenih pa je bilo 23 profesorjev. Na učiteljskih šolah je bilo upokojenih 7 profesorjev, med temi 3 ravnatelji, odpuščena pa sta bila 2 profesorja. 8 srednješolskih profesorjev je bilo premeščenih iz naše banovine na jug. Število srednješolskega dijaštva pa se je povečalo za 400 proti prejšnjemu letu, tako da je manjkalo na srednjih šolah ob skrajni obremenitvi učiteljstva 50 profesorjev. Razredi so povečini močno prenapolnjeni. Imamo 64 razredov, ki štajajo nad 50 učencev. Na srednjih šolah je skupno 1873 tedenskih ur nad učno obveznost učiteljstva. Pouk je zelo trpel. V velikem delu je bil pouk reduciran, nekaj predmetov se v posameznih razredih sploh ni poučevalo. Govornik izreka zahvalo učiteljstvu za prostovoljno prenaporno delo. Proti koncu semestra je bilo nastavljenih 17 diplomiranih filozofov, in ko narodna skupščina odobri kredite, bi se dalo v najkrajšem času postaviti vsaj minimalno število učiteljev na srednjih šolah z reaktivacijo upokojenih in odpuščenih in z imenovanjem diplomiranih filozofov za suplente.

Stanje na srednjih šolah je naslednje: Imamo dve državni klasični gimnaziji, eno nepopolno in osem popolnih realnih gimnazij, od katerih imata dve realne oddelke v višjih razredih. Skupno je 11 državnih srednjih šol s 84 razredi in 186 oddelki. Na srednjih šolah je nameščenih 220 profesorjev in suplentov z ravnatelji vred in 28 učiteljev večih.

Radi ukinitev III. realne gimnazije v Ljubljani ima I. realna gimnazija 35 oddelkov in je nastanjena v dveh poslopih. Na državne srednje šole se je vpisalo 5960 učencev in 2200 učenk, skupno 8150. Na drugi realni gimnaziji je v sedmih oddelkih pouk le popoldne, enako v Mariboru v 10 oddelkih, ker manjka prostora. V Sloveniji so tri srednje šole, ki niso državne, in sicer dva popolni in ena nepopolna. Na nedržavnih srednjih šolah je v 29 oddelkih 337 učencev in 836 učenk, skupno 1173.

Učiteljski šoli sta dve, in sicer v Ljubljani in

in družbo. Za jezuitski red pa lahko vsakdo ve, kdo je njegov član, ker se ti člani ne skrivajo, ampak v redovni obleki javno nastopajo, delujejo in pridigajo ob belem dnevu ter jih po njihovih delih more vsakdo kontrolirati, kaj delajo. Kdo pa more vedeti, kaj lože delajo v svojem brezdomovinskem kozmopolitizmu in v svoji breznarodni in protinardni organizacijski odvisnosti?

Dr. Gavrančič se sklicuje na to, da je škof Strossmayer v svojih zaupnih pismih Račkemu imel pomisleke proti jezuitom. Naj se še mi sklicujemo na Strossmayerja ter povemo, da je Strossmayer o framasonih imel najslabše mnenje ter je zahteval, da je framasone treba iztrebiti. Prostoziidarstvo je imenoval Strossmayer »sekte brezumnikov in obolevcev«. Proti tej mafiji se je Strossmayer javno boril in klical vlado in škofe, naj preženo z njegovega vseučilišča »brezbožnike in svobodne zidarje«. Proti framasonom Strossmayer ni grmel v kakem zaupnem pismu svojemu prijatelju, ampak je organiziral proti njim javen boj, javno obrambno akcijo in proti njim izdaljal javna pastirska pisma.

»Hrvatska Straža« zaključuje svoj članek tako: »Ako je gospodom Gavrančiču in tovarišem kaj do spomina ustanovitelja hrvatskega vseučilišča, ne bodo z nobenim zakonskim predlogom bolj počastili spomina velikega škofa kakor s tem, da v prvi vrsti izločijo iz države tiste, katere je Strossmayer smatral za zaklete sovražnike svojega dela, kateri pa so v boju proti Strossmayerju in njegovi duhovni dediščini bili sluge Khuena in vsake protinardne politike, kateri pa so pozneje onečastili spomin velikega škofa s ponesrečenim poskusom monopolizirati njegov nauk.«

Mariboru ter imata moške in ženske oddelke. Vsak zavod ima po pet razredov in pa 12 oddelkov. Štirje oddelki so manj kot lani, učencev in učenk je pa 183 manj. Vpisalo se je v državnih učiteljskih šolah skupno 322 učencev in 534 učenk. V smislu finančnega zakona je ministrtvo predpisalo dopustno število učencev in učenk za sprejem v prvi razred, in sicer skupno 100. Dejansko pa se je vpisalo le 57 učencev in učenk. Absolventje meščanskih šol se v smislu zakona niso več sprejemali, pa tudi je naval na učiteljske šole povsem ponehal zaradi petletnega študija in slabih izgledov na službe.

Na zasebnih učiteljskih šolah (popolna je v Mariboru, v eno se spopolnjuje pa sta v Ljubljani in Škofji Loki) se je vpisalo 199 učenk v devetih oddelkih. Prvi razred se je otvoril le v Mariboru in ima 4 gojenke. Na zasebnih učiteljskih šolah se letos prvič ni dovolil pouk učiteljicam, ki so izprašane le za meščanske šole. Radi tega si morajo ti zavodi preskrbeti predpisane usposobljenne učne moči.

Letos imamo 32 državnih meščanskih šol, 1 z 1 razredom v Škofji Loki posluje letos prvič. V 170 oddelkih na teh šolah se je vpisalo 2966 dečkov in 2831 deklic, skupno 5797. Porast v primeri z lani znaša 350 učencev in učenk in 11 oddelkov.

Na osemih zasebnih meščanskih šolah (notranja uršulinska v Ljubljani je letos postopoma odpadla) se je vpisalo 1240 učenk v 35 oddelkov. En oddelke je manj kot lani, število učenk pa je skoraj nespremenjeno.

Učitelji na meščanskih šolah poučujejo povprečno 24 do 25 ur tedensko. Ministrtvo je zahtevalo 30 usposobljenih učiteljev na meščanske šole v donavski banovini, pa je zahtevno znižalo na 14, ki so bili dodeljeni v mesta donavske banovine. Te učitelje so pa nadomestili učitelji z osnovnih šol, čeprav jih tudi na osnovnih šolah manjka. Tudi meščanskošolsko učiteljstvo je preobremenjeno in mu gre vsa zahvala.

Letos se je prvič plačevala šolnina, vendar pa obisk ni padel. Na srednjih in učiteljskih šolah so učenci plačali 1,086.000 Din šolnine, na meščanskih šolah pa 170.000 Din. Uvedba šolnine je močno prizadela zlasti uradnike in delavce.

V Sloveniji je skupno 149.296 šoloobveznih otrok in 840 šolskih poslopij z 2659 učilnicami. Povprečno pride 56 otrok na eno učno sobo. Temeljnih razredov in vzporednic je 3470, torej manjka 811 učnih sob. Med šolskimi poslopiji jih je 306 prav dobrih, 345 dobrih, 143 slabih in 53 nepriemernih. Manjka naturalnih stanovanj za učitelje. Za 3676 učiteljev je na razpolago le 1390 naturalnih stanovanj. Mnogo je pritožb proti uvedbi stanarine in kurjave, kar morajo plačevati občine za učitelje. Zaradi krize so morali ustaviti delo na štirih začetih novih šolskih stavbah. Dograbilo pa se je troje novih šolskih poslopij, prizidalo in adaptiralo pa osem. V tekočem letu je bilo ustanovljenih šest novih enorazrednih in dvorazrednih šol.

Šolski vrtovi obsegajo skupaj 69 ha in 38 arov. Nad 100 šol je brez šolskih vrtov. Enako število šol pa ima premajhne vrtove. Poročevalec je še obširno poročal o izobraževalni akciji učiteljstva, o izvenšolskem delu učiteljstva, o banovinskih zavodih za slepo, gluho in pohabljeno mladino. Dalje je poročal o podpiranju dijaštva in o prosvetnem gibanju v Sloveniji.

V spomin!

† Gospej Katarini Zajc.

»Mulierem fortem quis inveniet?« močno-dušno, krepko ženo, kdo jo najde (Preg. 31. 10. 0)? Se, še jih najdes, posebno v naši mladi slovenski domovini. Taka je bila brez dvojbe pok. gospa Katarina »ajc, roj. Ribič, vdova finančnega svetnika Franca. V javnosti ni nastopala, vendar je ne smemo nikakor zdaj prezreti, ko nas je zapustila in odšla po večno plačilo. Vzorno je blaga pokojnica vrlila svoje dolžnosti kot krščanska žena in mati. Imela je celo kopico otrok, 9 jih je bilo, od katerih žive še vsi, razun prve: Emice, umrle v najnežnejši dobi na največjo žalost matere. Koliko truda, skrbi in trpljenja prizadeva tu-lika družina materi, posebno, ko se je morala obenem boriti s pomanjkanjem pri pičlih tedanjih dohodkih skrbnega soproga.

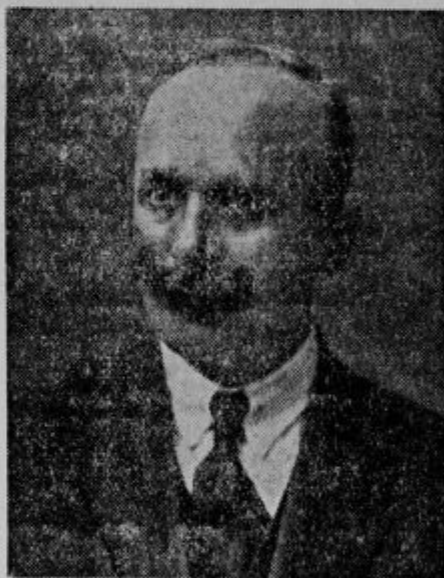
Od vseh njenih otrok sta 2 mašnika, in sicer prvi najstarejši, p. Ferdinand, je frančiškan, organistinor Rihard v Valjevu. Tretji sin je Emil, polkovnik v pokojju, najmlajši pa je kartuzijski kle-rik v Pleteriah: fr. Janez Vianej. Hčere so tudi štiri: Zofija, omožena z inženirjem J. Klinerjem v daljnem Mostu na Češkem; druga Adela, vpok. profesorica učiteljstva, je omožena z olr. sodnikom Ročnikom v Senniici; tretja, Milka, in četrta, Anica, sta bili uradnici. Poslednja je tudi omožena s P. Bagrovom v Zemunu.

Vso to obilno družino vzgojiti — kolika naloga! Vse pa je šlo z božjo pomočjo in blagoslovom. Molitve namreč blaga rajnica ni zanemarjala, ampak nasprotno; z njeno pomočjo je zmagala vse težave. Kakor v vseh dobrih krščanskih družinah se je dan začel z Bogom in tudi končal. Od leta 1905 (25. 6.) je bila pokojnica članica III. reda sv. Frančiška z imenom sv. Elizabete, grofice turinske. Zato je umrljivo, da je bila na dolgotrajni bolniški postelji molitev serafinskega rož. venca njena najljubša tolažba. Prejemala je tudi večkrat sv. obhajilo, zadnja leta na prve petke. Ravnotako je prejela tudi sv. poslednje olje že več tednov pred smrtjo, katera je bila 23. febr. ob 1 popoldne v visoki starosti 82 let. Vzel jo je večni plačnik k sebi, da se ji ni treba več truditi na tem svetu, kakor trdno upamo, v nebesa. Na dan pogreba sta maevala oba sinova zanjo v župni cerkvi sevniški. Slovesni requiem je imel g. župnik, orgljal in pel je pa najstarejši sin pokojnice. V njeni holezni ji je požrtvalovalno stregla hčerka gospa Adela v Senniici. Ona ji je tudi oskrbela pogreb in prepeljavo v rodbinsko grobnico v Ljubljani. Tam sedaj počiva njeno izmučeno telo poleg rajnega soproga fin. svetnika, njegovega brata Alojzija — hotelarja in veletrgovca z vinom in soproge slednjega Ane. Mati božja brezjanska pa jo varuje. Njen relief je namreč lepo vdolben nad grobnico. Nai tedaj mirno v Gospodu počiva, obklopana od vseh ljubečih otrok. Priporočamo jo pa tudi vsem številnim znancom, ako bi še kaj potrebovala pomoči molitve!

† Ivan Rigler

Semič, 26. februarja.

Ivana Riglarja ni več. Kljub temu, da smo vsi, ki smo poznali njegovo bolezen, dobro vedeli, da ga bo smrt kmalu iztrgala iz naše seude, vendar nas je prevzelo, ko smo v soboto zjutraj slišali

mrtvaški zvonček, ki je oznanjal, da se je njegova res blaga duša preselila v boljšo domovino, potem, ko je bil pokopan s tolažili sv. vere.

Kdo je bil pokojni? Šolski upravitelj petrazredne osnovne šole v Semiču. Rojen je bil l. 1878. V Velikih Poljanah pri Ribnici. V Semiču je prišel kot učitelj l. 1910. Svetovna vojna je tudi njemu, kot marsikomu, pustila težke posledice. Od 1914 do 1920 je bil v ruskem ujetništvu v raznih krajih Sibirije in delil z revnimi slovenskimi ujetniki vse bedo in gorje ter si nakopal bolezen, za katero je dolga leta hiral in umrl. Ko se je vrnil iz ujetništva, je bil nekaj let šol. upravitelj na Štrekljancu. Po smrti šol. upravitelja g. Matkota Bartla, ki ga naše semiško ljudstvo še daves ni pozabilo, je prišel v Semič kot upravitelj šole. Veliko si je prizadeval, da se je zgradila v Semiču nova šola (1931), ki je morda ena najlepših in najmodernejših šolskih poslopij v dravski banovini. Ni mu bilo dano, da bi dolgo užival sad svojega truda.

Ena stvar je, ki nam posebno lepo kaže pokojnikovi blagi značaj. Skrb in nežna ljubezen do njegove matere. Kako lepo je znal govoriti o svoji materi, često s solzo v očeh. In ljubezen, ki sta jo gojila drug do drugega s tako nežnostjo v življenju, ju je združila tudi v smrti. Oba sta se ločila s sveta isti dan, Ivan v Semiču zjutraj, mati v Vel. Poljanah popoldne.

Ivan, če ne bi storil za našo dušo drugega kot to, da si je ucepil v njeno mlado dušo ljubezen do naših mater, dostikrat tako žaljenih in preziranih, storil si dosti. Bog naj Ti bo obilni plačnik!

Zaljubljeni gospe Pavli in preostalom sodnikom naše iskreno sožalje Semiški šoli pa želimo v teh tako razvuzanih časih dobrega upravitelja!

Novo mesio

Gostovanje članov ljubljanske drame v Prosvetnem domu. V petek, dne 3. marca 1933 vprizoročeni člani ljubljanske drame velezabavno Barry Connersovo veselogo »Rokic«, ki je doživela v Ljubljani zelo velik uspeh. Igra vsebuje polno zdravega humorja. Pri tej igri sodelujejo najboljše moči. Ne pozabite Novomeščani, da nastopita priznana umetnika, naša rojaka, ga. Medvedova in g. Cesar, ki ravno v tej igri žanjeta velike uspehe. Predprodaja vstopnic v trgovini Košir. Ker pri zadnjem gostovanju igra »X. Y. Z.« ni bila dobro obiskana in se stroški niso mogli kriti, se cenjeno občinstvo opozarja, da si preskrbi vstopnice že v predprodaji, ker se v slučaju slabe predprodaje predstava ne bo učila.

Zakrajnikov:

Pustna reberca

V Bohinju, in morda še marsikje drugje, je taka navada, da brez suhih prašičjih reberc na mizi ni pravega pusta. Nekateri jih jedo kar s kruhom, drugi imajo radi zraven še malo zelja, tretji pa bolj obratjajo kisló repo.

Pa je v Bohinju, in kolikor jez morem vedeti, tudi kar povsod drugje tako, da mora za konje in vole skrbeti gospodar, za prašiče in kuretino gospodinja, za krave in drobnico pa vsak malo. In kakor se gospodar rad postavi z lepimi in močnimi konji, ali s težkimi voli, tako se kakšni gospodinji akoraj bolj prikupijo, če ji pohvališ prašiče, kakor če ji pohvališ otroke.

V Bohinju in če prav znam brati časopise, tudi drugje marsikje, zadnja leta sem gospodinje ostro tekmujejo med sabo, katera bo zredila lepše prašiče. S prašiči pa ni tako lahko, kakor z otroki. Otroci kar nekako sami zrastejo. S prašiči je pa dokaj opraviti, stanejo, in še skrbi vedno, kdaj jih bo rdečica ali kuga pobrala. Pa kdo bi mislil na vse to, če gre pa za to, katera gospodinja bo več prašičev zredila in katera jih bo bolj odebnila.

V Bohinju, kjer ne pridelajo žita ravno na ostanjanje, kakor marsikje drugje tudi ne, pa pri taki prašičji tekmi kaj kmalu zadnjeje kašče volto bobneti, posebno še, če je gospodarju dokaj na tem ležede, da se mu tudi konji svetijo. Konji so namreč še vedno tako starokopitni, da se nočejo svetiti prav po nobene sorte »sidoluc« — kakor se po »sidoluc« posvetijo kljuke — ampak samo po žitu.

Škantar a Pokrova je imel tistega leta takrat zares lepe konje. — Škantarji so prav za prav godci, ker so dobili ime od škanta. Škant so pa take sorte

gosli. — Škantar je imel lepe konje, Škantarica je pa prašiče tako zredila, kakor jih do takrat še nobeno leto ni.

Zavoljo prašičev Škantarica nič kaj rada ni videla, če je moč zavoljo konj s peharom šaril okrog žita. Škantarju je bilo pa zavoljo konj še manj všeč, ker je žena tako pogosto dajala v mlin prašičem za oblojo.

Kar nič več ni bilo fletno pri hiši. Tako je bilo, kakor bi se prav natihem pripravljalo k hudi uri. Nekako tri tedne pred pustom je pa zagrmelo. »Titi!« je nagovorila na hišnem pragu Škantarja Škantarica, ki je prišla s praznim pomijnikom od prašičev.

»Koga voč?« je pobral Škantarico Škantar, ki je prišel s praznim peharom od konj. — »Koga voč?« se pravi po bohinsko »kaj hočeš?« — Škantarica se je pa prav narejeno nasmejala in rekla: »Tako lepo se rede prašiči, da bo svinjak treba pridelati.«

Škantar je najprej široko zazijal, kakor bi mu bilo sape zmanjkalo. Več kakor do pet bi bil lahko naštel, preden je Škantar zarahnel: »Kaj si na glavo padla? Zaseke je komaj še za dobro žlico pri hiši, in zadnje čase nam kuhaš tako nezabeljeno, da bi človek skoraj lažje žaganje jedel, kakor žgance. Prašiči so pa že tako preklicano debeli, da se bojim, da se bodo v lastni masti zadušili. Ti pa pride na misel: Svinjak pridelati. Kar zgubi se!«

Jezno je Škantar odštorkljal po nov pehar žita za konje.

Škantarica se je pa zgrabila v kuhinjo in ni rekla ne bev ne mev. Čudno!

Nič ni bilo čudno. Vsa dolga leta, odkar sta bila poročena, še nikoli ni videla svojega moža takoga, kakor takrat, nekako tri tedne pred pustom. Škantarjevi prašiči so bili tisto leto res tako

debeli, da takrat, ko so jih za ušesa vlekli iz svinjaka, se cviliti niso mogli tako glasno, kakor cvilijo navadni prašiči.

Proti koncu predpusta je bilo tisto leto pri Škantarju prav fletno. Le na pustni terek je bil gospodar spet precej nasajen. Kako bi ne bil! Namesto suhih reberc, so imeli na mizi kar taka iz solamurje vzeta reberca. Ker pa Škantar ni vedel, ali bi se nad ženo znosil, ki je predolgo prašiče pitala, ali sam nad seboj, ki jo je prepozno ženi zagodel, je bil pa rajši kar tiho. No, pa saj! Ce reberca niso bila prav po godi, je bilo pa zelje zato bolj zabeljeno.

Od tistega predpusta naprej pri Škantarju na Pokrovcu vsako leto o pravem času potegneta prašiče iz svinjaka in vsak pust je dole lepo posušena prašičja reberca.

Zaseke imajo pa od takrat naprej toliko, da jo dedci kar na kruhu jedo, kadar s konji po njivah in planinah garajo.

Pa čeprav še do danes niso pridelali svinjaka.

Sv. zakon-vrelec življenja

Vsa sodobna vprašanja o zakonu načelno pojasnjena. — Se dobi v knjigarnah in v prodajalni Ničan. — Din 20—

Ljubljanske vesti:

Klavern predpust

Ljubljana, 27. febr.

Letos res ne gre bujno v klasja pšenica raznim ljudem, ki pod tem ali onim naslovom prireajo veselice ljudem v zabavo in v škodo. Kriza, ta strašna izumorevalka ljudi, ki ne obstoja samo v besedah, temveč še bolj v kruti resnici, je dosedaj že preprečila mnogo veselice v mestu in na deželi. Mnogo veselice, ki se vrše sicer vsako leto v predpustu, je letos odpadlo in sicer ne zaradi kakšne obzirnosti prirediteljev do bednih množic, marveč le iz čistega računa — ker se ne bi plačale. Druge veselice, ki so se sedaj vršile, pa nikakor niso izpadle tako, kakor so prireditelji računali. Največ veselice se je dosedaj zaključilo s finančnim fiaskom — o kakšnih moralnih uspehih ali neuspehih pri veselicah govoriti ni umestno. Nekod sijajne veselice in šumne prireditve, pri katerih so se sili in zabave željni ljudje kar gnetli v najlepših oblekah, so letos nudile prav klavno sliko. O gneči sploh ni govoriti niti pri eni, prireditelji so bili veseli, če so se sploh pari vrteli. Niti govora pa ni o kakšnem zapravljanju, popivanju in celo o

šampanjiziranju. Tisti namreč, ki imajo, so toliko previdni, da svojega blagostanja ne kažejo, povoda za baharijo tudi ne išče nihče — tako, da prireditelji niti na svoj račun ne pridejo, ker nihče ne zapravlja. Še zadovoljni so, če pri teh prireditvah vstopnina krije dvorano.

Prav tako je bilo videti v letošnjem predpustu prav malo mask in pustnih oblek. Seveda — v žepih je kaša, maske in kostumi pa veljajo. Tudi po gostilnah je prav malo prireditev in mora biti že kar korajžen gostilničar, če si upa naročiti godbo za ples.

Prav je tako. Ne glede na nemoralno stran bi pomenjalo skrajno izživljanje, če bi del prebivalstva veselil in norel, na drugi strani pa bi množice gladovale in zmrzoval v najhujši zimi.

Pač pa moremo zagotoviti, da kriza ni vzela ljudem volje in upanja v bodočnost. V letošnjem predpustu so se ljudje prav pridno poročili in samo v nedeljo se je v ljubljanskih cerkvah poročilo nad 30 novih parov. Kriza mladim ljudem torej res ni vzela poguma.

Kaj bo danes?

Drama: »Voda«. Izven. Znižane cene.

Opera: »Pri belem konjicku«. Izven. Znižane cene.

Kino Kodeljevo: »Ženski vse odpusti« in 5 pustnih smešnic. Ob pol 4 in 8.

Nočno službo imata lekarni: mr. Sušnik, Marjin trg 4 in mr. Ramor, Miklošičeva 20.

Tralala, hojadr!

pa je tu pustni dan!
Hej, nočaj gremo vsi
v Slamičev restoran!

○ Steršič Dr. Franta Mis predava v četrtek, dne 2. marca, ob 8 zvečer na državni učiteljski šoli v risalnici o vzgojni higijeni. Ker je predavanje aktualno za vse, ki imajo otroke v solah, vabi društvo »Šola in doma vse svoje člane in one, ki se žele včlaniti, da se predavanja udeležijo.

○ Napravite ograjo ob Ljubljani. Na notico pod tem naslovom, objavljeno dne 21. februarja, smo prejeli sledeči popravek: »V smislu zakonitih predpisov in tozadevnih obvez, ki je za varnost prometa in ljudi ob strugi Ljubljane za časa regulacijskih del dolžan skrbeti koncesionar, to pa je Glavni odbor za osuševanje barja. Mestne občine ljubljanske zato za razne nesreče, ki bi s tem v zvezi nastale, ne zadene nikakr krivda, zlasti pa ni ona dolžna napraviti kake ograje, dokler dovršenih in kolaviranih del v in ob Ljubljani ne prevzame v svojo oskrbo. Z odličnim spoštovanjem! Dr. Dinko Puc, župan in mestni načelnik.

○ V Ljubljani pri šentpeterskem mostu se pripravljala dela za poglobitev pridno nadaljujejo. Zaposlenih je zdaj okrog 90 delavcev. Železniški tir za izvoz blata iz Ljubljane je že položen iz struge na obrežje in dalje po Lipičevi cesti proti železniškemu podvozu na Martinovi cesti. Delavci kopljejo zdaj glavni odvodni jarek, po katerem se bodo med poglobljanjem odtekale fekalije, ki pritakajo v strugo po kanalu iz vzhodnega dela Ljubljane. Jarek je približno poldrugi meter globok ter dobra dva metra širok. Jarek bo speljal od izliva kanala v strugo po sredini Ljubljane od mostu do tam, kjer je lani stal začasni betonski oporni zid pri stari cukrarni.

○ Nesrečen padeec na cesti. Včeraj dopoldne je padel na Tržaški cesti 51 letni delavec Franc Janežič iz Suice pri Dobrovi ter si zlomil levo no-

go. — Pri smučanju se je v nedeljo ponesrečil 18 letni ključavničarski vajenec Silvester Jurman s Celovške ceste 23. Zlomil si je levo roko. — Na cesti med Hrastjem in Kranjem je nekdo napadel 51 letnega delavca Matevža Subica in ga z nožem sunil v leva rebra. Vsi trije ranjeni se zdravijo.

○ Modne hlače — pumparce dobite najceneje pri Preskerju. Sv. Petra cesta 14.

Ježica

Koliko smo porabili električnega toka. Naša občina dobiva električni tok iz mestne elektrarne v Ljubljani, in sicer vasi Ježica, Malavas, Stožice, Tomačevo in Jarše. Ostali dve vasi Savlje in Kleče pa dobivata električni tok iz Česnjeve elektrarne na Brodu pod Šmarno goro. Popolna elektrifikacija naše občine se je izvršila v letu 1927. pod vodstvom bivšega župana Severja. V navedenih petih vaseh je nekaj nad 500 električnih priključkov. Med temi je 21 motorjev, 31 obrtnih lokalov, ostali so pa stanovanjski prostori. V letu 1931. se je porabilo v navedenih vaseh nekaj nad 40.000 KW ur električnega toka. V letu 1932. pa se je porabilo že nad 50.000 KW ur električnega toka. Za osvetljevanje stanovanjskih prostorov se je porabilo nad 19.000 KW, za obratovanje motorjev nad 21.000 KW ur in za obrtne lokale nad 10.000 KW ur. Cena toka je danes brez trošarine za stanovanjske prostore po 5 Din, za obrtne lokale po 6 Din in za pogon motorjev po 3 Din za 1 KW ura. Vse to bi skupaj znašalo nad 200.000 Din. Poleg tega pa plačujejo vsi odjemalci električnega toka še elektroštevniko, ki znaša za števec od razsvetljave po 4-50 Din mesečno. So pač lepe številke in zneski, katere morajo plačati naši občani za električni tok. Je pa na drugi strani gotovo tudi velika korist za naše občane, kajti danes bi gotovo nihče ne zamenjal električne razsvetljave za petrolejke, katere smo včasih kurili. Priznati pa moramo, da mestna elektrarna budno pazi, da ni kakih nedostatkov pri električni napeljavi, tako da v dobi 5 let še nismo bili nikdar brez luči več kot par ur ali pa še ne.

Domače klanje še vedno dobro uspeva. Posebno se obnese klanje telet. Danes naši mesarji plačujejo telela po 4 do 4-50 Din za kilogram živih teže. Vsak, kdor je danes sam zaklal tele, ima čistejša dobička gotovo nad 100 Din, poleg tega mu pa ostane še nekaj za dom. Pa tudi klanje krav se prav dobro obnese. Te dni so zaklali dve teleti in dve kravi, kar je bilo premalo za to soboto.

Maribor

○ Srebrni jubilej dela. Te dni je obhajal vrli mariborski reševalec in požarnik Stefan Sorkalovič v krogu svojih stanovskih tovarišev 25 letnico dela in odgovornega posla pri tukajšnjih tverdi K. Hitzl, delavnici železnih konstrukcij. Bil je vsa leta vreden in zgleden v svojem poklicu, dober napram svojim stanovskim tovarišem, zvest in vdan svojemu gospodarju. Od tverke in sotovarišev je prejel ob lepem jubileju čedna darila. Delu slava, delu čast!

○ Zborovanje gostilničarjev. V hotelu Orel so se zbrali včeraj dopoldne gostilničarji iz Maribora in okolice ter delegati gostilničarskih združenj iz ostalih krajev področja Zveze gostilničarskih združenj obnemu zboru. Na dnevnem redu je bilo samo vprašanje likvidacije mariborske Zveze gostilničarskih združenj, ki obsega zadrage s področja bivše mariborske oblasti. Zveza gostilničarskih združenj v Mariboru je bila dolgo vrsto let ena najbolje organiziranih tovrstnih gospodarskih organizacij v naši državi ter je stala vedno v ospredju vsega iniciativnega in intervencijskega dela za prosep gostilničarstva, hotelirstva in tujkega prometa. Ker pa se je pokazala potreba vso Slovenijo obsegaajoče gostilničarske organizacije, sta se ljubljanska in mariborska Zveza gostilničarskih združenj združili v enotno zvezo s sedežem v Ljubljani. Ravatelj nove enotne organizacije je postal bivši tajnik mariborske Zveze Peteln. Ker je z ustanovitvijo skupne zveze postal še nadaljnji obstoj mariborske zveze nepotreben, so se sestali včeraj delegati včlanjenih združenj, da sklepajo o likvidaciji. Dasi se je zdelo, da so vse zadrage sporazumno z likvidacijo Zveze, se je vendar pojavila precej močna opozicija, ki je bila proti razrušitvi Zveze in proti včlanjenju v enotno banovinsko organizacijo. V svojih razlogih utemeljuje te zadrage svoje mnenje s tem, da je bilo delovanje mariborske Zveze zelo uspešno in da je radi tega nepotrebno včlanjevati se v novo organizacijo. Na občnem zboru, katerega je vodil predsednik hotelir Zemljič, je prišlo do razgibane in živahne debate, v katero so posegali tako pristaši enotne Zveze, kakor nasprotniki. Proti enotni zvezi so zadrage Mariborska okolica, Konjice, St. Lenart, Sočanj, Koze in še nekatere druge. Uspeh dolgotrajne debate, ki je trajala od 12.45, je bilo glasovanje. 18 zadrug se je izreklo za nadaljnji obstoj zveze v Mariboru, 17 pa proti. Pripomniti je, da so se baš največje zadrage včlanile v ljubljansko zvezo. Položaj je smatrali za prehod, dokler se ne skliče nanovo občni zbor, ki bo sklepal o usodi mariborske zveze šele potem, ko bo se videlo, če je banovinska mariborsko zvezo potrdila ali odklonila.

○ Mariborsko gledališče. Na pustni torek in jutri, na pepelnico ostane gledališče zaprto. V četrtek se ponovi Ascheva drama »Bog maščevanja«. — Po enajstih letih bo vprizorilo mariborsko gledališče zopet Gounodovo opero »Faust«. Vprizoritve pripravlja kapelnik Lojze Herzog. Sodeloval bo pomnožen zbor in ojačen orkester. Premiera bo v najkrajšem času.

○ Trgovska samopomoč. Te dni se je vršil občni zbor pomožne organizacije našega trgovstva »Trgovska samopomoč«, ki ga je ob navzočnosti številnih članov in delegatov iz drugih mest vodil predsednik Weigl. Iz poslovnega poročila za minulo leto je bil razviden znaten napredek v porastu članstva v obeh kategorijah, dasi je zlasti iz prve kategorije radi gospodarskih razmer moralo izstopiti mnogo članov, druge pa je zopet vodstvo samo očrvalo. Podporni sklad ima 717 članov, od tega v prvi kategoriji 487, v drugi pa 230. Skupno denarno stanje obeh skladov znaša Din 109.226,82. — V proračunu za leto 1933 znašajo predvideni stroški Din 17.400. Poslovnina v iznosu Din 20 ostane tudi v novem letu, za dostavo plačilnih nalogov se bo pa še zaračunala dostavnina v znesku 1 Din. Pri volitvah je bilo v glavnem izvoljeno sedanje vodstvo z nekaterimi izpremembami pri predstavnikih iz drugih mest in krajev. Predsednik je Vilko Weigl, podpredsednik Karel Jančič. Iz Celja je v odboru Alojz Trofenik, iz Dravograda Alojzij Remic. Novozvoljeni je za namestnika Ivan Kvas iz Maribora. V nadzornem odboru so Milan Klemenc, Lud. Krajnc, Franc Weiler, kot namestnika Josip Sterman in Stanko Kocbek, vsi iz Maribora.

○ V konkurzu. Mariborsko okrožno sodišče izreka konkurzno postopanje o imovini Jerice Praprotnik, posestnice in gostilničarke v Marenbergu. Prvi zbor upnikov bo 4. marca pri okrajnem sodišču v Marenbergu, oglasitveni narok traja do dne 30. marca, ugotovitveni narok je 31. marca pri istem sodišču.

○ Svojevrsna razstava se bo vršila jutri, v sredo, v lovski sobi hotela Orel. G. Zemljič bo razstavil priznane proizvode in specialitete svoje kuhinje. Razstava bo trajala od 10 dopoldne do pol sedmih zvečer.

○ Enodnevni tečaj o trsničarstvu in cepljenju vinske trte se vrši v soboto 11. marca na banovinski vinarski in sadjarski šoli v Mariboru. Pouk je teoretičen in praktičen ter traja od 8 do 12 in od 14 do 18.

○ Nabavka kvasa. Poveljstvo mariborskega vojnega okrožja razglašča, da se bo vršila 10. marca ob 11 v pisarni garnizijskega intendantskega skladišča v Mariboru Ob železnici 16 prva ustmena licitacija glede nabavke potrebne količine kvasa za vojsko pekarno za čas od 1. aprila do 30. septembra 1933.

Natannejši pogoji so interesentom na vpogled v pisarni navedenega skladišča.

○ Akademski kongregacija ima jutri v sredo zvečer cerkveni sestanek v Alojzjevi cerkvi ob 20. Sodali!

○ Mestni načelnik dr. Lipold je zopet prevzel vodstvo poslov mariborske občine. Istotako se je vrnil tudi podžupan Rudolf Golouh. V odsotnosti obeh, ki sta se udeleževala zasedanja banovinskega sveta, je vodil nagiatratne posle mag. svetnik Rodošek.

○ Podravska tiskarna naprodaj. Uprava konkurzne mase Kmetijske eksportne zadrage v Mariboru, ki je prodala iz lastnine te zadrage za stanovanjsko in trgovsko hišo na Aleksandrovci cesti, namerava sedaj prodati tudi Podravska tiskarno v Gregorčičevi ulici. Baje se zanima za tiskarno več interesentov. Tiskarno je baje kupila Kmetijska eksportna zadruga od prejšnjega lastnika, veleposestnika Pahernika, za pol milijona dinarjev.

○ Elektranra se razrušila. »Zadruga elektranra« v Slovenski Bistrici, zadruga z o. z., se je razrušila ter prešla v likvidacijo.

○ Smrtna nesreča na Tržaški cesti pred sodiščem. V živem spominu je še vsem tragična smrtna nesreča na Tržaški cesti, ki se je dogodila lani 30. oktobra. Mladi sin mariborskega trgovca Kurt Koplčič se je vozil na motornem kolesu s svojim prijateljem Bischofom, ki je sedel na zadnjem sedežu. V bližini Delavske pekarnice na Tržaški cesti sta se začela z vso silo v nasproti vozeči osební avto, ki ga je vodil 27 letni šofer Franc Zupančič iz Maribora. Udarec je bil usoden, Koplčič je razbil lobanjo ter je naslednjega dne po prevozu v graško bolnišnico umrl. Bischof je dobil tudi precej znatne poškodbe, ki pa so ostale brez posledic. Včeraj se je vršila pred sodnikom okrožnega sodišča vsa. dr. Tombakom razprava proti šoferju smrtonosnega avtomobila, v katerega je Koplčič tako nesrečno trčil s svojim vozilom. Ker je sodnik ugotovil, da je vozil Zupančič po levi, to je napačni strani ceste ter s preveliko brzino, je bil obsojen na štiri mesece zapora in na odškodnino 1000 Din ranjenemu Koplčičevemu sovozaču Bischofu. Obtožnico je zastopal pri razpravi državni tožilec Sever.

○ Hotel »Orel« v Mariboru. V petek ob 9 naprej »svinski guljaž«, v sredo velika pojedina slikov in zanimiva kuharska razstava v lovski sobi. Cene zmerno, iste v dvorani, kakor v točilnici. V sredo zgodaj odprto. (2175)

○ Mozlave, izborna kvaliteta, liter 8 Din. čez ulico 6 Din. A. Senica, Tattenbahova. (2054)

○ Pekerski buketni rizling iz Scherbaumovih goric in dišeči traminec iz Ritnoznoga (Rittersberger), dobite le v Tattenbahovi 5, restavracija Senica. (2052)

○ Boben v mariborski okolici. Dne 7. aprila bo na mariborskem okrajnem sodišču dražba nepremičnin zem. knjiga k. o. Malečnik, vl. št. 16. Cenilna vrednost je 7405,14 Din, najnižji ponudek 4936 Din. — Dne 10. aprila bo dražba nepremičnin zem. knjiga k. o. Sv. Miklavž, vl. št. 15 ter 221 in k. o. Dogaše, vl. št. 438. Cenilna vrednost 50.111 Din, 1510 Din in 4676,50 Din. Najnižji ponudek 37.531,66 Din.

○ Mlad po letih, star po greh. V policijskih zaporih imajo mladoletnega tapetniškega vajenca, katerega obremenjujejo policijske poizvedbe s celo vrsto tatvin. Pripisujejo mu med drugim tudi tatvino večjega števila čevljev, 145 delavnice mojstra Krebsa na Meljski cesti in tatvino obleke pri zebaniku Golobu v Cvetlični ulici. Oddali ga bodo sodišču.

Ptuj

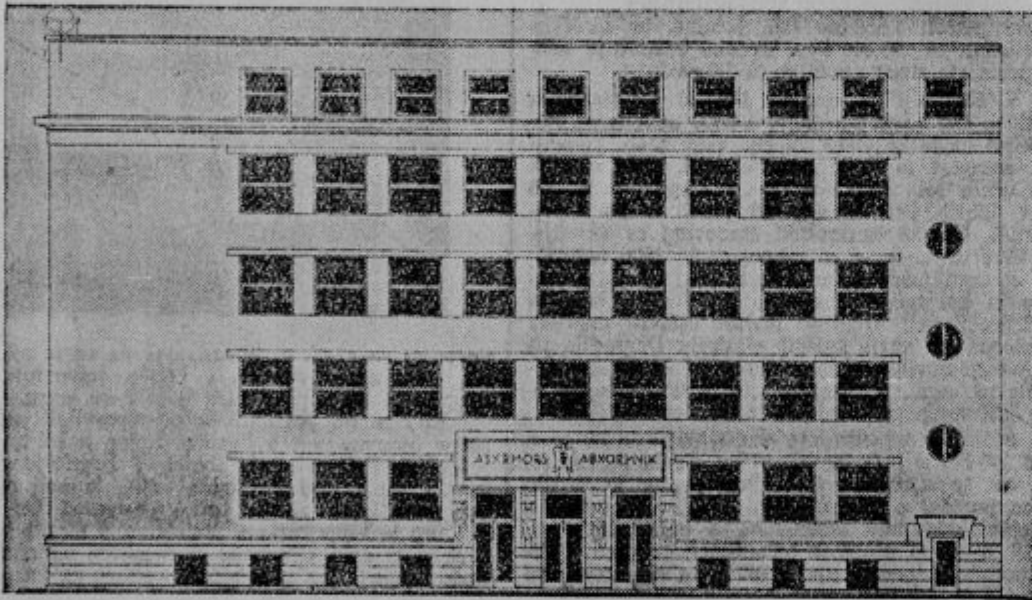
Proračun ptujске mestne občine za leto 1933 je banska uprava v Ljubljani odobrila. Na intervencijo mestnega župana Jeršeta je zagotovljeno mestni občini tudi potrebno posojilo za izvedbo kanalizacije mesta in napravo vodovoda. Z delom se namerava pričeti že v letošnji spomladi.

Veterinarske odredbe. Da se odstrani nevarnost okuženja živine s slinavko in parkljevko ter raztresenje svinske kuge, odreja mestno načelstvo sledeče: Vsa živina, pripeljana v zakol v ptujsko mestno klavnico, se mora poklati najkasneje v 48 urah. — Vsi v zakol namenjeni prašiči, ki se pripeljejo po železnici v Ptuj, se morajo prevoziti v klavnico na vozovih ali tovornih avtomobilih. — Vsa vozila morajo biti tako pripravljena, da ne more z njih padati blato in drugo ter se morajo po uporabi takoj razkužiti. — Odgon živine iz mestne klavnice je prepovedan. Prekršitve proti tej odredbi se bodo strogo kaznovale.

Volilni imeniki. Volilne imenike za mesto Ptuj je okrajno sodišče po izvršenih popravkih za tekoče leto potrdilo in so razgnani na vpogled prebivalstvu pri mestnem magistratu. Vsakdo ima pravico volilne imenike pregledati, prepisati, razglasiti in natisniti ter bodisi zase, bodisi za drugega zahtevati njihov popravek. Pri volitvah smejo glasovati samo oni, ki so vpisani v volilni imenik.

Osebná vest. Ptujski mestni župan Jeršič odpotuje službeno v Belgrad in se bo strank sprejemal od četrta 2. do ponedeljka 6. marca.

INSERIRAJTE V »SLOVENCU«!

Palata trgovske akademije — fasada na Bleiweišovi cesti. Gradbo palače je prevzela Ljubljanska gradbena družba, ki je že pričela z delom.

Kulturni obzornik

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Schalom Asch: Bog maščevanja.

Židovski stvar, židovski ljudje, židovski svet, židovska literatura. Zakaj bi ne bilo primerno, da pride tudi nekaj iz židovske dramske literature na mariborski oder? Saj ni nazadnje potrebno, da zagleda luč slovenskega gledališkega sveta ravno nesporno najboljšo odersko delo iz tega področja. Ljudje naj pač nekaj vidijo in naj se ob tem počujejo. To je bil morda vodilni nagib, ko se je sprožila misel o uprizoritvi tega dela. Če je kaj pouka, je; če ga ni, ni. Naneslo je pač, da so izbrali in uprizorili znano trojezansko dramo »Bog maščevanja« od Schaloma Ascha, ki je ob Jakobu Perazu najznačilnejši predstavnik vzhodnožidovskega teatra, ki je imel v Abrahamu Goldfadenu svojega odličnega utemeljitelja. Avtorja navedene trojezanske odlikuje ostra dogmatnost v podajanju in tipiziranju nastopajočih oseb, ki jih obdaja in prešinja označje strogo realističnega židovskega okolja. Obdelava te drame, ki se je prvokrat uprizorila preteklo soboto na mariborskem in hkrati slovenskem odru ter v K. Kocjančevem prevodu, je označena po dokajšnji zgoščenosti dogajanja in pretehtani učinkovitosti in dinamiki, ki gre sporedno z gradnjo drame: ob zaključku prvega dejanja je nakazana Rifkelina npravna obtežba po starših; ob zaključku drugega dejanja sledi njen nesporen padeec, in v koncu drame je zapечатena njena usoda; pot za starši v npravno zablodo. Zaman je dal njen oče Jankel Šepšovič, ki obrtuje z npravnostjo mladih deklet, spisati po starem židovskem običaju sveto

toro, da bi vsaj hčerki edinki ostala prihranjena teža pogubnega javnohišnega življenja in da bi ne sledila na opolzo stezo očetovega in materinega zgloda... Gon, ki priteguje mlado in deviško Rifkelo do zvodnice in blodnice Manjke, je močnejši nego ljubezen do očeta in matere. Izpolni se nad grešnikom Jankelom izrek spisovalca tore Arona: »Naš Bog je Bog usmiljenja in odpustanja, pa tudi jeze in maščevanja.« Padeec vseljubljen hčerke Rifkele je kazen za grešno življenje očeta Jankela in matere Sare, zadostitev načelu pokore. Takšnega udarca pa Jankel ne prenese in vrne sveto toro, ki mu ni pomagala. Rifkelin delež pa so »spodnji prostori«, kjer se razteza področje npravno obtežljive očetove obrti.

Sobotna predstava je v tehnično izvedbenem oziru povsem ustrezala. Režiser V. Skrbinšek je imel veliko truda, pa tudi skrbi, saj se je stvar ob zaporedoma ponavljajočih se obolelostih posameznih nastopajočih porajala v občutnih »porodnih bolečinah«. Prevzel je tudi izredno naporno in ne baš lahko obvladljivo glavno vlogo Jankela Šepšoviča, ki ga je proti koncu vlogo krepkeje in določneje podajal in podoživljal. Rifkelo je oblikovala kot debitantka gđ. Marija Mlekuševa iz Ljubljane, ki se ji je v lahkotno nežni igri po prestanih začetnih nervoznih drgetljajih poznala temeljita in odlična šola režiserja Milana Skrbinška. V smislu pridobljenega slovesa se je Zakrajškova kot Jankelova žena Sara prav dobro in uspešno uveljavila. S svojo tipično mešetarsko zgovornostjo je prednjčil P. Kovičev zakonski posredovalec in Jankelov sosed Reb Elje, njemu ob strani majestetično resnobni spisovalce tore Reb Aron v Gro-movi odrski podobi. Postaven in vehementen je bil Furijanov mladi tennis Sloime. Udovičeva sa

neugnana nevesta-zasledovalka Hinda, ki kaže navzlic zavrnitosti neke sorodne duševne poteze z Jankelom. Kontakt med občinstvom in odrom je bil izredno živahen, neprekinjen in konstanten, kar ga na rovaš stvari same, potem režiserja, pa tudi vseh sodelujočih, med katerimi so bili nadalje še Starčeva kot Manjka, Savinova kot Basja in Gorinskova kot Zinka, potem Dragutinovičeva v vlogi enooke Zidinke, Tovornikova v vlogi Zidinke, Tovornik, Gorinšek, Nakrst, Blaž in Crnobori pa kot židje.

Na pustno soboto bi se sicer spodobila predpustna šala in le žal, da se ni premiera, tolikrat preložena, preložila še enkrat in to na pustni torek, da bi bil poudarek potegavščine in karnevalščine tem vidnejši; vprašanje je le, ali je šala dopustna ob okolnosti, da je črno na belem stalo na programih opozorilo, da je predstava mladini neprimerna, in da se takšna opozorila ponatiskujejo samo radi lepšega. Zdi se namreč sodeč po neznih obrazilih v zatijšu dijaškega stojišča in težko prodirnih galerijskih temin, da je bil ta pristavek nemara zasnovan kot reklamen trik, ki se pa očitno na predpustno soboto in spričo dirindajske plesateljnosti v poštev prihajajoče mladeži ni morda tako obnesel kakor bi se sicer. — c.

»GEOGRAFSKI VESTNIK«

Te dni je Geografsko društvo na univerzi razposlalo na nekatere naslove vabilo na naročbo svoje revije »Geografskega vestnika« in jim dostavilo na ogled zadnji zvezek te revije. Iz vabila bodo naslovniki razvideli, kako pestra je vsebina revije, kako naraščajoši problemi slovenske zemlje in ostalih delov naše države se v »Geografskem vestniku« obravnavajo ter koliko neprecen-

ljivega gradiva nudi revija vsakomur, ki se za te probleme zanima. Radi tega služi »Geografski vestnik« kot izborni učni pripomoček profesorjem in učiteljem, prav tako pa je tudi neobhodno potreben vsem šolskim knjižnicam, nadalje tudi raznim društvenim knjižnicam, čitalnicam itd.

»Geografski vestnik« izhaja zaenkrat v obliki zbornika enkrat na leto, kakor hitro pa se bodo razmere izboljšale, se bo skušalo uvesti zopet stari način izhajanja po več zvezkov na leto. Letna naročnina znaša 50 Din, a se more poravnati v poljubnih obrokih, tako n. pr. v 5 obrokih à 10 Din. Tem potom ponovno vabimo na naročbo vse one, ki smo jim poslali list na ogled, ostale interesente pa, ki bi radi spoznali »Geografski vestnik«, prosimo, da to javijo na naslov: Geografsko društvo, univerza, Ljubljana. Kdor bo prejel list na ogled, pa ga ne namerava obdržati, naj nam ga na isti naslov vrne.

LJUBLJANSKO GLEDALIŠČE

DRAMA

Začetek ob 20. uri.

Torek, 28. februarja: VODA. Izven. Znižane cene.

Sreda, 1. marca: ZADOSČENJE. GOSPA CA-

THLEENA. Red. B.

Četrtek, 2. marca: SLAVA IN NJENI MESETARJI.

Red. A.

OPERA

Začetek ob 20. uri.

Torek, 28. febr.: PRI BELEM KONJICKU. Izven

Znižane cene.

Sreda, 1. marca: BLEJSKI ZVON, opereta. Red

Sreda.

Četrtek, 2. marca. BALETNI VEČER. Red C.

Dnevna kronika

Koledar

Torek, 28. febr.: Pust; Roman, opat; Antonija F. Dan je ta mesec narastel od 9 ur 26 minut za 1 uro 26 minut na 10 ur 52 minut.

Novi grobovi

† V Skofji Leki je umrla uršulinka sestra Helena Bizjak, hči Franceta Bizjaka v Vižmarjih. Naj ji sveti večna luč!

Osebnosti

Iz vojaške službe. Po službeni potrebi so odrejani na službo k upravi voj. tehnične za vodu pel. podporočniki: Jernej Viser, Peter Hruste, Alojz Drame in Jožef Bajnik; za vršilca dolžnosti poveljnika 1. čete 50. pešpolka pel. poročnik Ferdinand Kondrat; za blaginjaka Retnika v nastavnem oddelku glavnega generalnega štaba nižji voj. uradnik I. razr. Viktor Böhm; na službo v poveljstvu Kumanovskega voj. okr. pel. poročnik Miroslav Stampar; na službo v operativni oddelku glavnega generalnega štaba pel. poročnik Feliks Predan; za učitelja šole za rez. topniške častnike topn. kap. I. razr. Franjo Korda; za vodnika 38. pešpolka pel. podporočnik Franjo Cipin; na službo v intendantno poveljstvu samodržavske div. oblasti pel. kap. I. razr. Slavko Dujič; na službo v intendantno poveljstvu moravske divizijske oblasti pel. kap. II. razr. Mario Rigi; na službo v intendantno poveljstva savske div. oblasti pel. kap. I. razr. Anton Verčevšek; na službo v intendantno poveljstva osješke div. oblasti pel. kap. I. razr. Avgust Pretnar; za vršilca dolžnosti poveljnika 2. baterije 19. topn. polka topn. poročnik Božidar Okorn; za vršilca dolžnosti poveljnika 1. bat. topn. polka V. arm. oblasti topn. poročnik Ivan Štrukljo; za poveljnika baterije topn. podčastniške šole topn. kap. II. razr. Gustav Bošček; za poveljnika oddelka v 1. polku trdnjavskega topništva topn. poročnik Anton Godec; za vršilca dolžnosti pobočnika topn. polka IV. arm. obl. topn. podporočnika Stanislav Čeh; na službo v štab 3. samostojnega topn. divizionu topn. kap. I. razr. Branko Hejdušek; na službo v poveljstvu prizrenskega voj. okrožja topn. poročnik Luka Pezelj in za vodnika bioskega voda zetskega orožniškega polka rez. pel. podporočnik Janez Bregar. — Za stalnega učitelja Vojaške akademije je imenovan uradnik Ivan Kovač, do sedaj na službi v Pomorski voj. akademiji.

20.000 Din. Ukradeni predmeti so vredni temveč, ker so bili lastniku povečini dragi spominski. Orožništvo se je takoj lotilo preiskave, uvedlo nekaj hišnih preiskav, ki pa niso bile uspešne ter je še nadalje na delu, da vlomilca dobe.

Ker je zelo verjetno, da bo vlomilec ukradene predmete hotel vnovčiti, se opozarjajo ljudje, naj takega človeka izročijo orožniški postaji.

Ostale vesti

— Likovnim umetnikom dravske banovine! Na podlagi prijavnice, na katerih se je ogromna večina likovnih umetnikov izrekla za slovensko in strokovno organizacijo, sklicuje pripravljani odbor ustanovni občni zbor za soboto, 4. marca t. l. ob 7 zvečer v vrtni dvorani »Zvezde« v Ljubljani. Tovariši iz Ljubljane, Maribora, Celja in drugih mest naše banovine — potrdite z dejanjem — kar ste zagotovili z besedo — pridite vsi! Za pravljajni odbor: Saša Santel, Ivan Vavpotič, Božidar Jakac, Nikolaj Pirnat.

— Vsem veroučiteljem in dušnim pastirjem! Izšla je »Sveta maša šolske mladine« (skupno molitvijo in petjem) v II. povečani izdaji na boljšem papirju. Cena izvoda 2 Din. Že prej je izšla »Sveta maša prvoobhajancev« (cena izvoda 1 Din). Naročilo sprejema župnijski urad Sv. Urban pri Ptaju.

— 5. znanstveni sestanek zdravnikov Dolenjske in Belekrajine. Dne 3. marca 1933. ob 15 se vrši v dvorani vodstva javne ženske bolnišnice v Novem mestu ponovni sestanek zdravnikov. Predaval bo ob tej priliki prvi slovenski zdravnik naš rojak, univerzitetni profesor dr. Franc Kogoj, predsednik dermatološke klinike v Zagrebu o temi: »Pota in cilji v moderni dermatologiji«. Nadalje se bo udeležil sestanku predsednik »Slovenskega zdravniškega društva« g. primarij dr. Valentin Meršol, šef infekcijskega oddelka državne bolnišnice v Ljubljani, ki bo predaval o »Problemu davice pri nas in praktični zdravilni«. Končno bo razpravljali v zvezi z anketo kr. banske uprave »O razmerju bolnišnic do banovinskih in ostalih praktičnih zdravnikov« šef novomeške ženske bolnišnice g. dr. Milan Ziga Cervinka.

— Vlom v tovarno v Jaršah. V noči od 23. na 26. februarja je bilo vlomljeno v pisarno tovarne Industrija platnenih izdelkov v Jaršah. Vlom se je izvršil na ta način, da je vlomilec zagnal kamen v pisarniško okno in ga ubil, nato je skozi nastalo odprtino segel z roko in zaokrenil ročaj, ki zapira okno. Pri tem se je obrezal na roki, kar potrjujejo sledovi krvi. Ko je prišel v pisarno, je prebrskal vse, kar je dosegel. Denarja, ki je bil v blagajni in blagajne same se ni lotil. Pač pa so ga zanimala neodprta pisma, ki so v pisarni čakala povratka ravnatelja g. Setine. Ta pisma je vlomilec ob kraju natrgal, iščečo morda v njih denarja. Nato ga je prepodil nočni čuvaj. Vlomilec ni odnesel ničesar razen stampiljke: »Industrija platnenih izdelkov...« s katerimi namcrava morda kako goljufijo. Upajmo, da se mu to ne postreči.

— Nosečim ženam »Franz-Josef« grenčica do urejenega delovanja želodca in črev. Glavni zastopniki novodobnega ženskega zdravilstva so preizkusili »Franz-Josef« vodo v prejšnjih slučajih kot brezizjemno naglo, zanesljivo in brez bolečin učinkujoče sredstvo. »Franz-Josef« grenčica se dobiva v lekarnah, drogerijah in specerjskih trgovinah.

— Pokolj zaradi godčevega denarja. V vasi Smerjenji pri Pijavi gorici so imeli na pustno nedeljo veselo očet, ki pa se je prav žalostno zaključila. Na očet so seveda prišli fantje in dekleta, prišel je tudi godec in je bilo dovolj ali še preveč muzike in plesa. Samo okoli polnoči je pričel godec godrnjati in zabavljati, da dobi premalo od fantov, sploh, da se ne izplača gosti pri takih »skopuhih«. Fantje so pa pričeli ogorčeno zagotavljati, da so dali dovolj in sploh, kako more godec toliko zahtevati, saj je že dosti dobil. Godec je pokazal: »Toliko sem dobil!« Ni mogoče, saj je bilo dosti več na krožnikih! »Ni mogoče, saj je bilo tako mogoče, da je denarja toliko zmanjkalo?« Prišel so sumničivi enega med seboj: »Kam si dal godčev denar?« Fant, neki J. B., pa pokonc: »Kaj jaz sem ukradel godčev denar?« Takoj je izvelkel iz žepa nož in pričel divje mahati z njim po fantih. Ko so ga z največjo težavo ukrotili, so že ležali trije fantje hudo oklani v krvi na tleh. Vse tri ranjence so svatje z težavo odpravili do Škofljice, odkoder so telefonirali po reševalni avto v Ljubljano, ki je kmalu prišel in fante odpeljal v bolnišnico. Fantje so 22letni Albin Jamnik in njegov 21letni brat Anton, posestanikova sinova iz vasi Vrh, ter 24letni Janez Primic, posestanikov sin iz Smerjenja. Vsi trije imajo hudo rano po telesu, po rokah in na glavi, vendar pa kaže smrtne nevarnosti k sreči ni. Po vročkovnega napadca so prišli orožniki, sodišče pa bo zopet imelo eno pravdo več zaradi težke telesne poškodbe.

— Arcajica zloglasnega železniskega tatu. Železniški policiji se je posrežilo prijeti nevarnega železniskega tatu, ki je bil znan pod imenom »prikazen spalnih vagonov«. Že skozi več let so se dogajale v simplonexpressu Belgrad—Pariz tatvine, ne da bi mogli priti na sled tatovom. Tako je bilo pred dvema letoma ukradenih ravnatelju neke za varovalne družbe 20.000 dinarjev, nekemu poslancu 3000 dinarjev, nekemu ministru zlata cigaretna doza, ne da bi mogli izslediti tatu. Ko je pretekli četrtek zvečer simplon-ekspres zapustil Belgrad, je spremljevalec vlaka Vlada Šoprek, ko je šel skozi vagon, zapazil, da so se odprla vrata vagona, v katerih se je pojavila oseba, ki so mu je zdelo sumljiva. Skrivenostni mož je takoj, ko je zagledal policijskega uradnika, zaprl vrata in splezal med dvema vagonoma na streho. Vse to se je odigralo na progi med Rumo in Vinkovci, ko je vozil vlak z največjo hitrostjo. Policijski uradnik je takoj ukrenil vse potrebno, da prime moža in res se mu je posrežilo, da ga je v zadnjem vagonu iztaknil in aretiral. V Vinkovcih so moža izročili železniški policiji, kateri je po daljšem tajuju in simuliranju priznal, da je že dolgo iskani in zasedovani Sveztozar Grujič, ki je bil znan pod imenom »prikazen spalnih vagonov«. Grujič, ki je star 35 let in rojen v vasi Mali Remeti v okraju Irig, so odpeljali v Belgrad.

— V pijanosti se je izdal. Iz Somborja poročajo: Dva doslej nepojasnjena umora iz leta 1925 in 1930, ki sta bila izvršena v občini Popovac v Baranji, sta bila te dni pojasnjena. Zjutraj, dne 10. decembra 1925, so v Popovcu goetača Čaharj Bošnjaka dobili pred njegovimi vrati mrtvega. Zdravniška preiskava je ugotovila, da je bil ubit z dvema udarcema s topim predmetom. Poizvedo-

vanja po morilcu so ostala brezuspešna. Drugi umor se je zgodil v noči od 15. na 16. marca 1930, ko so našli kmeta Luko Saviča s prerezanim grlom. Tudi v tem slučaju niso mogli izslediti morilca. Na oba umora so že pozabili, ki je bila neadoma odkrita sled obeh umorov. Kmet Bogdan Bošnjak se je v pijanosti proti svojemu prijatelju zagovoril in dejal, da je svoje sovražnike spravil s poti. Prijatelj je o tem obvestil orožništvo, ki je uvedlo preiskavo in nato Bošnjaka aretiralo. Ko se je začelo zasliševanje prič, so se različne osebe spomnile na nekatere dogodke. Tako je izpovedal občanski notar, da mu je Bošnjak sporočil, da ga oba soseda neprestano ogrožata in se z njim prepirata, zato zahteva policijsko varstvo, ker bi se sicer sam ščitil. Kmalu po tej izjavi so našli Čaharj Bošnjaka dobili pred njegovimi vrati mrtvega. Pravičnost uvedlo proti Bošnjaku preiskavo.

— Dopisovalni nemški tečaj. Brez velikih stroškov se naučite nemščine doma. Pošite na upravo »Slovenec« pod »Nemščina 15«. Priložite znamko za odgovor!

— Dopisovalna esperantska šola daje informacije vsem, ki se zanimajo za esperanto. Obrnite se na »Dopisovalna esperantska šola«, Jesenice-Fuzine (Gor.) Priložite znamko za odgovor!

— Župnijski uradom in cerkvenim predstojništvom! Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani je znižala ceno Lesarjevih Berilom in evangelijem za nedelje, praznike in imenitnejše godove cerkvenega leta (z dodatkom: Berila in evangeliji na praznike in godove: sv. Petra Kanizija, presv. Srca Jezusovega, sv. Terezije Deteta Jezusa, ev. rožnega venca bl. Device Marije, Kristusa Kralja, sv. Stanislava Kostka, sv. Janeza Križevca) in sicer z rdečo obrezo od 60 na 40 dinarjev in pri zlati obrezi od 70 na 56 Din. Ker ima večina cerkva to knjigo že precej raztrgano ali že deloma nerabno, nove pa si pri tej krizi ne morejo kupiti, im bo to znižanje dobrodošlo.

— Ouda se oskrbništvu Valvarzorcev kočje pod Stolom, Ponudbe pošlajte 5. marca na »Slov. planinsko društvo Kranj«.

— Zelo važno in koristno za vsakega, še v naprej ve, kakšno bo vreme jutri. Ne prezrite današnjih oglaš.

— Ze nekaj meserev sem je ljudsko zdravje prav posebno izpostavljeno nevarnostim raznih prehladnih bolezn. Hripa je letos zopet zelo razširjena. Zato se ne sme pozabiti, da nudijo v takih slučajih Aspirin-tablete vedno dobro pomoč. Aspirin tablete »Bayer« bi morale biti v vsaki hiši vedno na razpolago.

— Pri boleznih ledvic, seči, mehurja in danke omili naravna »Franz-Josefova« grenčica tudi silne težkoče pri potrebi v zelo kratkem času.

Kaj naj bo z občino Predoslje

Kranj, 18. febr.

Gibanje za delitev občin v kranjskem okraju, še ni končano. Tisto glasno, javno razpravljanje je potihnilo, so pa še na delu bolj v ozadiju podtalne struje in sile. Ker vemo, da končna beseda glede preureditve in zložitve občin še ni izrečena, se nam ne zdi odveč, ako pred nekaj tedni izšli članek v »Slovenec« pod naslovom: »Zakaj se Kranj brani okoliških vasi?«, dopolnimo še z druge strani.

Industrijsko mesto Kranj s svojo izrazito kmetijsko-delavsko okolico nudi prav neko izjemno sliko in zahteva zopet izjemno rešitev glede priklonitve sosednjih vasi. V kranjski industriji je zaposlenih kakih 4000 delavcev in kljub temu je Kranj pri številu l. 1931. štel komaj 5000 ljudi, to se pravi, da je radi industrijskega delavstva le malo ali skoro nič narastel. (5—10%). To delavstvo se rekrutira iz okoliških občin. Te občine pa nimajo od industrije nikakega dobička, ker je Kranj znal vse tovarne in dobiček, ki ga ima od njih, prevzeti sam v svoje območje. Še bolj pa si za bodoče skuša zagotoviti ves upliv na oni teritorij, kjer se že nahaja kakto tovarna, ki v pomerju Kranja doslej še ni spadala, ali kjer je pričakovati novih tovaren. — Delavstvo pa, ki polni kranjske tovarne, ki velik del zaslužka pušča v Kranju, je seveda opravičeno zahtevati od svojih občin socialne pomoči. Te socialne pomoči okoliške občine svojim delavcem-občanom ne bodo moglo dati, ker nimajo sredstev, povrh tega pa so upravičene take zahteve zavrniti z motivacijo, naj jim pomoč nudi ona občina, ki ima od tovarne in tedaj posredno od industrijskega delavstva največ dobička, to je v našem slučaju Kranj.

V bližnji krajski okolici bi bila pri načrtu najbolj prizadeta občina Predoslje. S tem da Kranj pritegne Huje in Klanec (s tovarno »Inteks« in vse gostilne) spravi finančno moč predoseljske občine popolnoma iz ravnotežja, ki se nikdar več ne bo delo zadovoljivo uravnovesiti. Predoseljska občina bi z odcepitvijo omenjenega ozemlja izgubila približno 50% davčne moči, vsa bremena pa ji ostanejo neizpremenjena. Občina Predoslje mora ostati tedaj neokrnjena ako hoče živeti, in njeni gospodarski krogi si še danes niso na jasnem, kako usmeriti občinsko gospodarstvo, če se Huje in Klanec odcepita.

Ker pa spodnji del predoseljske občine, takozvana podobčina Primskovo vedno bolj postaja nekaka četrta industrijskega delavstva, ki ima drugačne življenjske pogoje in drugačen razvoj v vseh pogledih, zgoraj del predoseljske občine pa kljub nekaterim desetim delavcev ostaja kmetijski, poljedelski, naj se izvede ločitev na podlagi delitve industrijskega in kmetijskega dela predoseljske občine.

Če smo že enkrat poudarili zahtevo in upravičenost te zahteve tudi dokazali, naj kranjska občina priklopi k mestu vse podobčino Primskovo, moramo danes to zahtevo še enkrat ponoviti. Če se ta priklopitev ne izvede, preostaja še en izhod: ustvari naj se nova okoliška občina, ki naj vsebuje okoliške vasi. Baje je v načrtu okoliška občina, ki bi se raztezala samo na levem bregu Kokre.

K podobčini Predoslje (to je vasi: Britof, Orehovlje, Predoslje, Kokrica, Mlaka, Srakovlje in Bobovek) ki bi bila kot samostojna občina premajhna, naj se pa pritegne del predoseljske občine kot vasi: Gorice, Letence, Tenetiše, Trstenik, Povlje, Babin vrt, Čadovlje, Tatnje, vse tri Bele in morda Predvor. Sedež nove občine, ki bi bila kmetijskega značaja, naj bi bila Kokrica. Vse navedene vasi v veliki večini močno gravitirajo proti Kranju in s tem tudi proti Kokrici. Mogoče je ta predlog nekoliko preširok in gre predaleč, ker bi bila s tem zopet močno okrnjena občina Predvor, zato pa naj se popravi na ta način, da vsaj nekaj teh vasi, če ne vse, stvorijo s podobčino Predoslje skupaj novo občino s sedežem na Kokrici. Kakor smo poučeni, se ta načrt dejansko že obravnava in razmotriva. Dodajamo le še pripombo, da je izvedljiv, možen in pravičen, da je tudi večina ljudstva naštetih vasi soglasna s tako razdelitvijo občinskega teritorija. Naš predlog je le vodilna smernica, ker za podrobnejšo precizno izdelavo in objasnitev načrta tu ni prostora.

Celje

Iz celjske občinske seje

Celje, dne 25. februarja 1933.

Snoči se je vršila v posvetovalnici mestnega magistrata redna seja občinskega sveta celjskega. G. župan je pričel takoj obravnavo o spremembi službene pragmatike. Pragmatika se izpremeni naslednje: na podlagi čl. 9. splošnega dela A službene pragmatike naj se črta: 1. v dodatku II. pravilnika za sprejemanje draginskih dokladov v § 1. drugi, tretji in četrti odstavek, tako da se konča ta odstavek z izpremenjenim stavkom: draginske doklade se dele na osebne in rodbinske, ker jih določa in izpreminja občinski svet; 2. v posebnem delu B v prvem poglavju o nameščenju mestnih uslužbencev, naj se glasi prvi odstavek § 2.: vsaka prva namestitev v službi je začasna. V službenih kategorijah, za katere je predpisan praktični izpit, se sme uslužbenec stalno namestiti le tedaj, ako je napravil izpit. Drugi in tretji odstavek ostaneta. 3. V smislu v današnjem sklepu izpremenjenega § 1. odstavka II. pravilnika za sprejemanje draginskih dokladov in na podlagi § 9. splošnega dela A službene pragmatike se odobri sklep občinskega sveta z dne 28. novembra 1932 glede redukcije draginskih dokladov. — Druga točka dnevnega reda so bile personalije. Več prošnji mestnih uslužbencev, da bi se opustilo znižanje dohodkov za 10%, je bilo iz načelnih razlogov odklonjenih. Do tu je trajala tajna seja.

Po statutih je bilo treba izvoliti nov gradbeni odbor za leto 1933. Na predlog referenta ostane tudi v bodoče dosedanj gradbeni odbor.

Ker so izpolnili vse pogoje, so bili sprejeti v domovinsko zvezo: Marčič Ferdinand, poslovodja; Sertel Franc, Svet Ferdinand, trg. sodnik; dr. Anton Ogriček, odvetnik; Guido Schidlo, vodja tiskarne Celje, že dobi državljanstvo. V isti zadevi so bile odklonjene 3 prošnje, ker prosilci niso izpolnili vseh pogojev. — Mestna občina celjska mora po pogodbi prispevati ekspoziaturi Borze dela za stanarino. V letošnjem proračunu je bil ta znesek znižan; in dobi Borza dela mesečno v ta namen samo 500 Din. Sedaj je poslala dopis, da bi se ji izplačevalo kakor prej. Občinski svet pa to prošnjo odkloni z motivacijo, da preskrbi Borzi dela druge prostore za 500 Din mesečno. Albert Okorn prosi, da se mu podaljša rok za zadržavo zemljišča. Prošnji se ugodni in se rok podaljša do leta 1933. Nedalje je dobila mestna občina dopis banske uprave, naj zniža stanarino za prostore okrogneja in okrajnega sodišča za 20%, katero stanarino proučuje ministrstvo pravde, ki pa v prihodnjem proračunu nima na razpolago dovoljnih sredstev. Predlog referenta, da bi se ugodilo dopisu banske uprave, je bil odklonjen.

Nato je prišla na dnevni red zadeva pomožne akcije za mesto Celje in okolico, ki ima okrog 89.000 Din primanjkljaja, in je zaradi tega ustavila delo. Finančni odsek je imel sejo s finančnim odsekom okoliške občine, ker je želel, da bi za to akcijo prispevala tudi okoliška občina. Zato je bil sprejet predlog, naj deluje Pomožna akcija naprej samostojno, a iz občinskih sredstev se ne sme dati ničesar. Da pa malo omili bedo in brezposelnost, ki vlada v Celju, zato bo mestna občina začela z javnimi deli. — Pri poročilu kulturnega referenta se je naklonilo muzejskemu društvu v Celju podpore 5000 Din. — Pri poročilu o tržnem nadzorstvu izvemo, da je bilo leta 1932, 6300 Din manj dohodkov, kakor leta 1931. — Mestna plinarska se ponovno zavaruje, in sicer za 1.130.200 dinarjev pri zavarovalnicah Slavija in Jugoslavija. Sprejeta je bila ponudba Jugoslovanskega plinarskega in vodovodnega združenja, ki se je ponudilo, da pregleda brezplačno plinarino. — Sprejet je bil predlog, naj se uredi živinsko sejmšče. — Solškemu in kulturnemu odseku je bil oddan predlog, naj se kak trg ali ulica v Celju imenuje po dr. Stefanu Kočevarju, zdravniku, ki je umrl v Celju pred 50 leti in si je pridobil za Celje in slovenski narod veliko zaslug. Ker so se javili interesi, ki bi bili pripravljeno prevzeti mestni kino, se pooblasti kino odsek, naj to stvar uredi in poroča na prihodnji seji, ki mora biti v 14 dneh.

✱ Poročili so se Lesjak Juro, sodnik okrognega sodišča v Celju in Rogelj Olga, zasebnica iz Smartna ob Paki. — Rojskec Jakob, posestnik iz Braslovč in Cigale Ana, kmet. delavka iz Spodnjih Kraš. — Majhenič Ivan, podpreglednik fin. kontrole iz Mozirja in Ravtner Marija, trgovka, Smartno ob Paki. — Nemeč Gvidon, pos. sin iz Dobrave pri Celju in Vranč Kunigunda, pos. hči iz Gaberja. — Zupanc Alojzij, pos. sin iz Zg. Hudinje in Dora Berta, pos. hči iz Zagrada pri Celju. — Laznik Ivan, rudar iz Gaberja in Flis Terezija, kuharica iz Gaberja. — Dr. Belle Ivan, odv. pripravnik v Celju in Božič Lasta, odv. pripravnik v Celju. — Savodnik Alojzij, mesar v Celju in Pfeifer Leopoldina, prodajalka v Celju. — Jakob Arnež, pos. sin iz Grajske vasi pri Gomilskem in M. Ocvirk, pos. hči iz St. Pavla pri Preboldu. — Bilo srečno.

✱ Umrli so: V tuk. javni bolnišnici sta umrla: Drogenik Luka, 31-letni pos. sin, iz Gradišča pri Sv. Stefanu pri Smarju in Elizabeta Strašek, 12-letna hči zidarja s Ponikve ob j. ž. V Košnici je umrl Znidar Franc, previzitar. V Zavodni št. 2 je umrla v 82. letu starosti Knina Ivana, vdova po ravnatelju oljarne v Zid. mestu in tašča g. post. ravnatelja Antona Mirnika v p. Naj počivajo v miru.

✱ Novi občinski odborniki. Na mesto umrlega g. dr. Wolfa Kristijana, razrešenega dr. Ogrička Antona in treh občinskih odbornikov, ki so bili te funkcije razrešeni na lastno prošnjo in sicer: direktorja Mastnaka Martina, direktorja v p. Zupana Antona in veletrgovca Stermeckega Rudolfa so bili imenovani v občinski svet celjski naslednji gg.: Ing. Marek Ivan, gradbeni nadsvetnik, Burger Franc, notar, Rischner Ivan, prokurist, Kramar Josip, drogist in Pelikan Josip, fotograf.

✱ Haydnov oratorij »Sedem poslednjih besedi Kristusovih na križu« namerava izvajati na Veliki teden Celjsko pevsko društvo.

✱ Dar državni krajevni zaščiti dece in mladine v Celju. Državni krajevni zaščiti dece in mladine je g. dr. A. Schwab naklonil 200 Din, za kar mu izreka odbor v imenu uboge dece iskreno zahvalo.

✱ Uradni dan Zbornice za TOI v Ljubljani za Celje in celjsko okolico se vrši v torek, dne 7. marca t. l. od 8—12 dopoldne v posvetovalnici Zdrženja trgovcev za mesto Celje v Celju, Razlagova ulica št. 8, pritišče, levo.

✱ Pregledovanje in šiganje meril za področje mesta Celja. Na oglasni deski mestnega magistrata je nabit tozadevni razglas tuk. sreskega načelstva, na katerega opozarjamo vse zainteresirane, posebno trgovce, dalje branjceve, mesarje, peke in tudi privatnike, ki s svojimi merili kupujejo ali prodajajo lastni izdelke, odnosno uporabljajo v javnem prometu kakršnokoli merilo ali merilno pravilo.

✱ Najden denar. Dne 25. t. m. okrog 4 popoldne se je našla v Prešernovi ulici mala vsota kovane denarja, ki se je nahajal v vrečki.

Natančno vsega poteka dogodkov ne morem povedati, ker sem bil pozoren na prej omenjeno Križnar Marijo. Brodar in Umnik sta bila ves čas med množico in sta ji tudi govorila. Kaj sta govorila, tega pa ne vem. Najbolj so se drle ženske, drle so se na vsa moč. Videl sem slasti štiri ženske, o katerih sem pozneje svedel, da so bile Brodarjeve dekletke.

Vukosavljevič Dobroslav

Priča Dobroslav Vukosavljevič pravi, da je patroliral po istem prostoru pred cerkvi in Gašperlinovo hišo, kjer je množica vzklikala: »Živio Korošec, živio svoboda, dol s Barletom, isajaleci slovenske zemlje, živio svoboda!« Druge vzklikov nisem nič slišal. Tudi za prvi strel ne ve, od kje je prišel. Po tistem strelu so streljali orožniki in tudi podporočnik Rakič. Za Umnika izpoveduje, da je stopil iz župnišča in nekako bahavo mahal s rokami, rekoč, naj ga poslušajo, da bo nekaj povedal. Ko je s'opil s stola, je potem proti okrajnemu načelniku, skomignil s rameni, kakor da ničešar ne more storiti.

Priča Ivan Zbogar pravi, da je letelo na orožnike kamenje in opeka in to iz več smeri. V streljanju je tudi on oddal štiri strele. Vpitje je bilo veliko in je slišal klice: »Živio Korošec! Živio svoboda slovenska republika!«

Cirec A' o zii

Priča Cirec Alojzij je videl Umnika in Brodarja, ko sta bila med ljudmi, toda vselej, ko jih je imel on pred očmi, ni niti eden niti drugi opomnjal ljudstva. Slišal je vzklike: »Živio Korošec, živio svoboda, živio republika!« Kamenja ni videl metati.

Cehner Josip

Priča Cehner Josip izpoveduje: »Kamenje je padalo iz oken hiše, ki je last Umnikova. Na oknih so bile samo ženske. Slišal sem, da so kričale: »Živio Korošec, dol s Barletom, živio svoboda!« Druge vzklikov nisem slišal.

Major Pavlovič

Nato je sledilo čitanje izpovedbe orožniškega majorja Pavloviča. Slednji izpoveduje, kako je prišel po dogodkih k njemu Janez Brodar in zahteval od njega pojasnilo radi streljanja. On mu je odgovoril, da so orožniki pravilno ravnali, ko so streljali. Na vprašanje Brodarja, če bodo kaznovani, mu je orožniški major odgovoril, da bi morali biti kaznovani kvčjemu zato, ker so streljali v zrak, kajti orožniški naboj ne sme zgrešiti, na kar mu je Brodar odgovoril: »Pa vi se torej strinjate s potopanjem orožnikov?«

Vesovnik Adam

Priča Adam Vesovnik izjavlja, da je bil v tistem kordonu, ki je zapiral ceste iz Visokega in Spodnjega Brnika pri znamenju. Ker je bila masa tako nasilna, so orožniki morali imeti puške vedno v roki z nasajenim bajonetom. Masa je vedno silila v vas. Čul je vzklike: »Živijo Korošec, živio svoboda, živio republika!«

Volk Luka

Priča Volk Luka izjavlja, da se je podal na shod poslanca Barleta kot njegov somišljenik. Ko sem prišel v Senčur, sem našel pred Gašperlinovo hišo množico ljudi, ki je hotela vdreti na dvorišče. Takoj po zaključku shoda sem odšel pred Gašperlinovo hišo ter sem opazil Janeza Brodarja, ki ga osebno dobro poznam, v razdalji kakih 5 m od sebe sredi ceste obdanega od trume ljudi. V tistem hipu sem zaslišal in videl vpiti: »Dol z državo, če ne bomo dosegli z vpitjem, bomo pa z orožjem!« Priča z vsvo odločnostjo trdi, da je te besede iz njegovih ust dobro slišal in izključuje vsako pomoto. Brodar nato izjavi: »Trditve te priče odločno zavračam.«

Belihar Jože

Priča Belihar Jože iz Voklega izjavlja, da je bil v Senčuru na cesti pred Gašperlinovo hišo že takrat, ko so se ljudje zbirali, da pojdejo na shod. Na cesti sem videl tudi Janeza Brodarja, ko je rekel nekaterim: »Kar na shod pojdite!« Jaz bi tudi rad šel na Gašperlinovo dvorišče, pa nisem mogel, ker je bila prevelika gneča. Ostal sem večkrat zunaj na cesti in sem videl Janeza Brodarja in Antona Umnika, ki sta hodila na cesti med množico vsak za sebe, včasih pa skupaj. Medtem ko se je vršil shod, je množica zunaj vpila: »Živio Korošec!« Druge vzklikov nisem slišal. Videl sem pa in slišal, da sta Umnik in Brodar večkrat rekla ljudem, naj nikar tako ne vpijejo in naj bodo mirni. Videl sem tudi, da je priletelo kamenje od tiste strani pred Umnikovo ograjo, a ne iz dvorišča. Ko so padli streli, sem se odstranil proti župnišču ter sem odšel v gostilno na Jami. Vrnil sem se šele tedaj, ko je stal župnik Škerbec pred župniščem ter pozivjal ljudi naj bodo mirni. Povedal jim je tudi, da bo vzlet poslanca Barleta s seboj. Množici je takrat mahal z rokami in dejal s tem znamenjem, naj bodo mirni in naj poslušajo. Nato sem se odpeljal domov.

Gašperič Franc

Priča Franc Gašperič izjavlja, da je bil kritičnega dne na shodu. V gneči sem videl blizu sebe tudi Brodarja, ko so pričele padati opeke. Obrnil sem se do njega in rekel: »Zakaj to mečete,« nakar mi je Brodar odvrnil: »Saj jim branim, pa jih ne morem umiriti.«

Dr. Ivan Zobec

Priča dr. Ivan Zobec, sreski podnačelnik iz Kranja izjavlja, da je bilo na dan 22. maja v kranjskem okraju napovedanih več shodov JRKD in da je bil on poslan v Cerkljeh, kjer naj bi se vršil velik nenapovedan shod prištevajoč bivše SLS. V Cerkljeh pa ni bilo nobenega shoda, zato se je okoli 16. ure vrnil domov. V Senčuru, kamor je prišel med 17. in 18. uro, je našel najprvo pred cerkvi veliko množico ljudi in pred njo sreskega načelnika dr. Ogrina. Javil se je takoj sreskemu načelniku, ki je odredil, naj tudi on ostane tam. Množica je zahtevala, naj poslanec Barle, ki je bil v župnišču, zapusti Senčur. Na poziv sreskega načelnika, naj se razide, je množica izjavila, da mora prej Barle iz Senčurja, nakar se bodo tudi oni takoj razšli. Na intervencijo sreskega načelnika in duhovnega svetnika Škerbeca, ki je med tem prišel tja, je Barle pristal na to, da odide. Ker pa je bila množica zelo razburjena, je duhovni svetnik Škerbec pozivjal množico, naj pusti Barleta na miru, da neometeno odide. Množica je to obljubila.

V spremstvu Škerbeca se je Barle nato odpeljal z avtomobilom iz Senčurja. Po njegovem odhodu je bilo čuti samo par vzklikov. Po odhodu Barleta sva z g. sreskim načelnikom pozivjala množico, da se razide, kar se je tudi zgodilo v kratkem času. Nato opisuje dr. Zobec svoj prihod v Senčur ter izjavlja: »Prišel sem torej zraven, ko sem med množico opazil tudi Brodarja in zdi se mi, da tudi Umnika, toda glede tega nisem gotov. Jaz nisem obrnil takrat svoje pozornosti na enega ali drugega in tudi Brodarja nisem imel stalno pred očmi oziroma nisem pazil na njega. Zato ne vem, ali je on z besedami ali kretnjami volil na ljudstvo v

tem smislu, naj vpije ali razgraja. Tega nisem opazil. Ne spominjam se, da bi kedaj poslal Brodarja, da pomiri ljudstvo.

Doinar Franc

Priča Dolinar Franc izpoveduje, da je bil ta čas, ko je bil shod v Senčuru, v Cerkljeh v neki gostilni. Čes čas je prišel v gostilno obtoženec Grile in je izvlekel iz šepa zastavo, ki je bila v sredi modre barve, ne ve pa priča, ali je bila to slovenska ali državna zastava. Samo to ve, da je bil Grile tedaj pošteno vinjen.

Globočnik Ivan

Tudi Globočnik Ivan pravi, da je imel Grile takrat zastavo v rokah, toda pripomi, da je bila po njegovem mnenju državna zastava.

Jagodič Janko

Jagodič Janko pravi v svoji izpovedbi, da je videl, kako so se vozili kolesarji v Senčur. On je prišel s avtobusom. Ljudje so nosili zelene kravate Množica je sredi vasi vpila: »Živio Korošec, Brodar in Umnik sta hodila med množico, ki je potem še bolj vpila. Priča pravi: »Zame ni nobenega dvoma, da sta oba množico še hujškal.«

Gašperlin Matija

Priča Gašperlin Matija izpoveduje: Bil sem v gozdu dopoldne in šele popoldne sem prišel v vas. Samo iz radovednosti sem šel proti prostoru, kjer je bil shod. Umnik je bil na vogalu svojega dvorišča. Bil sem več časa poleg njega.

Orožniki so streljali. Eden izmed njih je prišel

Komunisti odgovarjajo Hitlerju

Nemški parlament gori!

Dunaj, 27. februarja. tg. Südfunk poroča ob 11.15, da se nahaja berlinski parlament v plamenih. Od vseh krajev nemške prestolnice so bile poklicane požarne brambe, da ogenj zaduše, predno ogenj zavzame nevarne dimenzije. Ob tej uri izgleda, da se bo posrečilo ogenj omejiti, ampak del parlamenta bo brez dvoma postal žrtev plamenov. Parlamentarna knjižnica in klubovi prostori so vsi v plamenih, ki pa še niso dosegli zborniščne velike dvorane. Po vsem mestu vlada največje razburjenje, ker se je, kakor blisk raznesla med ljudstvo vest, da so bili komunisti, ki so parlament zažgali. Vojni ministrstvo je stavilo svoje vojaške oddelke na razpolago mestni policiji, da preprečijo moreže izgrede ali nadaljnja požiganja, ker so od večih strani prejeli poročila o grozljivih pismih na vodilne politike, da se bodo zgodila še druga sabotažna dejanja.

Ob 11.20. Südfunk poroča, da se bo naporom požarne brambe posrečilo požar parlamenta omejiti. Strelca je policija še prišla in ga zaenkrat zaprla v ječo pri Brandenburg Toru. Požigalec nosi s seboj holandski potni list in je izjavil, da je prepričan komunist in pristaša komunistične organizacije, ki mu je dala nalog, naj dejanje nocoj izvrši. Izrazil je svoje zadoščenje, da se mu je poizj posrečil.

Pruska vlada je še nocoj izdala najstrožje izjemne odredbe, ki proglašajo praktično obsešno stanje nad Berlinom ter nad vsemi večjimi industrijskimi mesti.

Ob 11.35. Berlinski gasilci so mobilizirani in so prihitali z vsem orodjem in z vsemi možimi na pogorišče. Srednji del poslopja je eno samo goreče morje, ki sega od tal shorovalne dvorane pa do

k Umniku in ga pozval, da se umakne, nakar mu je Umnik odvrnil, da je to njegov svet in da ne gre.

Z Umnikovega dvorišča niso metali kamenja niti polen. Da je to res, lahko prisvečimo. Na dvorišču so bile same ženske in tudi noben strel ni padel od tam. Ko je streljanje pončhalo, je skočil Umnik za čas pogledat, kam je Rakič streljal, nakar se je vrnil. Po tem sva skupaj z Umnikom šla med množico in je Umnik rekel: »Nikar ne vpijte in se ne zbirajte!« Umnik je rekel okrajnemu načelniku Ogrinu, ko ga je ta pozval, naj narod pomiri, da množice ne more pomiriti.«

Piber Paula

Priča Piber Paula izpoveduje, da je videla na Umnikovem dvorišču maso ljudi, ki je vseprek kričala. Slišala je, kako so kričali: »Barle dol in Škerbec gor!« Vlada dol in Korošec gor!«

Piber Betka

Priča Piber Betka, faroška kuharica, izpoveduje, da je priletela na dvorišče župnišča najmanj pet kamnov. Ko je šla v prtiliže, je našla tam polno ljudi, katere je pošteno okrecala in jih pozvala, naj se odstranijo. Ljudje so odšli, po klopih pa je dobila okoli dvajset kamnov.

Piber Ivan

Priča Piber Ivan, senčurski župnik, izpoveduje, da je bil shod razglašen v cerkvi. Nič ni vedel, da bi se proti shodu kaj pripravljalo. Po litanih je šel v župnišče in pogledal skozi okno. Videl je množico, ki je vpila, in nato je slišal streljanje. Po streljih je bila trenutna tišina, nato

pa je začelo huronsko vpitje. Barle je prišel po shodu v župnišče in mu je glavar ponudil svoj voz. Za njim je prišel tudi župnik Škerbec, ki je stavil Barletu svoj avto na razpolago ter mu rekel, naj se z njim odpelje. Ko se je odpeljal, se je množica razšla. Pozneje je župnik slišal od ljudi, da je bilo vse organizirano in da so se ljudje spoznali po kravatah. Vzklikov, ki so padali med množico, pa ni razočil.

Zupanc Ivan

Priča Zupanc Ivan, klobučar v Senčuru, pravi med drugim, da je videl sprevid kakih 30 oseb, ki so vpili: »Živio Škerbec! Živio Korošec! Dol s Barletom!« Tudi prepevali so. Umnik pa da je rekel ljudem: »Bodite tiho, če pa ne marate molčati, pa vsaj one zapojte!«

Ster Franc

Priča Ster Franc pravi, da je videl med množico Brodarja in Umnika. Brez dvoma sta šuntala. Podoba je bila taka.

Colnar Janko

Zadnja priča Colnar Janko, odpravnik pivovarne Union, je spremljal Rapeta. Videl je veliko množico in tudi opazil, da prihajajo še vedno cele gruce ljudi. Množica je hotela prodreti orožniški kordon, nakar se je čulo streljanje iz pušk.

Vsi obtoženci so odločno zanikali vse, kar so priče izpovedale njim v kvar.

Potem je predsednik zaključil današnje razpravo in napovedal nadaljevanje za jutri zjutraj ob osmih.

steklene pozlačene kupole. Kuloarji okoli sejne dvorane so v tem času še nedotaknjeni. Sejna dvorana sama pa je vsekakor izgubljena. Iz kupole svigajo plameni in z glasnim pokanjem pokajo velike šipe, kar se čuje kot streljanje s strojno puško. Visoka baklja požara sveti daleč nad središčem Berlina. Poslopje samo je kakor oblegana trdnjava. V nepreglednih vrstah so zbrani vozovi gasilcev, po cestah so napoljene neštevilne cevi in od vseh strani so raspete lestve, s katerih pošiljajo mo curke vode v goreče morje. Ogenj divja posebno v notranjih delih poslopja. Kupola se je nagnila in preti, da se vsak čas zrúši.

Policija trdi, da je že dokazano, da je bilo poslopje zažgano, ker je ogenj nastal obenem na štirih krajih. Okoli 11. ure ponoči je poslala policija pred parlament oklope vozove in zaprla prostor skoro hermetično. Cesta železnica mora voziti po ovinkih in tudi vse drugi vozni promet je dirigan na druge strani. Po 11 uri je še vedno videti veliko množico napeljenih cevi, iz katerih mečejo neprestano vodo v goreče poslopje. Kot požigalec aretirani Holandec se je pri zaslišanju imenoval van der Lübbe, dvomijo pa, da je to njegovo pravo ime. Tudi njegovo državljanstvo še ni točno dognano. Strokovnjaki izjavljajo, da je prava sreča, da je poslopje zidano solidno s kamenjem in da so vrata in stene napravljene iz trdega lesa, ki lahko kljubuje ognju. S tem se je širjenje požara vsaj toliko ustavilo, da imajo gasilci čas za lokalizacijo požara. Požar je v mestu povzročil seveda največje razburjenje. Uredništva listov so kar oblegana in telefon poje neprestano. Po cestah hitijo

neštevilni avtomobili proti Tiergartnu, kjer pa jih policija ustavlja in pošilja nazaj. Domnevajo, da bo požar trajal vso noč in da bodo gasilci tudi še jutri zjutraj morali naporno delati, da lokalizirajo požar.

Na kraj požara so prihitali razni ministri in poslanci s predsednikom Gühringom na čelu. Tudi Hitler in Papen sta prišla v pozni nočni uri. Notranost poslopja je popolnoma upoštevana. Povsod je polno gorečih tramov in podrtin. Policija in gasilci delajo mrzlično. Ko je policija vdrla v poslopje, je našla v dvorani moškega, ki je bil oblečen samo v hlače. Priznal je, da je zanetil požar. Baje je to holandski komunist, ki je priznal, da je podtaknil požar na več krajih. Zažgal je preproge, zavese in končno še svojo suknjo, da bi imel požar več aktivna. Aretiranec tudi trdi, da se je do popoldne sprazil v sejno dvorano in čakal prilike, da zažge.

V sejni dvorani je vse zgorelo, vse klopi poslancev in vlade, leseni opaž sten, ki sega prav do izpod kupole. Uničene so tudi vse telefonske naprave. Rdeče preproge v stranskih hodnikih se popolnoma preplavljene s vodo. Od zunanjih stopnic skušajo priti do ognja v sobah. Z žarometi so pogorišče razsvetlili tako, da je svetlo kot podnevi. Od daleč nudi požar grozno lepo sliko. Posebno iz Tiergartna se vidijo nad črnim drevjem ogromni plameni, ki sikajo proti nebu. Gasilci si prizadevajo s vsemi silami, da bi ohranili kalikor moreče ogromne vrednosti v parlamentarnem poslopju, tako posebno knjižnico, ki je največja v Nemčiji in arhiv državnega zbora z dragocenimi dokumenti iz zgodovine nemške politike.

Volitve ne bodo spremenile položaja v Nemčiji

Hitler na vladi za vsako ceno

Berlin, 27. febr. Samo še ta teden traja volivna borba, ki se bo zaključila z nedeljskimi volitvami. Opozicija se skoraj ne more niti ganiti več, ker hitlerjevci terorizirajo vso državo. Po prepovedi komunističnih zborovanj na prostem je vlada zdaj prepovedala tudi nastop železne fronte in socialnih demokratov. To prepoved je motivirala z izgovorom, da bi se komunisti uteguli pridružiti manifestaciji socialistov in ker že obstoji prepoved zborovanja proti komunistom, je morala vlada prepovedati tudi zborovanje železne fronte in socialistov! Položaj opozicijskega tiska je danes takšen, v kakršnem se listi niso nahajali niti v vojnem času.

Hitler noče prelomiti s centrom

Pri vsem tem ostaja še vedno možnost parlamentarne rešitve iz sedanjega kaosa. Centrum namreč še do danes ni definitivno odklonil sodelovanja v morebitni narodni koaliciji, čeprav stavi za to sodelovanje določene pogoje. Dr. Brüning, prelat Kaas in drugi centruška govorniki sicer precej ostro nastopajo proti sedanjim vladavinam, proti omejevanju državljanske svobode in svobode tiska, ven-

dar iz njihovih govorov izzvni razpoloženje, da bi raje sodelovali z narodno koalicijo, kakor morebiti z marksisti. Značilno je tudi, da se Hitler pri vseh šikanah, ki jih dela centru in volivni borbi, ne mara spustiti v njim v boj do skrajnosti. Očividno še vedno upa, da bo centru vsaj toleriral sedanjí režim v bodočem parlamentu in da se bo zadovoljil v ta namen s koncesijami, na katere bo Hitler morda bolj pripravljen po volitvah, kakor je bil takoj po sestavi vlade.

Msgr. Kaas proti monopolizaciji državoitvornosti

Prelat Kaas je v svojem volivnem govoru v Osnabrücku odločno nastopil proti monopoliziranju državljanke zvestobe od strani narodnih socialistov. Ti bi si radi kratkoma osvojili monopol na državoitvornost, poživljanje za domovino in na domovinsko ljubezen. V gospodarstvu že obstojijo monopolji, je dejal prelat Kaas, v političnem področju pa nikakor ne. Zagovarjal je zopet idejo koncentracije tistih, ki so dobre volje in dodal, da je cen-

trum tudi pripravljen žrtvovati nekaj za koncentracijo. Omenil je, da je poskus za snovanje resnične narodne koncentracije propadel ne radi centru, temveč radi drugih. Pri tem je mislil na Hitlerja in Hugenberga. Centrum je bil proti volitvam, ki niso samo odveč, temveč so tudi škodljive. Če kdo hoče vodeti za mnenje ljudstva, potem mu mora dovoliti, da lahko jasno in odkrito govori. V sedanjih razmerah je po Kaasovem mnenju normalna volivna borba nemogoča. Svoj govor je zaključil s svarilom pred državljansko vojno.

„Mnogo prepozno“

Pariz, 27. febr. Ž. »Petit Journal« objavlja današnji razgovor svojega sodruknika s predsednikom nemških centrušev prelatom Kaasom, ki je med drugim rekel: Vse lepe geste Francije, ki jih je napravila v zadnjem času Nemčiji, so prišle prepozno. Leta 1926. bi morala Francija izprazniti Porenje in saarsko področje in takoj, ko je postal Dawesov načrt neveljaven, bi moralo priti do sporazuma po primeru Lausane. Kakor Samson, ki je zbral zadnje moči, da masčuje svoje ponižanje, tako preživlja danes nemški narod priprajo resnega obupa. Na koncu je prelat Kaas kritiziral tudi stališče francoske delegacije na razorožitveni konferenci v Zenevi.

Zborovanja jugosl. školov

Zagreb, 27. febr. Ž. Od sobote zjutraj se vršijo v nadškofjskih dvorih pod predsedstvom dr. Bauerja seje poslovnega odbora katoliškega episkopata. Seje se vršijo dopoldne in popoldne. Snovi je prišel v Zagreb tudi spitski škof dr. Benedačič, ki se zaradi ustavljenega prometa na liški progí ni mogel pravočasno udeležiti konferencie. Konferenca bo nocoj končana, tako da bodo lahko nekateri udeleženci še ponoči odpotovali v svoje residence. Večera popoldne se je vrnil v Maribor pomožni škof dr. Tomažič, nocoj pa odpotujeta iz Zagreba dr. Mileta in dr. Sarič.

Kulturni boi v Spaniji

Madrid, 27. febr. Ž. Razpoloženje za kulturni boj v Spaniji raste vedno bolj in bolj. Odkar korzeti razpravljajo o zakonskem predlogu o verskih redovih, je slasti v Bilbao prišlo do hudih spopadov, ker je tamkajšnja mestna uprava sklenila, da se poruši stara zgodovinska cerkev sv. Rešitelja. Kljub burnim protestom velikega dela meščanstva, je socialistična večina v občinskem svetu sklenila, da se cerkev odstrani. Tudi v Xeresu je prišlo do hudih izgrediv, ker je občinska uprava dala nalog, da se poruši štiristo let stari zgodovinski križ.

Seja tariinega odbora

Belgrad, 27. febr. 1. Danes dopoldne se je sestala anketa tariinega odbora, na kateri so pretresali projekt nove klasifikacije v pogledu rud, gradbenega materiala in keramičnih izdelkov. Na današnji dopoldanski seji je imel obširen ekspozit dr. Vrhunec, predsednik TPD, član upravnega odbora Zveze rudarskih in topilniških podjetij. Dr. Vrhunec je v svojem govoru obširno poročal o izvzu domačega promoga na suhem in po morju. Za dr. Vrhunecem je govoril Adolf Milčec, ki je naglašal, da naš prenog v Vojvodini ne more vzdržati konkurence madjarskega promoga radi spalnó nižjega

Kitajsko-japonska vojna

Peking, 27. febr. Ž. Kitajci priznavajo, da so bili prisiljeni zapustiti mesta Caojang in Kailun. Kitajska vojska se je morala umakniti v močno zgrajene položaje, ki se nahajajo zahodno od Caojanga in Kailuna vse do južne meje dteholške pokrajine. Japonske vojske sile, ki nadaljujejo napad, obstojajo iz približno 30.000 moč. Na kitajski strani se borijo samo dobrovoljci, med tem ko redna kitajska vojska stoji v močnih rezervnih položajih in saenkrat ne sodeluje v borbi. Večraj so Kitajci izgubili okoli 500 mrtvih. Napadi japonskih čet pri klanec Pakištču so ostali do sedaj brez uspeha. Japonska konjenica je sicer izvršila hud napad na kitajske položaje, pa je bila s velikimi izgubami odbita. Dopisnik Reuterjevega urada čuje z japonske strani, da je konjeniška brigada

generala Mogija prodrla južno od Kailuna in zasedla Namayaku. Kitajci so se morali umakniti proti Kienpingu. Japonska konjenica prodira zelo hitro proti Čifungu, katerega brani general Tai-čulin, med tem, ko se 30. japonska pehotna divizija približuje glavnemu položaju maršala Cansuljana, ki brani Šijiran. Kitajski general Šivanho, ki brani Čifung, je stopil na stran mandžurske vojske.

London, 27. febr. tg. Vestí iz Tokia in Mandžurije javljajo, da Japonci prodirajo na vseh frontah v provinci Džehol in da se nahajajo še v neposredni bližini važnega strateškega prelaza pri Čifengu, katerega morajo Japonci zavzeti, da bodo deželo zasedli popolnoma. Govori se, da so japonske čete že popolnoma obklopile kitajske čete.

Osebné vesti

Belgrad, 27. febr. 1. Z uredbo prometnega ministra je bila premeščena Olga Pregelj, uradnica Poštné hranilnice v Belgradu, na podružnico Poštné hranilnice v Ljubljani. S kraljevim ukazom so premeščeni: Na pošto in brzojav Belgrad 17 za poštnega uradnika 5. skup. Anka Rekar, dosedaj Belgrad 7, na pošto in brzojav v Kranj uradnica 7. skupine Marija Azman, doslej v Trzinu, na poštni urad Ljubljana 1. je premeščena uradnica 7. skupine Marija Kolar, doslej v Kranju, na poštni urad v Maribor je premeščena uradnik 6. skupine Viljem Pupia, doslej v Ljubljani, na pošto in brzojav v Ptuj je premeščena uradnik 7. skup. Bernard Naglič, doslej v Mariboru 1., na pošto in brzojav Slatina-Radenci je premeščena uradnica 7. skupina Marija Verlič, poštna uradnica v Moškanjcih.

Zagrebačka vremenska napoved. Povečini jasno, vendar pa se bo nekoliko zlobilo in bo postalo toplije.

Narodna skupščine

Belgrad, 27. febr. 1. Danes dopoldne je bila seja narodne skupščine. Seja je bila zelo kratka in so na njej samo določili dnevni red za prihodnjo sejo. Ta bo v sredo 1. marca ob 10 dopoldne. Na dnevnem redu je razprava o poročilu odbora za proučevanje zakonskega predloga o paktu Male antante. — Skupščinski odbor za proučevanje zakonskega predloga o paktu Male antante je dokončal danes dopoldne svoje delo ter je pripravil tudi svoje tozadevno poročilo. Za poročevalca odbora je določen dr. Bogomil Kujundžić. — Danes dopoldne je bila seja odbora za proučevanje zakonskega osnutka o spremembah in dopolnitvah posameznih odredb zakona o agrarni reformi. Seja je bila mestoma tako burna, da je bila dvakrat prekinjena.

Dunajska vremenska napoved. Značaj vremena negotov, najbrže se bo dosti izpremenilo.

Sport

Pretekla nedelja je minula v znamenju belega sporta. Mariborski smučarji so imeli svoj veliki dan na Pohorju, kjer so se pomerili naši najboljši v vztrajnostnem teku na 50 km. Zmagal je Bervar Stane (Sm. klub Ljubljana) v času 4:21.22 ter si je priboril pokal mariborskega smučarskega kluba.

Popoldne pa je bila tekma v smuku na 10 km dolgi progi, s 1000 m višinske razlike. Zmagal je Zdravko Stangl (SK Maraton, Maribor) v času 24.42 min.

Druga večja prireditev se je vršila o priliki otvoritve ilirijanske skakalnice v dolini Mostec v neposredni bližini Ljubljane. Prireditve je pokazala, da je zanimanje za to lepo sportno panogo vedno večje. Poleg naših najboljših, je skakal tudi Norvežan Guttormsen, tako, da je bilo vseh skakalcev 29. Najdaljši skok je dosegel Guttormsen, ki je skočil 27 m. Med našimi je skočil najdlje Sramel in sicer 25 m. Skakalnice je pokazala, da najbrže ne bo dopuščala skokov nad 30 m. Doseženi so bili naslednji rezultati: 1. Jakopič Albin. (Dovje-Mojstrana) 189.9 točk (23.5, 23); 2. Palme Franc (Sm. kl. Ljubljana) 139.4 (23.5, 22.5); 3. Istenič Rado (Ilirija) 135.1 (22.5, 22.5); 4. Bevc Edo (Sm. kl. Ljubljana) 128.1 (21.5, 21); Šubič Milan (Ilirija) 119.9 (21, 21.5); 6. Polajnar Hinko (Sm. kl. Ljubljana) 115.8 (19, 10.5); 7. Klančnik Karol (Dovje-Mojstrana) 113.9 (18.5, 18.5); 8. Bračič Danilo (Ilirija) 113.1 (19, 21); 9. Sramel Bogi (Sm. kl. Ljubljana) 110.5 (25, 25 s padcem); 10. Lesjak Lado (Sm. kl. Ljubljana) 109.4 (16, 19).

Za zaključek so dodali najboljši še nekaj propagandnih skokov, izmed katerih so najbolj ugajali dvojni skoki, zlasti dvojice Palme-Jakopič, ki sta s krasnim skokom dosegla 22 m. Publika, katere je bilo nad 3000, je bila s prireditvijo zelo zadovoljna.

Tudi naši Gorenci niso počivali. V Lescah so otvorili skakalnico, katero si je zgradil SK klub Lesca. Preteklo soboto so tekmovali v teku na 18 km. Tega teka se je udeležilo 32 tekmovalcev. Zmagal je Klančnik (Dovje-Mojstrana), ki je prevzoval omenjeno progo v času 1:10.23.

V nedeljo so pa najprej skakali za kombinacijo, popoldne pa so se vršili propagandni skoki, v katerih je zmagal Praček (Skala) z 141.1 točkami (31, 31.5); 2. Zupan Ivan (Bratstvo) 128.6 t. (27, 27.5); 3. Baebler (Sm. kl. Ljubljana) 127 t. (28, 28.5).

Izven konkurence je skakal tudi Norvežan Guttormsen ter dosegel 33 in 35 m.

Motoklub »Ilirija« pa je priredil v Kranju moto-skiing tekme in sicer na progi Kranj-Naklo, ki so prav dobro uspeli. V kategoriji motorjev 350 cm je zmagal Šiška Janko MK »Ilirija« v času 1:37.40. V kategoriji motorjev 500 cm je bil prvi Starič Ludvik MK »Ilirija« v času 1:38.40. V kategoriji prikolice 500cm je zmagal Levčič Milan MK »Ilirija« v času 2:30.20. V kategoriji pri-

kolice 1200 cm je bil prvi Maček Fr. MK »Ilirija« v času 2:0.20.

Slalom tekma na Celjski koči. SPD v Celju je organiziralo za preteklo nedeljo pri Celjski koči podvezno slalom tekmo. Vreme je bilo in dan naravnost izvrstno in zato se je tekma mogla izvršiti v najlepšem redu. Proga je bila dolga 1800 m, višinske razlike je 450 m. Tekme se je udeležilo 27 tekmovalcev in sicer članj SPD Celje, SK Olimp, Celje, Smučarski klub Celje, SPD Maribor, SK Rapid Maribor, Smučarski klub Maribor in Sokolsko društvo Celje. Rezultati so naslednji: Jelenc Franc (Sm. klub Celje, 2:10.2); Mejavšek Mirko (SPD Celje 2:37.3); Mušič Ljuba (SPD Maribor 2:39.2); 4. Križmanič Faust (SPD Celje 2:47.4); 5. Letner Evon (Rapid Maribor) 2:50.2; 6. Hilingar Ivan (SPD Celje 2:50.4 in 7. Ivan Kragelj (SPD Celje 2:51.4).

Smučarske tekme Sportnega društva Vrhnika bodo v nedeljo, dne 5. marca t. l. Start bo za mladinske in glavne tekme ob pol 13 pri Zelinger, restavracija Kolodvor. Nato bo zdravniški pregled smučarjev in start ob pol 14 istolam.

Za glavne smučarske tekme je poslati prijave na društvo v roke predsednika g. Groma Jožeta in za mladinske ali pa v sportni trgovini Franc Sušteršič na Vrhniki št 97 do 5. marca popoldne proti prijavnini 1 Din za mladinske, za glavne pa 3 Din; poznejše prijave proti dvojni prijavnini.

Za tekme so določena darila in diplome, ki se razdele po končanih tekmah v kolodvorski restavraciji. Istočasno prejemamo prijave za tekmo za vztrajnostni tek na 65 km proti prijavi 5 Din.

SK Tržič razpisuje za nedeljo dne 5. marca medklubsko tekmo v smuku za prehodni pokal tvrčke Ed. Glanzmann & And. Gassner, Tržič. Pravico tekmovalca imajo vsi verificirani člani JZSS. Tekmuje se po pravilih JZSS, vsak na lastno odgovornost. Prijave sprejema do inkl. 4. marca t. l. sportna trgovina R. Stranjski in predsednik g. Seljak Anton, Tržič. Zrebanje se vrši v nedeljo, dne 5. marca t. l. ob 10.30 v Zeleniški koči. Prijavnina 10 Din. Naknadne prijave pol ure pred zrebanjem proti dvojni prijavnini. Prvi trije tekmovalci prejmejo častna darila mestne občine. Možito kluba, ki doseže po treh tekmovalcih najboljši čas, prejme prehodni pokal. Start ob 12, tako da imajo tekmovalci in gledalci še čas, da prisostvujejo tekmi, ker bodo na postaji na razpolago prevozna sredstva. Oskrbištvu koč na Zelenici je dalo prednost za prenošišča v soboto 4. marca tekmovalcem in funkcionarjem ter zastopnikom Zveze oz. Podzveze. Klubi, ki pošljejo tekmovalce direktno na Zelenico (iz Zirovnice), naj to sporoče SKT. — Snažne razmere so zelo ugodne in je pričakovati rekordnega obiska in zelo napeto borbo. — Vsa potrebna potašila daje radevolje SKT. Tekmovalci vseh klubov iskreno vabljeni. — Smuk!

amortizacija in stroški posojil 79.500 Din. Skupaj 3.593.112.18 Din. Primanjkljaj v znesku 197.611.14 Din se bo kriil z donosom okrajne cestne doklade na neposredne državne davke. Pri vzdrževanju cest in objektov so predvideni sledeči dohodki: Pri banovinskih cestah 25.700 Din; prispevki banovine za ban. ceste 1.540.746.90 Din; za dovozne ceste 22.666.67 Din; prispevek žel. uprave za vzdrževanje dovoznih cest 11.333.33 Din Nove zgradbe in preureditve: Dobodki pri njih (neizrabljen kredit) 180.000 Din; prispevki banovine 765.000 Din; najetje posojila 750.000 Din; primanjkljaj radi izravnave 54.14 Din. Skupaj: 3.395.501.04 Din. Proračun je razgurnjen in vsak, kdor se s proračunom ne strinja, lahko poda svoje misljenje oziroma pritožbo na zapisnik in pisarni okrajnega cestnega odbora ali pa to lahko stori tudi pismeno.

Naznanila

Občni zbor stavbne zadruge »Akademski dom«, reg. zadruga z o. z., Ljubljana se bo vršil dne 7. marca 1933 v zadrušnih prostorih na Miklošičevi ulici št. 5. Dnevni red: 1. poročilo načelnstva in nadzorstva; 2. odobritev računskega zaključka za leto 1932; 3. čitanje revizijskega poročila; 4. služajnosti. Ako občni zbor o določenem času ne bi bil sklepčen, se vrši pol ure pozneje na istem kraju in s istim dnevnim redom drug občni zbor, ki bo sklepčen ob vsaki udeležbi.

Komorni koncert godalnega kvarteta. V petek, dne 3. t. m. zvečer ob 20 se vrši v Filharmonični dvorani komorni koncert godalnega kvarteta drž. konservatorija. Prvo točko sporeda tvori Beethoven godalni kvartet op. 18, št. 4. Označko op. 18 je napisal nesmrtni Beethoven 6 godalnih kvartetov, izmed katerih je s št. 4. označeni najbolj priljubljeni, pa tudi najbolj znan. Napisan je v c-duru, v tonovem načinu, katerega se je Beethoven zelo pogostokrat posluževal. Prvi stavek Allegro ma non tanto ima krasne glavne teme, ki nam silkuje energijo pa tudi tolažeče upanje in so skoro dramatičnega značaja. Sledi Scherzo, ki je v marsikaterem pogledu nasproten Andante stavku, njegove I. simfonije, III. stavek: Menuetto ima zelo ostre akcente, delo pa zaključuje Allegro, ki sestoji iz cele vrste kratkih stavkov, ki končujejo v zmagovitim Prestissimo. Godalni kvartet op. 18, št. 4 je ena najbolj posebnih Beethovenovih skladb. Poleg Beethovna se izvaja še Debussyjev kvartet op. 10 in Milojevićeva Sonata za violino in klavir. Vstopnice so že v predprodaji v Matični knjigarni.

Slovensko planinsko društvo priredi v torek 7. marca t. l. svoje četrto predavanje v tej sezoni. Govorila bo odlična slovenska alpinistka ga. Mira Marko Debeljakova o »Plezalni tehniki«. Opozorjamo že danes ljubljanske alpiniste na ta zanimivi večer.

Jesenice

Poročila se je na pustno nedeljo gđca. Jelca Torkar, hčerka livarskega mojstra g. Torkarja, z g. O. Kržišnikom, vrtnarjem na Bledu. Jelca Torkarjeva je izšla iz vzorne krščanske družine in kot taka se je vseskozi od otroških let udeleževala v našem dramskem odseku. Ni je bilo predstave komičnega značaja, v kateri Jelca ne bi bila sodelovala. In godilo je ji je nekako tako, kakor pred leti pokojnemu Verovšku in ljubljanskem gledališču. Četudi je nastopila v resni vlogi ali celo tragediji, ko se je pojavila na odru, je završalo po dvorani in le s težavo si je bilo misliti Jelco v resni vlogi. Pogrešali jo bomo, zelo pogrešali. Vsi njeni bivši tovariši-igralci pa ji želimo v novem stanu obilo sreče. — V nedeljo se je poročil g. Jan. Pečar, skladiščnik deželnih elektrarn v Zirovnici, z gđco. Anželo Pristov. Bilo srečno!

Umril je Martin Bručan, tovarniški livar, svak bivšega gostilničarja v Krakovem domu, g. Rozmana. Samo štiri dni je bolehal. Naj počiva v miru! Sorodnikom naše sožalje!

Jugoslovanska strokovna zveza, skupina kovinarjev na Jesenicah, priredi danes na pustni torek v prostorih Kerkovega doma zabavni večer z zelo pestrim sporedom. Kdor hoče, da se par uric pozabava v pošten in veseli družbi, iskreno vabljeni!

Predpustnih plesov je bilo letos precej manj kakor prejšnja leta, pa je bilo tudi teh še preveč.

Prevalje

Proračun cestnega okraja Prevalje za L. 1933/34. Proračun je sestavljen in izkazuje pri potrebščinah sledeče postavke: (Naprava ban. cest in objektov) upravni stroški 16.480 Din; izdatki za pomožno osebo 197.860 Din; mat. izdatki za vzdrževanje banovinskih cest 1.452.106.90 Din; vzdrževanje dovoznih cest 34.000 Din; preureditev in obnovitev banovinskih cest 210.000 Din; nove gradbe in preložitve ban. cest 1.500.000 Din. Okrajni cestni odbor. — Okrajna cestna uprava 12.400 Din; prispevki občinam za vzdrževanje obč. cest 72.765.28 Din;

Kinematografi v naši državi

Prejeli smo poročilo o poslovanju drž. filmske centrale v letu 1932. Iz poročila podajamo naslednje zanimive podatke:

Lani je bilo uvoženih iz inozemstva 440 zvočnih filmov (nemih nismo uvažali) v dolžini 540.152 metrov, največ iz Nemčije 199 v dolžini 318.382 m in Amerike 227 z 201.782 m dolžine.

Nadalje je bilo v letu 1932 izdelanih 282 filmov v dolžini 61.726 m doma. Od tega je bilo 265 nemih s 55.561 m in samo 17 zvočnih s 6175 m dolžine.

Skupno smo imeli lani v naši državi 338 kinematografov (od tega 184 zvočnih in 154 nemih), v katerih je bilo 90.548 sedežev in 1480 stojšč. Največ kinov odpade na donavsko banovino s 121

(od tega 56 zvočnih), na savsko 62 (36) in drav-

sko 47 (od tega zvočnih 31).

Največ kinov ima Belgrad: 11, slede: Zagreb 9, Sarajevo in Osijek po 4, Ljubljana, Novi Sad, Skopje, Split, Vršac, Pančevo in Ruma po 3. V Sloveniji imamo še nadalje po dva kina v Mariboru, v Mostah pri Ljubljani, Kočevju, Kranju, Trbovljah in Skofji Loki.

Skupno so vsi kinematografi v državi prodali leta 1931. 12.035.000 vstopnic, lani pa se je številno prodanih vstopnic zmanjšalo na 11.834.300. Med njimi pa moramo omeniti, da gre ta padec predvsem na račun dražjih sedežev, dočim je nasprotno prodaja cenejših sedežev narasla (nižje kot 8 Din) od 6.223.000 na 6.849.000.

Davčina na vodne sile

Kakor smo že poročali, bo uvedena nova banovinska davčina na izkoriščanje vodnih sil. Znašala bo 30 Din od instalirane konjske sile na leto, oziroma pri elektrarnah, ki jim služi vodna sila za pogon, 1,5 pare od vsake kilovadne ure, dokler ne doseže 30 Din na konjsko silo letno.

Pri primitivnejših vodnih napravah pod 10 ka. (predvsem pri žagah in mlinih) se računa davščina pavšalno po številu rezil, ozir. kamnov. Plačilo se bo za prvi list, ozir. tečaj 50 Din letno, za vsak nadaljnji pa 25 Din, kar velja največ za štiri tečaje, ozir. liste.

Oproščeno so za naslednje naprave: službo zasebnemu kmetijskemu gospodarstvu, od katerega se ne plačuje davek na podjetja, vodne naprave za proizvajanje energije, ki je že obremenjena z banovinsko trošarino in kolikor se tok ne oddaja drugim proti odškodnini in kočno vodne naprave, ki služijo za humanitarne, zdravstvene in melioracijske namene.

Obremenitev zavarovalnih premij.

Namesto banovinske takese za priložbo in vloge bo uvedena 1% davščina na zavarovalno premije, pri čemer so izvzeta javna in socialna zavarovanja.

Zrebanje vojne škode

Dne 23. t. m. smo objavili listo dobitkov vojne škode, ki so bili izzrebanj dne 16. in 18. februarja 1933. Ker so nastale tiskovne napake, jo v naslednjem popravljamo in toliko, da je dobitek 5000 Din dobila srečka št. 920 (ne 290) ser. 510, nadalje 10.000 Din srečka št. 666 (ne 566) ser. 656, nadalje je zadela srečka št. 554 ser. 502 10.000 Din (je ni v seznamu), odpade nadalje tudi srečka št. 895 ser. 2468, ki da je zadela 10.000 Din, nadalje odpade srečka št. 671 ser. 1564, srečka št. 180 ser. 2251; 5000 Din je zadela srečka št. 930 (ne 960) ser. 3938 in 5.000 Din je zadela srečka št. 602 ser. 4435 (ne ser. 4436). Nadalje sta zadeli po 5000 Din srečki št. 649 ser. 3258 in št. 519 ser. 3242.

Pri naknadnem zrebanju 20. februarja so zadeli:

serija	številka	Din
905	567	25.000
2929	384	10.000
3267	926	5.000

Blagajniški zapisi

V postajki rednih izkazov Narodne banke, katere tudi mi objavljamo, so obsežne tele transakcije, odnosno njih saldo:

1. To so izdani blagajniški zapisi, 2. devizni krediti banki iz inozemstva in 3. svote, ki jih polaga država, odnosno njene ustanove za obveznosti do inozemstva. To zadnje se izvršuje šele od oktobra lanskega leta, ko Narodna banka ne vrši transfera teh dinarskih zneskov v inozemske devize.

Konec leta 1931 so znašale obveznosti z rokom 681.1 milj. Din, od tega je bilo blagajniških zapisov 61.7 milj. Din, dolgotraj inozemstvu za devizne in druge kredite pa 619.4 milj. V teku leta 1932 je postavka blagajniških zapisov narasla dne 8. januarja 1933 66.7 milj. in do 22. marca na 296.96 milj. Din. V prvih treh mesecih lanskega leta je kazalo, da se bodo razmere na denarnem trgu izboljšale in smo tedaj zabeležili znaten dvig vlog. Kasneje v aprilu je nastal zastoj, toda že v maju je obrok zapisov začel naraščati in dosegel dne 31. julija višek s 504.925 milj. Din. Nato je zopet nastopil padec do začetka novembra na 212 milj. Din. V zadnjih dveh mesecih pa so začeli ponovno naraščati in dosegli konec leta 236.27 milj. Din, dočim so znašale skupno obveznosti 1.459.3 milij. Na devizne kredite, odnosno dolgove države in njenih ustanov odpade torej 1.225 milj. Din. Če vzamemo, da so se devizni krediti banki v letu 1932 povečali, kolikor nam je znano za približno 5 milj. dolarjev, torej po pariteti ca. 200—300 milj. Din, prihajamo do skupne svote deviznih kreditov približno 800 milj. Din in tako odpade torej na polaganje države in njenih ustanov svota okoli 400 milj. Din.

Kliring z Belgijo.

Kakor znano imamo sporazum o plačilnem prometu z belgijsko-luksemburško unijo že od 7. julija lani, vendar ta sporazum še ni stopil v veljavo. Kot sedaj poročajo iz Belgrada, je belgijsko poslastično sporočilo da je sedaj podpisan tudi dopolnilni sporazum k konvenciji o ureditvi plačilnega prometa, ki stopi v veljavo dne 4. marca t. l.

Vinska razstava v Ljutomeru. Za posetnike vinske razstave in sejma v Ljutomeru, dne 7. in 8. marca t. l. je dovoljena vozna olajšava do od 5. do 10. III. t. l. Osebe, ki potujejo na vinsko razstavo, kupijo na odhodni postaji vozni listek, katerega pa ne oddajo na dohodni postaji v Ljutomeru, marveč ga obdržijo in porabijo za brezplačno vožnjo nazaj. Na razstavi si morajo preskrbeti potrdilo, da so se vinske razstave udeležili. Za cenena prenošišča je preskrbljeno. — Vinogradniki, kateri svojih vin za razstavo še niso pripravili, naj to nemudoma store, ker prepozno prijavljena vina ne morejo priti v katalog. Kdor nima primernih steklenic, jih dobi pri mestni občini v Ljutomeru, kjer se bodo sprejemali tudi vinski zoreci, ki se morajo poslati najpozneje do 5. marca t. l.

Na banovinski kmetijski šolli na Grmu pri Novem mestu so bo vršil v četrtek dne 9. marca enodnevni kletarski tečaj. Tečaj se bo pričel ob 8 zjutraj. Dopolnilno bodo v veliki učilnici teoretična predavanja o pretakanju in žveplanju vina ter o vinskih boleznih in napakah. Popoldne pa bo teoretičen potok praktično ponazorjen z deli v šolski kleti. Na istem zavodu se bo vršil v četrtek dne 16. marca sadjarski tečaj, na katerem se bodo obravnavala najvažnejša splošna dela, t. j. saditev sadnega drevja, obrezovanje, precepčevanje, pomlajevanje in skropljenje sadnega drevja. Tečaj se prične ob 8 zjutraj. Priporočamo vsem kmetovalcem, gostilničarjem in drugim zanimancem, da se obah tečajev udeležijo v čim večjem številu.

Gospodarsko proizranje Japoncev

Zadnje čase svetovno gospodarsko časopisje piše mnogo o japonskem dumpingu na razna svetovna tržišča. Šele sedaj se vidi, kakšna gospodarska veličina je postala Japonska v zadnjih letih. V zadnji N. Z. Z. čitamo zanimive podatke o prodiranju japonskega izvoza, kar je posledica padca jena. Piše, da se v Zenevi sedaj govori o 40 urnem delavniku, istočasno pa delajo japonske izvozne industrije 60 ur na teden, torej s polno paro.

Danes se ne more govoriti samo o padcu jena z ozirom na nekdanji tečaj po zlato pariteti, temveč je japonski jen in kitajski dolar v Ameriki enako. To najbrž ni samo slučaj, ampak zavestna tendenca držati se srebra namesto zlata, saj bazira ravno kitajski dolar (hongkongski dolar) na srebru. Na ta način ima Japonska 60% dumpinško premijo v primeri z državami, ki so ostale pri zlatem standardu. V primeri z državami, ki se držijo angleškega funta, znaša premija 40% (Indija, Malajske države itd.). Pravijo, da sovetjski dumping pred leti ni bil nič proti sedanjemu japonskemu.

Poglejmo samo na polje bombažne industrije. Oktobra 1931 je znašal japonski izvoz bombažnih tkanin 113 milj. jardov, angleški 143 milj. Oktobra 1932 pa je padel angleški izvoz na 138, japonski pa je narasel na 200 milj. jardov. Na vsa tržišča prodira japonsko blago: v Indijo je narasel izvoz od 290 na 484, v hol. Indijo od 149 na 124, v Egipt od 81 na 124, v malajske države, Turčijo, Avstralijo, Siam, Argentino itd., in sicer v dobi prvih 9 mesecev 1931 na prvih 9 mesecev 1932. V hol. Indijo, Egipt, malajske države in Turčijo gre že več japonskih bombažnih tkanin kot angleških!

Se nekaj najnovejših vesti. Leta 1931 Avstrija ni uvozila nitil ene žarnice iz Japonske, leta 1932 pa že 400.000. Veliko izvažata Japonska celo v Holandijo. Po nizkih cenah ponuja nadalje Japonska v Češkoslovaški in na Balkanu različen material za železniške vagonc. Od Palestine do Malle tožijo o vedno bolj naraščajoči konkurenci izdelkov japonske tekatilne in steklarske industrije. Mimogrede omenjamo, da imajo Japonci v Kairu za dežele ob sredozemskem morju svoj poseben zavod za proučevanje teh tržišč. Japonska umetna svila je prodra že v Indijo, Avstralijo, vzhodno Afriko, zapadno Indijo itd. Japonski izvoz umetne svile je znašal 1925 komaj 3.2 milj. funtov, v prvih 9 mesecih lani pa že 49.3 milj. funtov po 0.45 kg.

Pred nekaj tedni se je pojavilo na nemškem in holandskem irgu (v Nemčiji v Hamburgu) japonsko železo (iz južne Mandžurije). Kako nizke cene nudijo lahko Japonci, se vidi iz dejstva, da nudijo v Nemčiji železo 10% pod nemškimi ustrejnimi cenami.

Ta kampanja v svetovnem časopisju je zanimiva, ker se najbrž pripravljajo preokret v mnenju odločilnih gospodarskih krogov evropskih vevstih glede japonske akcije na Kitajskem. Vsekakor pa ta velika gospodarska ekspanzivnost zasluži vso pozornost.

Borza

Dne 27. februarja 1933.

Denar

V današnjem deviznem prometu so se uvrstili vsi tečaji edino Curih je ostal neizpremenjen. Avstrijski šiling je notiral na ljubljanski borzi 9.25, na zagrebški pa 9.225—9.325, zaključnih je bilo 10.000 šil. po 9.25 in 9.30. Grški boni so notirali 35—37, zaključeni so bili 36.

Ljubljana. Amsterdam 2302.90—2314.26, Berlin 1360.14—1370.94, Bruselj 799.96—803.00, Curih 1108.35—1113.85, London 193.80—195.40, Newyork 5673.53—5701.79, Pariz 224.60—225.72, Praga 169.01—169.87, Trst 291.01—293.41.

Promet na zagrebški borzi je znašal brez kompenzacij 52.827 Din. Curih. Pariz 20.26, London 17.51, Newyork 513.50, Bruselj 72.10, Milan 26.28, Madrid 42.60, Amsterdam 207.70, Berlin 122.80, Dunaj 72.045 (58.80), Stockholm 92.85, Oslo 89.80, Copenhagen 78, Sofija 3.74, Praga 15.24, Varšava 57.70, Atene 2.90, Carigrad 2.48, Bukarešta 3.08.

Vrednotni papirji

Tendenca za vojno škodo je bila danes nekoliko slabša, vendar so tečaj za ostale papirje ostali v glavnem neizpremenjeni. Na zagrebški borzi sploh ni prišlo do zaključkov. Osješka sladkorna tovarna je bila zaključena po 150.

Ljubljana. 7% inv. pos. 44—46, vojna škoda 200—205, 8% Bler. pos. 38—40, 7% Bler. pos. 36—37, Trboveljska 145—150.

Zagreb. Drž. papirji: 7% invest. pos. 44—47, agrarji 23—25.50, vojna škoda 200 bl., 3. 4. 200 bl., 6% begl. obv. 30—32.50, 8% Bler. pos. 38.50—40, 7% Bler. pos. 36—37, 7% pos. DHB 44 bl. — Delnice: Narodna banka 3800—4300, Privr. agrar. banka 225—230, Sečerana Osijek 140—150 (150), Impex 50 den., Isis 30 bl., Trboveljska 145—160, Ragusa 50 bl.

Belgrad. Narodna banka 3950 bl., Priv. agrar. banka 227—230 (280), 7% inv. pos. 44.50—45.25 (45.25), agrarji 24.25—25 (24.75), vojna škoda 200—201 (200, 199), 6% begl. obv. 31.75—32 (32.25), 8% Bler. pos. 30 bl.

Dunaj. Podon.-saveka-jadrana. 63.85, Ausseiger Chemische 135, Alpine 11.50.

Žitni trg

Položaj na žitnem trgu je neizpremenjen ravnotako tudi cene. Kupčija popolnoma miruje. Budimpešta. Tendence stalna. Promet srednji. Pšenica marec 13.96—13.99, zaki. 13.96—14, maj 13.92—13.97, zaki. 13.97—13.98, rž marec 7.43—7.60, zaki. 7.64—7.66, maj 7.95—8.15, zaki. 8.11—8.15, koruza maj 7.32—7.40, zaki. 7.40—7.42, juli, 7.73—7.80, zaki. 7.80—7.82.

Živina

Dunajski goveji sejem. (Poročilo tvrčke Edv. Saborsky & Co., Dunaj.) Priganosti je bilo 1983 goved, iz Jugoslavije 135, na kontinentalnem trgu pa je bilo skupaj 88 goved, od teh 11 iz Jugoslavije. Cene: Voli najboljši 1.55—1.65, I. 1.30—1.50, II. 1.15—1.30, III. 0.75—0.90, krave I. 0.95—1.10, II. 0.80—0.90, biki 0.90—1.13, klavna živina 0.60—0.79. Tendence: Cene so v splošnem ostale čvrste, neprodanih je ostalo 11 goved.

Fotoamaterji!

Povečave Vaših negativov Vam lepo in poceni napravi **lotoddelek Jugoslov. knjigarne Ljubljana** Zahtevajte cenik!

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda Din 1.—; izentovaniški oglasi Din 2.—. Najmanjši znesek za mali oglas Din 10.—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonska 3 mm visoka pletilna vrstica po Din 250. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe iščejo

22 leten fant
vojašine prost, išče službo tekača, služe ali kaj podobno. Naslov v upravi »Slov.«, Maribor, št. 282. (a)

Trgovski pomočnik

dobro verziran meš. stroke, zmožen vsake stroke zase, na deželi z najboljšimi referencami, želi premeniti službo. Dopisi na upr. »Sl.« pod št. 2170. (a)

Službodobe

Zastopnika
za mesto Ljubljano in okolico išče vpeljana tovarna živilske stroke. Ponudbe pod »Mlajša moč« št. 2059 na upravo »Slovenca«. (f)

Brivskega pomočnika
solidnega, dobrega pristiževalca bubi glavice, sprejme s 15. marcem - Oton Heimgartner, Slovenska Bistrica. (b)

Denar

Vložne knjžice
kupite ali prodaste najbolje pri Komand družbi M JANKOLE Ljubljana, Selenburgova ulica 6. II. Telefon 30-52. (d)

Iščem do 40.000 Din
posojila na enonadstropno hišo z dobro vpeljano gostilno in trgovino. Naslov v upravi »Slovenca« Maribor št. 1989. (d)

Posojila podeljuje
»Zadruga« Ljubljana, pp. 307 Sprejme poverilnice. (d)

Iščem 400.000 Din
na I. mesto, plačam 9% obresti. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod šifro »I. mesto« št. 2162. (d)

Čitajte in širite
»Slovenca«!

Stanovanja

ODDAJO:
Prazna soba
lepa, s posebnim vvhodom, z elektriko, se takoj odda mirni osebi. Zg. Šiška 230, Jančičeva pot. (s)

Opremljeno sobo
prav lepo, takoj oddam dvema osebam. Rožna ulica št. 35. (s)

Opremljena sobica
čista, mala, se odda eni osebi. Maribor, Magdalenska ulica 42. (s)

Lepo sobo
z prav dobro hrano in vso oskrbo — na željo tudi kopalnico — oddam boljši stalni osebi, v Gledališki ul. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 2155. (s)

Sobo
parketirano, v centru, za 1 do 2 osebi takoj oddam. Naslov pove upr. »Slov.« pod št. 2153. (s)

Kupino

Bukovo oglje
kupi vsako množino Uran Franc. Ljubljana, Sv. Petra cesta 24. (k)

Vsakovrstno zlato kupa
po najvišjih cenah
CERNE juvelir Ljubljana, Wolfova ulica št. 3

Pozor!

Kupim nove volnene odpadke v vsaki množini. Podbevšek, Celovška 114. Sprejemališče: Mohorič, Kopitarjeva 1. (k)

Razno

Dame in gospodje
dobijo prav dobro hrano po nizki ceni v Gledališki ulici. Naslov v upr. »Sl.« pod št. 2156. (r)

Prodamo

Če avto svoj stari prodajal af motorja bi znebil se rad, brž kuncy ti mnogo prižene Slovencev najmanjši inserat

Za pepelnico
namočeno polenovko. — Priznana najboljša pri: I. Buzzolini, delikatesa, Lingarjeva ulica.

1 m³
suhih žaganih bukovih drv po 100 Din, pripelje v hišo Mušič, Trzin 80. I

Šampanjec
dezertna in namizna vina za domače zabave, fine narezke, pecivo in druge specialitete naročajo vsi v delikatesi F. K. Kovačič, Miklošičeva cesta. I

Joghurt
sladka smetana, stolčena, razni sir, čaino maslo — najbolje in najceneje v Mlekarni, Dunajska 17. II

Nočavice, rokavice
in pletenine Vam nudi v veliki izbiri naugodno in najceneje tvrdka Karl Prelog Ljubljana, Židovska ulica in Stari trg II

Črne suknje
naiboljši oakup Anton Presker, Sv. Petra c. 14, Ljubljana. (II)

115 Din
1 m³ žaganih bukovih drv, prvovrstnih franko hiša, nudi Velepič Sv. Jerneta cesta 25. Telefon 27-08 II

Ia suhe gobe
(Pilzen) 2 kg 90 Din; češpljeva marmelada 10 kg 70 Din; Ia suhe češplje 10 kg 68 Din; Ia linov med, garantir, čist 10 kg 145 Din; suhe bruske 10 kg 55 Din — razpušila franko naročnik — G. Drechsler, Tuzla. (II)

Močan voz
na dve kolesi, in štedilnik napredaj. Vidovdanska 1. Mokovšek. (II)

Berite Slovenca
in oglašujte v njem!

Polenovka!
Nova partija dospela Velike in male ribe Na zalogi tudi vedno namočena. Ustavljamo po želji na dom ali s pošto. Priporoča se delikatesa — F. K. Kovačič, Miklošičeva cesta, palača Pokojninskega zavoda. (II)

Drva
dobite po zelo znižani ceni: Prelesnik, Janševa, telefon 3389. (II)

Barometer!
G. Leopold Črešnar, Partinje, Sv. Jurij v Slov. goricah, piše: »Ker se Vaš odposlani vremenokaz jako dobro obnese, Vas prosim, da pošliete še dva komada. Spoštovanjem L. Črešnar.« Izrežite ta oglas in pošliete ga poleg znamk za Din 3-50 na naslov razpečevalca: Barometer, Ljubljana I., poštni predal št. 18. da dobite tudi vi to napravo. (II)

Vino
od 3 I naprej prodajam: Ljutomerski mosler 6 Din. Ljutomer silvanec 9 Din. Cviček 7 Din. Viško črno 8 Din. JELOČNIK, Rožna dolina. — Telefon 24-11.

Jajca
domač pridelek, vedno sveža, bi oddajal vsak teden večjo množino. — Loize Ambrožič, Dobrova pri Ljubljani.

Dva misala
prodam za 200 Din. Ponudbe na upravo »Slov.« pod »Dobro ohranjena« št. 2177. (II)

Obrt
Debele uskinaste robe
kupite najceneje pri tvrdki A. VOLK, LJUBLJANA, Realjeva cesta 24.

DRVA N PREMOG
pri Iv. Schumi
Dolenjska cesta
Telefon št. 2951

KUPUJTE SLOVELEČ
IN ZAHTEVAJTE GA POVSOD

Z malimi in velikimi oglasi v »Slovenca«!

Kdor išče pekovskega pomočnika, kdor hoče kaj vzeti v najem ali dati v najem, kupiti ali prodati, posoditi, zamenjati ali sprejeti koga v službo, najde vse, kar išče, z malimi in velikimi oglasi v »Slovenca«!

SALDA-KONTE
STRACE - JOURNALE
SOLSKJE ZVEZKE - MAPE
ODJEMALNE KNJIZICE
RISALNE BLOKE
ITD.

NUDI PO IZREDNO UGODNIH CENAH
KNJIGOVEZNICA
JUGOSLOVANSKE TISKARNE
PREJ
K. T. D.
V LJUBLJANI
KOPITARJEVA ULICA 6
II. NADSTROPJE

GOSPODARSKA ZVEZA LJUBLJANA R. Z. Z. O. Z.

Prodaja deželne pridelke, žito, mlevske izdelke, seno, slamo, kolonialno in specerijsko blago, kmetijske stroje in orodja, umetna gnojila, cement, premog itd.

Prvovrstna moka iz mlina Forgacs, Bačka Topola, je stalno na zalogi.

Dunajski sejem

12. do 19. marca 1933
(Neue Burg 12. do 18. marca)

Posebne prireditve:
Razstava pohištva »Elektrika in gospodinjstve«
»Novodobni plinski aparati« / Radio in Ravag razstava / Dunajska pletilna moda / Salon kuhovinarne mode / Fotografiranje in potovanje / Razstava avtomobilov in motornih koles / Železno in patentno pohištvo / Razstava kolarstva / Stavbarstvo in gradbece / Rastoča hiša / Prenosljive stavbe / Petrolejska razstava / Avstrijski pletarski izdelki / Iznajdbe Poljedelski stroji in orodje / Hranila in nastalila / Kmetijska in gozdarska vzorčna razstava.

Brez vizuma! S sejensko izkaznico in potnim listom prost prestop meje v Avstrijo. Ogrski prehodni vizum se ob predložitvi sejemske izkaznice dobi na meji. Znatne vozne olajšave na jugoslovan-kih, ogrskih in avstrijskih železnicah, na Donavi, Jadranskem morju in zračnem prometu. Pojasnila vseh vrst ter sejske izkaznice (a Din 50.—) se dobi pri Wiener Messe - A. G., Wien VII ter med ljudskim spomladanskim sejmom pri poslovalnici v Leipzigu, Oesterr. Messhaus, pri častnih zastopnikih v Ljubljani: Avstrijski konzulat, Dunajska c. 31. Zveza za tujski promet v Sloveniji. (»Putnik«) Dunajska c. 1. Zveza za tujski promet v Sloveniji (»Putnik«) podružnica Hotel Miklč, nasproti glavnega kolodvora.

Izpadanje las

bolečine lasišča, temena, prhljaj, srbež in drugo preneha hitro in zanesljivo, lasje se zopet zarastejo, prhljaj in srbež izgine, če uporabljate **RASTLINSKI IZVLEČEK IZ KOPRIV**, Stekleničica 20 Din. Proizvaja in razpošilja stara, I. 1599. ustanovljena Kaptolska lekarna sv. Marije, lekarnar Vlatko Bartulič, Zagreb, Dolac kraj tržnice.

Dijaki Novo! Mladeniči

Ni kmalo povesti, ki bi bila tako sodobna in tako fantovska kakor **Luč z gora**

spisal Fr. Weiser D. J., posloveniti Jože Jagodic. Cena brošurani Din 15.—, polplatno vezani Din 22.—

Založila Jugoslovska knjigarna v Ljubljani

Tudi v naši podružnici

Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 5 (paviljon)

lahko plačate naročnino za »Slovenca«, »Domoljuba« in »Bogoljuba«, naročate inserate in dobite razne informacije — Poslovne ure od pol 8 zjutraj do pol 1 popoldne in od 2 do 6 popoldne. Telefonska številka 3030.

LIPSKI POMLADANSKI VELESEJEM 1933

Začetek dne 5. marca
Vse informacije daje

LIPSKI SEJMSKI URAD
ali: častni zastopnik
Ing. G. Tönnies, Ljubljana, Dvořakova ul. 3, telefon 2762

P. C. Wren:

Lepi Mihael 49

Ta je prinesel med izbruhom mogočnih kletvic in med pačenjem obraza kopico kruha, vedro mrzlega mesa in skledo makaronov.

»Mi hočemo to imeti pogreto,« je oznanil Boldini, kazaje na meso.

Z nadaljnimi kletvicami je kuhar zatrjeval, da ne bo ničesar grel. Rekrutje so grozno mrmljali.

Hank je dal hujarju povedati, da če se ne bo uklonil in napravali natanko tako, kakor zahtevamo od njega, se mu bo godilo še slabše, ko bomo pojedli. Če pa bo izvršil ukaz, mu bo vse odpušeno.

Meso so postavili v velik kotel nad ognjiščem v kuhinji.

»Ali ne bi mogli dodati nekaj čebule in kar še tako zraven spada?« je vprašal Buddy, ki se je vsilil v kuhinjo.

Ko je kuhar videl, da ima pred seboj zelo majhnega moža, ga je sunil tako krepko v prsi, da je Buddy omahnil.

»To bova kasneje poračunala, kuharček,« je dejal nato Buddy s sumljivim mirom. »Za sedaj te še potrebujemo pri kuhanju.«

»Ven, ti mali pes! Ven, ti nepopisna nesnaga!« je siknil kuhar.

Pod Boldinijevim in Hankovim nadzorstvom je prinesel kuhar od nekod sveženj čebule in jo dodal juhi.

»Pazite dobro nanj, sicer nas bo še zastrupil,« je svetoval Glock, ki je še včeraj psoval Hanka za umazane tatu, a ga je sedaj že očitno ljubil kot brata.

Ne dolgo potem smo sedeli na krovu. Vsakteri je

imel pred seboj dobro napolnjeno skodelo in hleb kruha, si dal tektniti in blagoslovil Hanka, junaka tiste ure. Voguče ga je poskusil tudi poljubiti.

Zopet se je prikazal debeli kuhar iz kuhinje, da bi si privoščil miru in oddiha. Ko nas je ugledal tako zadovoljne, se je s kletvico obrnil.

»Po pravici bi moral vsakomur dati še pol litra vina,« je dejal Boldini. »Dobil ga je v ta namen, toda meni, da nam ga sme prodajati.«

»Halo, ti umazanec,« je zakričal Hank, »ne uidi nam! Ali nisi povedal, da si za nas shranil vino ali kavo?«

Boldini mu je raztolmačil vprašanje.

»Gromska strela, kako ste gosposki,« se je zadril kuhar, se vlekaj za lase ter potem grozno mahal svojo veliko umazano pest proti Boldiniju. »Pojdvi v pekel ti stradajoča greznica, ti leni izvržek evropskega blata! Ti...«

»To je dobro!« je pripomnil Buddy.

»Zdi se mi, da nam vendar noče dati vina,« je menil Hank. »Mu moram zopet pokazati, kaj bi radi dobili.« Dvignil se je in šel proti razgrajajočemu malo-pridnežu.

Kuhar se je umaknil v kuhinjo, pri čemer se je z eno roko držal za vrat, ko da bi se hotel ščititi.

»Pazite, da ne pride z nožem,« je svaril Boldini. Toda kuhar je bil preplašen in se je prikazal z lesenim vedrom, polnim vina in ga izročil Hanku s po-božno željo, naj bi se o prvem požirku zadržal in naj bi mu razjedlo vse drobce.

Nato je naročil Boldiniju, naj nam pove, da smo bojazljiva sodrga razbojnikov in volkov, ki smo pogumni le, kadar nas je prav veliko skupaj, da pa je vsak posameznik izmed nas le bojazljivec. Da je z veseljem pri-

pravljen boriti se in pobiti vsakogar nas — izvemš tistega velikega — da nam bo kar kosti zmlal.

Boldini je prevedel.

»Jaz sem najmanjši, le naj začne z menoj,« je menil Buddy in nadaljeval z večerjo.

Kako nesramen propalež mora biti človek, ki ogoljufa uboge ljudi (katerih plača znaša dnevno en sou in ki radi plače vstopijo v tujsko legijo) za njih skromno odmerjene deleže, zato, da bi jim jih potem, ko že ne bi mogli več prenašati gladu, za njihove zadnje pare prodal.

Kakor je Boldini povedal, je ta tatinski kuhar vedno imel tako navado, da je izjavil ob vsakokratnem prevozu oplasenim inozemcem, da se vlada ni pobrigala zanje in da morajo, ako želijo jesti, kupiti jed pri njem. Ako nimajo prav nobenega denarja, da ne dobe vseh osemindeset ur ničesar in je kuhar prodajal njihove deleže drugim potnikom iz medkrova in mornarjem.

Ko se je znočilo, smo poležavali na krovu. Hank in Buddy sta si zvijala cigarete iz mojega tobaka za pipo in iz papirja, ki sta ga trgala iz moje boleznice, dočim sem jaz pihal iz kratke pipice bele oblačke dima v jasno noč; in poslušali smo čudežne zgodbe o tujski legiji, ki nam jih je pravil Boldini...

Slednjič sem pričel kimati, dokler nisem pošteno zaspal. Zbudil sem se po približno desetih urah veder in okrepan, ter bil zopet pripravljen na vse — prav posebno pa na zajtrk.

Od Boldinija smo zvedeli, da ga moramo dobiti ob enajstih in da je sestavljen iz mesa in kruha. Po njegovem nasvetu smo izbrali Hanka za govornika. Boldini je šel z njim za tolmača, mi pa smo nastopili v strunjenih vrstah tik pred kuhinjo ter pričakovali izida tega pogovora.